

Izhaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dneh po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, na 16 strah Din 2.—,
mesečna naročnina Din 20.—, za
tujino Din 30.—. Uredništvo v
Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon uredništva 30-70, 30-69 in
30-71.

Jugoslovan

Št. 89

Ljubljana, nedelja, dne 14. septembra 1930

Leto I.

„Noben narod ne teptaj naravnih pravic drugega“

Pretrsljiv članek nemškega lista o tržaški tragediji - „Pravica je gotovo na strani Slovanov“ - Kaj
zahteva tržaški „Piccolo“ od jugoslovanske manjšine v Italiji

Innsbruck, 14. septembra. V Inomostu iz-
hajajoči list »Der Südtiroler« objavljaja
v svoji zadnji številki, ki je danes izšla, na
uvodnem mestu članek, posvečen tržaške-
mu procesu. Članek nosi naslov »Krvava
obsodba v Trstu« in posnemlje najprej že
znane obdolžitve iz obtožnice, naperjene
proti aretiranim Jugoslovanom, priznava,
da so se šole res požgale, da se je ljudstvo
faktično vzpodbujalo k odporu proti reži-
mu in da sta bili obe bombi (v uredništvu
»Popolo di Trieste« in pri svetilniku »Zma-
ge« položeni, seveda pa sta veljali — do-
daja — objektom in ne osebam. Potem na-
daljuje:

Delovanje lista »Popolo di Trieste«

»Daleč smo od tega, da bi branili ilegal-
na dejanja. Treba jih je obsojati, naj se vr-
šijo kjerkoli. Toda tukaj se vendar mora-
mo vmešati v duševnost posiljenega na-
roda.

»Popolo di Trieste« ni delal od l. 1920.
dalje nič drugega, nego da je propovedo-
val iztrebljenje Slovencev, ki da niso ni-
kako pleme. Slovanski jezik ni nikak jezik,
temveč pasje lajanje. Slovanska kultura se
je pri vsaki priložnosti poniževala, skrat-
ka, ta list je prekipel naravnost fanatič-
nega sovraštva proti vsemu, kar je slo-
vansko. »Popolo di Trieste« je ščuval k
vsem požigom, ki so jih zagrešili fašisti
nad slovanskimi društvenimi domovi.

Proti temu se na slovanski strani ni dr-
žalo križem rok; razširjali so se tajni listi
»Borba« in »Svoboda«, v katerih se je proti
»Popolo di Trieste« ostro nastopalo. Fa-
šistovski uredniki so se označali kot zlo-
činci, ki spadajo na vislice. Tako se je šir-
ilo sovraštvo na obeh straneh in prišlo je
nazadnje do bombnega atentata, katerega
žrtev je bilo eno človeško življenje.

»Da se spravi atentat v pravo luč«

Da pa se spravi ta atentat v pravo luč,
je treba pomisliti še na sledeče:

Storilci so vsi mladi ljudje, idealisti, ki
so tvegali za svojo narodnost življenje.
Ravno v najbolj sprejemljivi življenjski
dobi so gledali ona nasilja, ki jih je fašiz-
em nekamovano vršil v prvih letih svoje-
ga obstoja. »Edinost«, najvažnejši sloven-
ski list, ni bila v l. 1922. napadena in za-
žgana nič manj nego petkrat. V l. 1925. je
bila tiskarna zopet petkrat napadena in
opustošena. Enaka usoda je zadela tudi
druge tiskarne, tako da ni mogel izhajati v
začetku l. 1929. več nobeden od petnajstih
slovanskih listov, ker se je pozneje poleg
omenjenih sredstev še odrekalo priznanje
odgovornih urednikov; tako so morali li-
sti prenehati.

Mladi ljudje so doživljali in videli, kako
so fašisti uredništva tiskarne in društva,
ki jim niso bila všeč, iz »narodnih razlo-
gov« požigali; politične nasprotnike zlo-
stavljali in pobijali, kako so se taka nasilja
proslavljala po fašistovskih listih kot juna-
štva, kako se je fašistom, ki so imeli pri
takih nasilnih početjih kako škodo, plače-
vala od države odškodnina in se skrbelo za
njihove preostale, kako je bilo v l. 1927.
celo z zakonom določeno, da se zločini in
prestopki, napravljeni iz »nacionalnih mo-
tivov« (razen umora), nimajo beležiti v so-
odne kazenske sezname, a tisti, ki so že za-
beleženi, da se imajo brisati. Vse to so
moral ti mladi ljudje doživeti ravno v oni
dobi, ko v mladih srcih idealizem najvišje
plamt. In morali so doživeti, da je Fran-
cesco Giunta v l. 1920. navalil na »Narodni
dom« v Trstu in ga zažgal, pri čemer je
zgubilo več Slovencev življenje in je ena
ženska skočila iz gorečega poslopja na uli-
co ter se ubila. In Francesco Giunta ni bil
samo nekaznovan, temveč je postal dele-
žen posebne Mussolinijeve dobrohotnosti
in zavzemlje danes v Rimu eno najvišjih
mest, je državni podtajnik v predsedništvu
ministrskega sveta. Je pa še več tega: Te-
mu možu, ki je naskok na »Narodni dom«
osebno vodil, je bila celo odkrita marmor-
na plošča v spomin! Tako se je ozračje
sistematično zastrupljalo in meje med pra-
vim in krivim, med zaslugjo in zločinom,
so bile že leta in leta popolnoma zabrisa-

ne. Ali je kako čudo, da je stališče, da je
zločin iz nacionalnih motivov upravičen,
moglo najti med slovansko mladino svoje
pristaše?

To je bil zgled, ki so ga dali fašisti in ki
so ga mladi idealisti pač posnemali.

Nato navaja nemški list ona mesta iz
»Foglio d' Ordine«, kjer se obtoženci iz zad-
njega procesa označujejo kot izmeček člo-
veške družbe, banditi, požigalci itd. ter se
grozi z novim svinčev v nove hrbte — in
potem nadaljuje:

»Počasi, gospodje fašisti!«

»Počasi, gospodje fašisti. Samo ne tako
naglo soditi! Slovanski idealisti so postop-
pali po fašistovskem zgledu! Vi tudi ne do-
puščate, da bi se vaši Battisti, Oberdank,
Filzi, Chiesa ali Giunta proglašali za ban-
dite, požigalce in izmečke človeške druž-
be; torej ne delajte niti vi z vaše strani te-
ga, kar bi vi sami morali neradi slišati.
Med nacionalnim idealizmom in izmečki
človeštva je tako velikanska razlika, ki bi
jo vi kot poborniki nacionalnih idealov
moral i najbolje poznati.

Če pri kakem ljudstvu, ki ga njegovi go-
spodarji sami označajo kot miroljubno in
ki v svojih prejšnjih letih nikdar ni upo-
rabljalo terorističnih dejanj kot sredstvo
za politične borbe, sedaj posamezniki ven-
dar uporabljajo nasilna sredstva, tedaj se
lahko sklepa, kako globoko sega razburje-
nje, ki ga je osemletno nasilno gospodar-
jenje fašizma tu povzročilo. Lojalno prebi-
valstvo je trajnemu nasilju zoperstavilo na-
silje. Zgled Italije, proslavljanje Cesare
Battistija, Oberdanka in drugih, kakor tu-
di fašistovskih »herojev« a la Giunta se
je vsadilo v srca teh mladih ljudi in tudi
oni so si hoteli priboriti nacionalno slavo
pri svojem ljudstvu. Glavni obtoženec Bi-
dovec, 22letni mladenič iz zelo odlične
družine, je rekel pri zaslišanju, da je ču-
til v sebi nagon k temu, da se ne ostane
samo pri besedah, temveč da se dela tudi
z dejanji.

»Ali se smejo fašisti pritoževati?«

In nazadnje vprašamo: ali se smejo fa-
šisti pritoževati, da so njihove nasilne
metode dovedle do nasilja? Da dá tlačeno
ljudstvo svojim čustvom končno odduška
in ne premišli več, ali je dejanje modro
ali blazno? Gorje onim, ki se namesto ljub-
bežni sejalje le sovraštvo! Sedaj vidijo, da
donaša sad, in če tudi štirje storilci zad-
njih dogodkov niso več med živimi, ker je
državna sila njihova mlada življenja nasil-
no ugasnila, bo pa ta krvava obsodba pad-
la nazaj na fašizem in načelo: »Okoli oko,
zob za zob!« pride šele prav za prav do
veljave. Noben narod ne sme nekaznovano
teptati pod nogami narodnih pravic druge-
ga naroda, nobena vlada ne sme skozi leta
in leta netiti sovraštva tlačnih do razbe-
ljenosti...

Vnovič poudarjamo: obsojamo nasilje
proti državi; tlačena ljudstva se smejo bo-
riti samo s pravnimi načeli in ne z bom-
bami. Pravica je gotovo na strani Slova-
nov. In prej ali slej se bo uveljavila. Nasi-
lje je škodljivo za obe strani, draži mogoč-
nega in škoduje tlačnemu. Toda mogočni,
ki svojo moč zlorablja, je izgubil pravico,
da bi izrekel kazensko obsodbo.

Kdor je brez madeža, naj vrže prvi ka-
men nanjo...

»Piccolo« zahteve

Trst, 12. septembra. Ko je predvčeršnjim
goriški tednik »Novi list« objavil svoje poročilo
o tržaškem procesu in o usmrtnih štirih Jugo-
slovanov ter svoj komentar, v katerem sprčo
svojih krščanskih načel obsoja vsak zločin in v
katerem pravi, da je krivo vsega tega zla in
nesreče nezaupanje italijanskih oblasti napram
voditeljem narodne manjšine v Julijski Krajini,
se je tržaški »Piccolo« silno razburil. Že včeraj
je objavil prevod celotnega komentarja v »No-
vem listu« in ga ožigal kot »izraz perfidnosti
in zavratnosti, danes pa se ta list še z vse večjo
besnostjo zaganja v goriški tednik. S ponesre-
čeno kretnjo skuša zakriti svojo jezo in ohrani-
titi razsodnost in avtoriteto, ko izvaja:

»Povrniti se moramo na članek malega slo-
venskega klerikalnega lista »Novi list«, ki uživa
toliko svobodo misli, kot če bi, postavimo,
izhajal mesto v Gorici v Ljubljani pod banovim
nadzorstvom. Ta list si upa trditi, da »bi mor-
da ne bilo prišlo do velikega procesa v Trstu,
če bi bile oblasti predvsem v večji meri zaupa-
le onim, ki so sredi svojega naroda že zaradi
svojega božjega poslanstva zastopniki katoliške-
ga avtoritetnega načela«. In v naslednjem list
nadaljuje: V marsičem bi bilo drugače, če bi
bile oblasti bolj zaupale odgovornim in zrelim
možem našega naroda in če bi jim bile prizna-
le primerno delovanje, tako pa je mladina osta-
la prepuščena sami sebi in je krenila po svoji
poti.

Tržaški list razlaga te besede slovenskega
tednika, kot da so hoteli »stari voditelji sloven-
skih klerikalcev v Julijski Krajini« na najbolj
udoben način zavrniti vsako tudi posredno so-
odgovornost pri terorističnih dejanjih v zadnjih
treh letih ter da so obenem hoteli speljati vodo
na svoj lastni mlin.

Otvoritev kongresa gospodarskih zbornic

Velik govor ministra Demetrovića — Narodno in državno edinstvo
absolutna potreba našega gospodarstva

Beograd, 13. septembra. AA. V slavnost-
ni dvorani vseučilišča je bil danes dopol-
dne otvorjen osmi redni kongres zastopni-
kov gospodarskih zbornic in gospodarskih
organizacij kraljevine Jugoslavije.

V imenu predsedništva ministrskega
sveta je kongresu prisostvoval N. Nikolić,
vrhovni inspektor, kraljevsko vladno je za-
stopal minister za trgovino in industrijo
Juraj Demetrović, v imenu sveta zemaljske
odbrane je bil na kongresu inspektor
celokupne vojske armijski general Kalafa-
tović, v imenu narodne banke Ignjat Bai-
loni, njen guverner, Djordje Vajfert, bivši
guverner, Andrija Radović, član uprave,
in vršilec dolžnosti direktorja dr. M. Pro-
tić.

V imenu finančnega ministrstva so se
konferenci udeležili dr. Fran Gospodnetić,
pomočnik finančnega ministra, in Milorad
Tosić, ministrski svetnik; v imenu polje-
delskega ministrstva V. Stojković, načelnik
ministrstva, v imenu prometnega ministr-
stva Josip Cugmus, referent ministrstva.
Dalje so bili navzoči: M. Nešić, predsednik
beogradske občine, M. Trebinjac, direktor
uprave rečnega prometa, Milan Jovanović,
upravitelj uprave pomorskega in rečnega
prometa ter zastopniki iz Češkoslovaške,
Avstrije in Bolgarije.

Točno ob 10. dopoldne je predsednik
beogradske trgovske zbornice Milutin Sta-
nojević otvoril kongres in pozdravil vse
navzoče. Takoj nato je predlagal g. Stano-
jević, da se Nj. Vel. kralju pošlje pozdrav-
na brzojavka te-le vsebine:

»Nj. Vel. kralju Aleksandru I., Beograd.
Pred prehodom na dnevni red za pospe-
ševanje narodnega gospodarstva in uvr-
stitev temeljev naše domovine pošiljajo
zastopniki vseh gospodarskih zbornic in
gospodarskih organizacij naše kraljevine
svoje misli in želje k Vsemogočnemu za
dolgo življenje in srečo Vašega Veličanst-
va in vsega svetlega kraljevskega doma
v korist naroda in države. V imenu kon-
gresa predsednik Milutin Stanojević.«

Nato je predsednik Stanojević podelil
besedo ministru za trgovino in industrijo
Juriju Demetroviću, ki je imel tale govor:
Gospod minister Demetrović je govoril
zelo obširno o nalogah, ki nas čakajo na
gospodarskem polju. Orisal je trajna pri-
zadevanja vlade, da se zboljša splošno go-
spodarsko stanje v državi, analiziral go-
spodarsko krizo v naši kraljevini in v Ev-
ropi sploh, obrazložil težkoče v industriji
in v poljedelstvu.

Obširno je dalje govoril o bukaški, si-
njski in varšavski konferenci, naglašajoč
veliko važnost teh sestankov, orisal poli-
tično agrarnih držav v Društvu narodov
itd.

Svoj veliki in globoko zasnovani govor
je zaključil:

Kljub tej tendenci svojega komentiranja se
pa tržaški list vendarle dotika tudi vprašanja
samega in pravi:

»V slovenskem tisku se večkrat ponavljajo
primerjanje med italijanskim postopanjem z
drugorodci v Julijski Benečiji. K temu je treba
reči, da se napram italijanskim oblastem niti v
najmanjši meri ne ponavlja lojalnost slovenskih
klerikalnih in neklerikalnih voditeljev, ka-
kršno so izkazovali avstro-ogrskim oblastem.
Ne ponavlja se niti sedaj, ko je italijanska dr-
žava opustila vsako sovraštvo proti cerkvi in
njeni duhovni oblasti.

Kje so pastirski listi primorskih škofov, se
vprašuje list, ki bi govorili o dolžnosti župni-
kov, da pozovejo vernike, naj ne le formalno in
pasivno klonijo pred zakonom, marveč naj izka-
žejo svojo ljubezen in priznanje Italiji. »Naj se
ti svečeniki, križi tržaški list, izkažejo na-
pram svojim vernikom kot pravi branitelji do-
brih namenov Italije, kakor so se izkazali bra-
nitelji avstro-ogrskega carstva, pa jim bodo
oblasti docela zaupale.«

»Sedaj mi dopustite, da se ozrem še na
naše obče gospodarske razmere. Naglasiti
je treba, da potrebuje gospodarstvo in
gospodarsko delo velika tržišča. Danes gre
za tem, da se ustanovijo še večja tržišča
in da se ustvari federacija Evrope. Tudi
ta misel naj služi razširjenju dosedanjih
tržišč, ki so postala pretesna. Vse to delo
gre za tem, da se najde možnost svetovne
rešitve tega vprašanja, kajti svetovno go-
spodarstvo je tu in to gospodarstvo ima
svoj svetovni gospodarski problem. Zato
bo pač treba poiskati rešitev celokupnega
gospodarskega vprašanja. Vse to je usmer-
jeno k temu, da se ustvari čim večja orga-
nizacija, da se o vsem tem razpravlja na
osnovi mednarodnega gospodarstva, ki naj
obsega ves svet.

S tem v zvezi hočem naglasiti nauk, da
je našemu gospodarstvu absolutno potreb-
no edinstvo naše države. Naše gospodar-
stvo potrebuje politiko narodnega in dr-
žavnega edinstva. Ta politika je naša go-
spodarska in življenska potreba. Ideja na-
rodne in državnega edinstva je osnovna
misel sedanjega režima, ki je bil uveden
z zgodovinskim manifestom Nj. Vel. kralja.

S tem v zvezi moram poudariti še drugo
idejo, idejo, ki jo je treba imeti nepre-
stano pred očmi. To je delo za čim tesnejšo
harmonizacijo gospodarskih interesov pri
izgradnji naše države kot gospodarskega
poprišča, ki v njem hočemo storiti vse za
pospeševanje poljedelstva, po drugi strani
pa ravno tako skrbeti za industrijo in tr-
govino. Kajti če bomo tako harmonično
delali, bomo služili najvišjim državnim in-
teresom in bomo pospešili razvoj in bla-
gostanje našega celokupnega naroda in dr-
žave.

Na koncu se je minister Demetrović za-
hvalil prisotnim za pozornost, ki mu je bi-
la izkazana, in je izrazil nado, da bo kon-
ferenca rodila smernice za nadaljno delo,
in podprla vse, zlasti pa kraljevsko vladno,
ki si prizadeva kolikor moči popraviti na-
še gospodarske razmere in pomagati na-
šemu narodu in državi.

Nato se je predsednik kongresa Stanoje-
vić zahvalil ministru Demetroviću za po-
dana pojasnila gospodarskim krogom, na-
glašaje, da bodo gospodarstveniki postavili
vse svoje sile v službo narodnega gospo-
darstva in s tem naroda in države.

Italijanski letalci v Bukarešti

Sofija, 13. septembra. AA. Italijanski letalci so
po večdnevem bivanju v bolgarski prestolnici od-
potovali s svojimi letali v Bukarešto, kjer se bo-
do udeležili letalskih tekem.

Bukarešta, 13. septembra. AA. Italijanske letal-
ce, ki se bodo udeležili letalskih tekem, je spre-
jel general Sarbu. Na letališču je bila postrojena
četa z godbo.

Jugoslovanska akcija in bivše stranke

V svojem znamenitem govoru v Gardijskem domu je govoril predsednik vlade, general Zivković zlasti obširno o bivših strankah. Pri vsem priznanju zaslug, ki so si jih stekle bivše stranke za našo narodno življenje, so te vendarle samo ostanek preteklosti in zato ne morejo imeti v novih razmerah nobenega razloga za nadaljni obstoj. V novo dobo, ki hoče doseči popolno renesanso jugoslovanstva, treba slopiti kol cel mož in z obema nogama in ne samo z eno nogo. Bivše stranke pa morejo vstopiti le z eno nogo, ker je čisto izključeno, da bi se popolnoma otresele svoje preteklosti, iz katere so zrastle.

Da bo ta resnica ysem popolnoma jasna, je treba spregovoriti par besed o namenih, cilju in vsebini jugoslovanske akcije, ki naj ravno izvrši prehod vsega naroda v novo dobo. Kakor smo že naglasili, mora povzročiti jugoslovanska akcija popolno renesanso jugoslovanstva, celoten preporod, da se bodo podesetorile vse sile našega naroda. Jugoslovanska akcija hoče biti motor, ki zažene vse narodne sile v novo gibanje, da bo povsodi vzklilo novo življenje. Jugoslovanska akcija hoče povzdigniti vse narodne sile na najvišjo potenco možnosti in zato zbira vse, ki ljubijo svoj narod, pa naj so pripadali tej ali oni stranki.

Ravno zato pa, ker hoče jugoslovanska akcija zbrati v skupni misli ter volji vse jugoslovane brez izjeme, pa ne more delati z bivšimi strankami, zato pa tem bolj intenzivno z bivšimi strankarji. Drugače tudi biti ne more, ker so v bivšem strankarskem življenju sodelovali skoraj vsi jugoslovani in so bili vsi več ali manj vnetai strankarji. Iz tega enostavnega aritmetičnega računa sledi, da jugoslovanska akcija bivših strankarjev sploh ne more pogrešati, ker bi bila drugače mnogo premajhna organizacija. Zato hoče zbrati jugoslovanska akcija v svoji sredi vse bivše strankarje, pa najsi so bili nekoč še tako vnetai in magari tudi brezobzirni strankarji.

Toda en pogoj pa velja tu brezpogojno. Vsi li bivši strankarji, ko se pridružijo jugoslovanski akciji, morajo biti samo njeni in pozabiti morajo docela na vse nekdane strankarske čase. Tako v popolnosti morajo prevzeti v svoje srce jugoslovansko misel, da se bodo kar čudili, kako to, da že od nekdaj niso pripadali jugoslovanski akciji. Strankarski časi se jim morajo zdelati tako daleč, da se jim ne zde več niti res. Ni mogoč tu noben kompromis, ker se drugače jugoslovanska akcija ne more razviti v vsem svojem obsegu. Če bi pristala jugoslovanska akcija še vedno mislila na bivše stranke, če bi se še vedno čutili kot pristasi bivših strank, potem jugoslovanska akcija ne more z zmagonosnim korakom korakati k cilju, temveč kvečjemu krevsati oprta na palico. A jugoslovanska akcija je ne samo korakanje naroda k cilju, temveč naravnost polet naroda in zato hoče preroditi ves narod, da bo sposoben za ta polet.

Ne sme se oteževati polet naroda z ostanki iz preteklosti, temveč prost vseh ostankov mora poleteti narod navzgor k visokemu cilju. In da ti ostanki čisto zginejo, zato zbira jugoslovanska akcija bivše strankarje na novo podlagi, ki pozna samo interes celote in ne posameznih skupin. Zato apelira jugoslovanska akcija tudi v prvi vrsti le na patriotizem jugoslovanov, na domovinsko ljubezen, ki mora živeti v srcih vseh jugoslovanov, pa naj so se včasih vsled strankarskih gesel še tako pobijali. Da si ne bodo več nasprotovali, temveč vsi složno zgrabili za delo, zato jugoslovanska akcija sploh ne omenja več teh gesel in nasprotij. Zakaj omenjati to, kar nas je ločilo, zakaj vzbujati stare spomine nasprotij, ne pa rajši podarjati samo to, kar nas druži, kar nas veže, da pridemo čim prej do složnega dela.

Ne pozna jugoslovanska akcija bivših strank, pozna pa tem bolj bivše strankarje, če so se popolnoma izrekli za jugoslovansko misel. V njeni široki podlagi, v njeni globoki vsebini, v njenem visokem cilju izginejo vsa stara nasprotja, da tem bolj zažari ljubezen do domovine, za katero smo pripravljene žrtvovati vse. Viden izraz našega patriotizma je naše delo za zmago jugoslovanske akcije in zato ne sme manjkati noben jugoslovani pri tem delu. V današnjih časih je ta potreba še posebej evidentna in zato naj seže opomin predsednika vlade vsem v srce, da bo jugoslovanska akcija čim prej čisto uresničeno dejstvo.

Ženevska debata o Panevropi

Spor med angleškim in francoskim stališčem ni še izglajen — Večje zanimanje za manjšinsko vprašanje

Ženeva, 13. septembra. n. Davi je na seji skupščine Društva narodov govoril švicarski zunanji minister Motta. Dejal je, da evropska unija ne sme biti samo postavljena pod okrilje Društva narodov, marveč, da se mora posluževati tudi njegovih organov. Vse države so se izrazile proti posebnemu tajništvu in posebnemu svetu evropske unije. Motta je predlagal, naj se vprašanje evropske unije odkaže v proučitev šesti, t. j. politični komisiji Društva narodov.

Ozadje tega Mottinega predloga je borba med Francijo in Veliko Britanijo. Francoska delegacija bi namreč hotela, da imenuje svet Društva narodov posebno komisijo za proučevanje vprašanja o evropski uniji, britanska delegacija pa zahteva, da to vprašanje obdela šesta komisija Društva narodov, da bi tako mogla biti v tej komisiji debata o vprašanju Panevropje javna. Motta si je torej usvojil britansko stališče.

Naslednji govornik je bil britanski trgovinski minister Graham, ki je zagovarjal potrebo, da se Društvo narodov intenzivneje bavi z gospodarskim zblizanjem med posrednimi državami. Dejal je, da bi morale agrarne države ratificirati konvencijo o carinskem premirju pred prvim novembrom tega leta.

V pondeljek govori na seji skupščine Društva narodov naš zunanji minister dr. Marinković.

Ženeva, 13. septembra. n. Izgleda, da bo dobilo vprašanje manjšin letos jači impulz.

Skupščina Društva narodov je sprejela danes predlog nemške delegacije, da se razprava o tem delu dela Društva narodov poveri 6. odseku. Politični krogi menijo, da bo Nemčija na tej razpravi v okviru 6. odseka Društva narodov ostro kritizirala delovanje Društva narodov v področju manjšinske zaštite z ozirom na publiciteto, ki se do sedaj ni posvečala v zadostni meri manjšinskim zahtevam. Nemčija je posebno nezadovoljna zaradi tega, ker se v tiskanem poročilu o letošnjem delovanju Društva narodov manjšinski zaštiti posveča povsem malenkosten prostor in je to proti lanskoletnim zaključkom zasedanja sveta Društva narodov.

Ženeva, 13. septembra. n. Danes je bila objavljena lista kandidatov, izmed katerih bo svet Društva narodov izbral sodnike za stalno mednarodno sodišče v Haag. Jugoslovanska kandidata sta beograjski vseučiliški profesor Mile Novaković in predsednik stola sedmorice dr. Čimić.

Posvetovanje državnikov Male antante

Ženeva, 13. septembra. d. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je imel zelo živahne in podrobne razgovore z zastopniki Jugoslavije in Romunije. Razgovori so imeli namen, določiti podlago za ustvaritev carinske unije med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Romunijo.

V poučenih krogih pravijo, da se je Henderson v privatnih razgovorih zelo energično zavzel za zboljšanje razmerja med Francijo in Italijo.

Varnostni ukrepi v Nemčiji za volitve

Dobri izgledi za socijalno demokracijo in centrum

Berlin, 13. septembra. d. Policija je za jutrišnji volilni dan ukrenila najboljše varnostne priprave. Od jutri dopoldne naprej ima 15.000 policijskih stražnikov v Berlinu povečano alarmno pripravljenost, tako zvani »veliki alarm«. V policijskem predsedstvu računajo, da bo volilni dan potekel mirno. Policijski predsednik je novinarjem izjavil, da jamči za ohranitev miru po vsem Berlinu. Za jutri je policija izdala tudi omejeno alkoholno prepoved.

Resni politični krogi presojaajo prej ko slej izgleda na volilni izid, da bodo socijalna demokracija izšla iz volitev neoslabljena, če že ne ojačena, na vsak način pa kot najmočnejša stranka. Tudi centru in nemški državni stranki napovedujejo dobre šance. Sploh upajo, da bodo stranke središče dovolj močne, da skupaj s socijalnimi demokrati tvorijo močno vlado. Nerazjasnjen je pa seveda še položaj na skrajni levici, kakor tudi pri nemških nacionalcih in pri nemških nacionalnih socijalistih.

Otvoritev zagrebskega velešejma

se je izvršila včeraj v prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja

Zagreb, 13. septembra. k. Davi ob 9. uri je bil na svečan način otvorjen Zagrebački zbor z vsemi posebnimi izložbami in sejmi. Otvoriti so prisostvovali general Stojšić kot zastopnik Nj. Vel. kralja, zastopnik vlade finančni ministar dr. Švrljuga z gospo, zastopnik predsednika vlade ban dr. Šilović, zastopnik zagrebske občine dr. Škulj in drugi odlični povabljeni.

Nekoliko po 9. uri je imel ravnatelj zbora g. Erber pozdravni govor. Pozdravil je vse navzoče in z jedrnatimi besedami je označil pomen letošnjih jesenskih prireditev Zagrebskega zbora.

teu Zagrebskega zbora. Na njegov govor je odgovoril finančni ministar, ki se je spomnil modrega kraljevega dejanja z dne 6. januarja in konstruktivnega akta z dne 3. oktobra, zaradi katerih je dobilo naše narodno gospodarstvo velik impulz. Kraljevska vlada skuša na vse mogoče načine podpreti težnje našega gospodarstva in zadovoljiti njegove potrebe. Po daljšem govoru g. ministra je govoril drugi ravnatelj zbora Šafranek - Ković. Nato so si gostje ogledali vse paviljone in oddelke Zagrebskega zbora.

Nova uredba naših vseučilišč

Včeraj se je vršila zadnja konferenca rektorjev

Beograd, 13. septembra. k. Na poziv prosvetnega ministra se že nekaj dni mudita v Beogradu rektorja zagrebskega in ljubljanskega vseučilišča. Namen njunega bivanja v Beogradu je, da se z rektorjem beograjskega vseučilišča domenita o splošni vseučiliški uredbi, ki je v glavnem že izdelana in ki se mora končno redigirati in publicirati. Razen te uredbe se morajo pretresti posebne disciplinarne uredbe za vseučiliške profesorje in slušatelje.

Danes se je vršila poslednja seja teh posvetovanj med rektorji naših univerz. Vodil jo je prosvetni ministar Boža Maksimović. Na tej seji so končno pretresli uredbo, ki se nanaša na zakon o vseučiliščih. S to

splošno uredbu o vseučiliščih so določeni: število in imena kateder na poedinih fakultetah posameznih vseučilišč. Ob enem je v uredbi definirano, kaj je katedra in kateri so glavni in postranski posli poedinih fakultet. Razen tega je s to uredbu rešeno tudi vprašanje načina vpisovanja slušateljev, roka tega vpisovanja, trajanja rokov na poedinih fakultetah. Uredba se nanaša tudi na izpite. Kar se tiče polaganja doktorskega izpita, se uvaja francoski sistem na vseh fakultetah, razen na medicinski. Potemtakem se bo delal ta izpit odslej edino le na podlagi disertacije.

Ali sta bila Zita in Oton na Madjarskem?

Kljub demantijem trdi dunajski »Abend«, da sta bila

Budimpešta, 13. septembra. AA. Madjarska telegrafska agencija demantira najkategoričneje izmišljeno vest dunajskega lista »Wiener Arbeiterzeitung«, da bi se bila bivša cesarica Zita mudila na Madjarskem dne 18. avgusta t. l. s svojim sinom Otonom.

Budimpešta, 13. septembra. AA. MTI javlja: Glede na to, da je navzlic odločnemu

demantiju dozdevnega bivanja bivše cesarice Zite in nadvojvode Otona na Madjarskem, dunajski »Abend« obljubil, da more obelodaniti nove podrobnosti o tem gibanju cesarice in nadvojvode na Madjarskem, na pristojnem mestu demantirajo to vest kot brez vsake podlage in lažljivo, ravno tako kakor ono, ki je izšla v dunajski »Arbeiter Zeitung«.

Železniška nesreča pri Beogradu

Dva tovorna vlaka zadela radi nepravilno postavljenih kretnic

Beograd, 13. septembra. AA. Na vhodni kretnici Topčiderske postaje sta zadela drug v drugega dva tovorna vlaka, ki sta istočasno in vzporedno prihajala na postajo, prvi iz Beograda, drugi iz zemunske postaje. Zadela sta se drug v drugega zaradi nepravilno postavljenih

kretnic. Žrtv ni, gmotne škode pa je 5000 Din. Nekaj vagonov je skočilo s tira in se nekoliko poškodovalo. Proga je nekoliko pokvarjena, vendar se je potniški promet vršil brez zastoja. Odgovorno osobje je bilo suspendirano in postavljeno pred sodišče. — Iz kabineta ministra za promet.

Mednarodne tekme vojnih letal

Beograd, 13. septembra. AA. Davi ob 8'50 je odletela v Bukarešto naša ekipa vojnih letal, ki bo 14. t. m. sodelovala na mednarodni tekmi vojnih letal na bucareštanskem letališču Pipera. Naša ekipa je sestavljena od 6 izvidniških in 3 lovskih letal. Ekipa je pod vodstvom letalskega polkovnika pilota Dušana Radovića.

Ekipa je sestavljena takole: 1. »Breguet 19« z motorjem »Lorenz«, pilot je letalski podpolkovnik Dušan Radović, izvidnik pa Miroslav Koturović.

2. »Breguet 19« z motorjem »Lorenz«, pilot je letalski podporočnik Miodrag Blagojević, izvidnik pa letalski podporočnik Dobrović Popović.

3. »Breguet 19« z motorjem »Hispano«, pilot je letalski podporočnik Nikolaj Teofilov, izvidnik pa letalski narednik Ignac Kostanjević.

4. »Potez 26« z motorjem »Lorenz«, pilot je letalski kapetan II. klase Aleksander Vidale, izvidnik pa je mehanik Branko Ristić.

5. »Potez 26« z motorjem »Jupiter«, pilot je letalski podporočnik Boško Stanisavljević, izvidnik pa je podporočnik Pavle Sič.

6. »Potez 26« z motorjem »Jupiter«, pilot je letalski podporočnik Mihajlo Akrt, izvidnik pa je mehanik Ivan Schauer.

7. Letalo s pilotom lovcem Ferdom Gradišnikom.

8. Letalo s pilotom lovcem letalskim kapetanom Josipom Baldakom.

9. Letalo s pilotom lovcem letalskim narednikom Jankotom Dobnikarjem.

Oprostitev davkov in doklad

Beograd, 13. septembra. l. Z rešenjem finančnega ministra izdanim v skladu s predsednikom ministrskega sveta, so bile nekatere ustanove popolnoma oproščene davka in samoupravnih dokladov od dohodkov (po čl. 60 zakona o neposrednih davkih), a le pod pogojem, da njih predsednik vsakega pol leta predloži davčni upravi, na katere ozemlju se nahaja ustanova, natančen račun z izjavo, da je to samo njihov denar. Tako so bile oproščene davka: Narodna galerija v Ljubljani. Telovadno društvo »Sokole« v Novem mestu in Srpska pravoslavna cerkvena občina v Celju.

Dalje so oproščen od pridobnine po členu 47 zakona o neposrednih davkih in od samoupravnih dokladov tile zavodi: Zavod šolskih sester v Repnjah, Uršulinski samostan v Mekinjah, Zavod »Marijin dom« v Kočevju, Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Društvo »Dijaka« doma v Kočevju in še nekateri. Oprostitev od davka velja od 13. septembra t. l.

Zakon o vodnih silah

Beograd, 13. septembra. AA. V ministarstvu za gradnje je bil sestavljen načrt zakona o izkoriščenju vodnih sil. Vodne sile na javnih vodah so po tem načrtu državna lastnina. V kolikor jih država ne bi mogla izkoristiti, bodo oddane drugim osebam v izkoriščanje s primernimi olajšavami. Za te olajšave bodo pristojne banovine in ministarstvo za gradnje.

Preiskava proti poljskim poslancem

Varšava, 13. septembra. AA. Pat poroča v zvezi s poročilom, ki so ga prinesli poljski listi o aretaciji neke skupine bivših narodnih poslancev 10. t. m.:

11. t. m. sta dospela v Brest ob reki Bugu, kjer se nahajajo aretirani poslanci, državni tožilec in preiskovalni sodnik. Potem ko sta zaslila poslance, je bilo sklenjeno, da se začne predhodna preiskava in da zadržijo poslance v zaporu.

Brüning proti Hugenbergu

Berlin, 13. september. AA. Državni kancelar Brüning je ostro nastopil proti politiki Hugenberga.

Red in mir v Argentini

Pariz, 18. septembra. AA. Poslaništvo republike Argentine je izdalo poročilo, da vlada v Argentini zopet red in mir.

Samomor v italijanskem poslaništvu v Parizu

Pariz, 13. septembra. AA. Nameščenec italijanskega poslaništva si je danes v prostorih poslaništva pognal kroglo iz revolverja v glavo. Bil je na mestu mrtve.

Smrtna nesreča z motociklom

Novi Sad, 13. septembra. k. Včeraj so krenili z motociklom proti Fruški gori Strahinja Ignjatović, Djordje Slepčević in Milan Jakovljević. Med potjo se je vozilo zaradi defekta pri motorju prevrnilo. Ignjatović je bil težko ranjen in je davi umrl. Slepčević je dobil le lažje poškodbe. Jakovljević je pa ostal nepoškodovan.

Vzroki letalskih nesreč v Franciji

Pariz, 13. septembra. AA. Letalsko ministarstvo je izdalo uradno poročilo glede poslednjih nesreč vojaških letal v Chartresu in Dijonu. Poročilo pravi, da je preiskovalna komisija ugotovila, da je poslednjih in prejšnjih nesreč kriva napaka v konstrukciji letal. Radi tega je ministarstvo za letalstvo prepovedalo uporabo vseh letal te kategorije ter odredilo, da jih takoj preiščejo in prenovijo. (Havas.)

Tovorni vlak v ognju

Oklahoma, 13. septembra. AA. Včeraj se je vnel tovorni vlak. Pet ljudi se je pri tej priliki smrtno ponesrečilo.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 13. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V splošnem bo nestanovitno vreme trajalo naprej; tu in tam nastopivše zboljšanje se najbrže ne bo ves dan držalo.

Zapadni človek in mi

Kako malo ve človek zapada o temeljnih resnicah življenja, katerega hoče s svojo »kulturo« vsiliti »barbarom« Vzhoda! Zastonj mu je vse njegovo tehnično znanje, zastonj izobrazba njegovega uma. Ubožec; premagal je materijo in misli, da poleg nje ni nič drugega več. Zmagovalec materije je postal njen suženj.

Telo, misli človek Zapada, telo je vse. Duh, kaj naj bi bil duh? Tudi če je, je odvisen od fizične oblike. Zato sklepa človek Zapada: če hočem ubiti duha, je treba, da ubijem telo; ko ne bo več telesa, ne bo več niti duha.

V knjigi vseh knjig pa je pisano: »Kar je rojeno iz telesa, je telo, a kar je rojeno iz duha, je duh.

Duh veje, kjer hoče, njegov glas slišiš, a ne veš, od kod prihaja in kam gre...« (Jan. pogl. 3.)

Ne, stokrat ne — kličemo mi »barbari« z Vzhoda, telo ni vse! Telo ni cilj, temveč sredstvo. Brez duha je ono mrtva materija in nič več. Duh si ustvarja obliko, da se more izraziti. Zato ne sme človek biti suženj ničesar, kar je materija.

Mi »barbari« z Vzhoda gremo še dalje in pravimo: je duh in duh je slab in dober duh. Oba se borita v človeku za nadvlado. Človekova stvar je, da da svojo pomoč enemu ali drugemu. V tem tiči vsa njegova odgovornost. Ako da svojo pomoč duhu zla, je od zla, ako pa da svojo pomoč duhu dobrega, se zlije z njim. Človekova stvar je, za katero kraljestvo se odloči.

Človek Zapada ne priznava nobenega drugega duha razen svojega osebnega. Jaz sem — pravi — alfa in omega, začetek in konec vsega. Zato naj se godi moja volja! V tej svoji domišljavosti se napihuje in hoče postati zakonodajalec vesoljstva. Misli, da če napne svoje žile, da je s tem vse okoli sebe, že pokoril. Zato grmi kakor gromovnik in se čudi, da pri tem že vsled samega njegovega glasu ne umirajo narodi, se ne podirajo cesarstva.

V prazno zadeva njegov glas, a njegov gnev se obrača proti njemu samemu. Zastruplja mu kri in mu kljuje obisti. Zastonj je vse zunanje napihovanje, nekaj črv grize na njegovem robu. Kajti sovražstvo ni voda življenja, temveč voda smrti. Mučno, neznošno žejo dobi, kdor se je napije. In ne pogasi je, razen v svoji lastni krvi.

Mi »barbari« z Vzhoda preziramo svojo voljo in, obračajoč se k duhu dobrega, pravimo: »Naj se zgodi volja tvoja!« Nas ne mori nikak pohlep po ustvarjanju zakonov vesoljstva, temveč se v svoji ponižnosti trudimo prilikovati se zakonom Onega, ki je edini zakonodajalec, edini Vsedržec. Kajti mi vemo, da ima pravico do življenja le oni, ki ne greši zoper zakone Večne Prave. Zato se stavimo v službo Njej. Pripravljeni smo za Njo umreti, kakor smo pripravljeni za Njo živeti. Vse naše upe polagamo vanjo, a ne vase.

Temu našemu stališču ponižnosti se človek Zapada smeje in pravi: »Fatalisti, barbari!«, a mi odgovarjamo: že zato, ker pravimo, da je odvisno od človeka, za katero kraljestvo se bo odločil, nismo fatalisti; če pa priznavamo večne zakone in Boga, njihovega Stvarnika, je vprašanje, ali je to barbarstvo. Mi verujemo, da ni. Mi verujemo, da je ta naša vera plod visoke kulture srca in plod našega duhovnega očiščenja s pomočjo vekovnega trpljenja. Bodočnost bo sicer pokazala, kdo ima prav.

Človeku Zapada se zdi ta naš odgovor gol nesmisel. Posebno ga draži mirnost našega tona, s katerim odgovarjamo. On bi nas najrajši mahnil po glavi, da bi nas pri-

pravil k pameti. On dviga svojo pest, a mi niti ne trenemo.

Mirni smo mi »barbari«, ker verujemo, da je vsaka prava sila mirna in da ni potrebno jo rabiti na prazno. Mirni smo mi ne samo glede sedanjosti, temveč tudi glede bodočnosti. Mirni smo, ker verujemo, da Gospod ne bo odbil od sebe onega, ki ni ma druge težne, nego da postane Njegov sluga.

Zato vršimo mi svoja opravila in urejamo svojo deželo. Slutimo, da se talent, ki nam je dan, pomnoži. Hočemo biti dobri sluga. Verujemo, da se bo onemu, ki ima, pridalo.

Ne mislimo, da bo naša sodba lahka. Vemo, da Gospod često skuša ravno onega, ki mu je drag. Pripravljeni smo na novo trpljenje in na nove žrtve. In prenašali jih bomo možato kakor do sedaj. Vedno z ve-

ro, da bo na koncu vse dobro. Kajti mi, »barbari«, verujemo v končno zmago dobrega nad slabim. Verujemo, da pride Kraljestvo Božje na zemljo.

Kdaj bo to, ni naša stvar da vprašujemo. Naša stvar je delati za to z vsem svojim žitjem. Zato ne vsebuje naš nacionalizem nič imperijalističnega. Mi smo nacionalisti, ker verujemo v misijo svojega naroda. Mi hočemo zgraditi svojo rasno kulturo, toda ne zato, da bi jo potem z mečem vsiljevali drugim. Mi verujemo, da dobro samo od sebe žari.

Resnost je na našem čelu, resnost in ponižnost. Gorje onemu, ki smatra to za malodušnost! Videl bo tedaj, kako gre narod z znamenjem križa in meča mirno, a odločno, morda na novo Golgoti, toda vedno z vero, da za njo pride Vstajenje.

(Narodna Odbrana.)

K današnjim volitvam v Nemčiji

Nemški narod bo danes z glasovnico v roki rešil uganko, ki tako močno razburja vso Evropo že par mesecev, povedal bo, katera izmed številnih smeri, ki se mu predlagajo za njegovo bodočo notranje in zunanje politično linijo, mu je najbolj všeč, oziroma ali je letošnja volilna borba sploh ustvarila kako novo važno linijo in orijentacijo ali pa je ostalo vse pri starem.

Vsa Evropa in lahko se reče ves svet gleda danes z velikanskim zanimanjem v ta veliki in pomembni volilni boj. Še bolj ko v Nemčiji se mu namreč pripisuje v inozemstvu naravnost zgodovinsko važnost. Propagandna gesla, s katerim je operirala večina nemških strank, se nanašajo predvsem na zunanjo politiko, na vprašanje revizije mirovniških pogodb. Nekatere stranke so v času volilne agitacije naravnost tekmovalle med seboj, katera bo pred širokimi masami nemškega naroda bolj revizionistična.

Dejstvo, da se je odpor proti mirovnim pogodbam in proti sedanjemu stanju v Evropi smatral kot posebno priporočilo pri volilcih, daje letošnjemu volilnemu nastopu nemških strank oni posebni zunanje-politični pomen, vsled katerega bodo izidi današnjega glasovanja v Nemčiji odločilne važnosti tudi za nadaljnje mednarodno življenje Evrope. Zato je za zunanje opazovalce važna, da si je na jasnem glede volilnih front in nastopov nemških strank predvsem s tega vidika.

Štiri in dvajset strank je mobiliziralo za danes svoje sile in postavilo skupno kakih 5000 kandidatov. V primeri z zadnjimi volitvami v l. 1928. pomeni to nekaj napredek, kajti tedaj je šlo v volilno borbo kar pet in trideset strank s 6209 kandidati. Razdrobljenost in razcepljenost je pa kljub temu še ogromna. Poskusi za ustanovitve večjih volilnih blokov so se vsi ponesrečili in zato gredo posamezne stranke (razen konservativcev) na volišče ločeno in vsaka na svojo roko.

Nekoliko manjša postane ta strankarska razcepljenost, če pomislimo, da predstavlja nad polovico strank, ki nastopijo danes, le povsem neznatne politične skupnine, katere ne prihajajo dalje v poštev. Če odštejemo te stranke, potem nam nudi sistem nemških političnih strank sledečo sliko: na eni strani skrajna levica in levica-komunisti in socialni demokrati, kateri pa se, mimogrede povedamo, med seboj srdito pobijajo, a nasprotni pol tvorijo Hitlerjevi narodni socialisti. Ta dva pola imata v svojem programu na levi obrambo delavskih interesov, na desni pa (narodni socialisti) neskladne zahteve, ki se dajo označiti z gesli »militarizem, antisemitizem in antikapitalizem.«

Med tema dvema skrajnostima so potem nanizane vse ostale pomembne stranke: demokrati, ki so se pretvorili v novo nemško državno stranko (Koeh, Weser, Dietrich, Hoepke-Aschoff, Mahramn itd.), katoliški centum (Brüning, Kaas), nemška ljudska stranka (Scholz, Curtius), gospodarska stranka (Bredt), ljudski konservativci (Treviranus), agrarci (Schiele) in nemški nacionalci (Hugenberg). Med temi strankami so tvorili konservativci, ljudska stranka, demokrati in gospodarska stranka obenem s katoliškim centumom koalicijo sedanje vlade, s katero je kancelar Brüning vladal do razpusta državnega zbora.

Vsa ta prejšnja koalicija gre sedaj ločeno v volilni boj, ker se ni posrečilo ustvariti volilnega bloka sredinskih strank za enoten nastop proti

obema skrajnima kriloma. Prav te sredinske stranke pa predstavljajo v Nemčiji one elemente, ki so do sedaj nosili odgovornost za politiko vsaj kolikor toliko tojalnega sodelovanja z ostalo Evropo v svrhu konsolidacije miru in splošne obnove političnega življenja v locarnem duhu. Kljub znanim izpadom ministra Treviranusa proti vzhodnim mejam nasproti Poljski se vendar lahko reče, da predstavlja njegova skupina zadnjo mejo na desni, do kamor lahko še sega zaupanje Evrope.

Vse, kar je desno od nje, torej Hugenbergovi nacionalci in Hitlerjevi narodni socialisti, gre v današnji volilni boj s programi in načrti, ki so odkriti sovražni mirovnim pogodbam, Jungovega načrta, a na znotraj enako sovražni weimarski ustavi in republiki sploh. Na enem izmed zadnjih volilnih zborovanj je Hugenberg brez prikrivanja priznal, da je vzpostavitev hohenzollernske monarhije eden izmed političnih ciljev nemških nacionalcev. Obenem je povedal, da je pripravljen na najtesnejše sodelovanje s Hitlerjevim narodnimi socialisti, glede katerih ne more biti nobenega dvoma, da imajo glede monarhije isti program.

Obe skrajni krili nemške strankarske diferenciacije zasledujeta torej enako katastrofične cilje, kajti eventualen nastop nacionalcev in narodnih socialistov za monarhijo in proti mirovnim pogodbam bi se po svojih nedoglednih posledicah v tem pogledu malo razlikoval od zmehčanje, ki bi nastala v slučaju izredno velike zmage komunistične stranke. Konsolidacija Nemčije in Evrope je zato odvisna od usode sredinskih strank, katoliškega centuma, nove državne stranke in ljudske stranke. Pozornost evropskega javnega mnenja bo torej obrnjena danes predvsem v to smer, kajti jasno je, da bi okrepitev teh strank pomenila okrepitev dosedanje Brüningove koalicije in da bi obenem bila jamstvo, da se bo nemška zunanja politika nadaljevala v smislu dosedanjih načel, t. j. brez pustolovščin, ki bi vodile do nevarnih pretresljajev.

Z ozirom na možnost bodočih koalicij pa ima veliko važnost tudi socialna demokracija. Socialni demokrat Braun, predsednik sedanje pruske deželne vlade, je v teku volilne kampanje izjavil, da je socialna demokracija za sodelovanje s kancelarjem Brüningom in njegovo stranko, Brüning ni dal nikakega jasnega odgovora. Na eni strani hoče najprej videti, na čigar račun se bodo okrepile desničarske skupine, katerim se prerokuje pri današnjih volitvah velik uspeh, a na drugi so tu antipatije predsednika Hindenburga proti socialni demokraciji. Ta poslednji pa bo gotovo moral svoje antipatije potlačiti in pristati na to sodelovanje, če se socialni demokrati vzdržijo na svojih dosedanjih položajih. Kar se tiče evropskega javnega mnenja, pa je znano, da bi videlo v vzpostavitvi velike koalicije, katere jedro bi tvorila socialna demokracija in katoliški centum, najmočnejšo garancijo proti vsem nevarnostim, ki bi sicer grozile s strani desničarskih monarhistov in revizionistov.

Rezultati današnjega glasovanja bodo pokazali, v katero smer se nagiblje nemški narod. Namesto tozadevnih prerokovanj, ki nimajo nobenega pravega smisla, hočemo podati tu pregled moči posameznih pomembnejših strank, kot jo kaže število glasov, ki so jih dobile pri zadnjih volitvah (20. maja 1928):

Spričevala
zdravniških kapacitet
potrjujejo
vsestransko zdravilno moč

SISAČKE MINERALNE VODE!

To je merodajno.
Tudi Vi morate v interesu Vašega
zdravja piti samo zdravilno

SISAČKO MINERALNO VODO.

Vpisanih volilcev 41.295.000. Glasovalo jih je 31.145.000 (75%). Za socialne demokrate 9.146.000; za nemške nacionalce 4.376.000; za kat. centum 3.711.000; za bavarsko ljudsko stranko 943.000; za ljudsko stranko 2.677.000; za komuniste 3.262.000; za demokrate 1.478.000; za gosp. stranko 1.395.000; za narodne socialiste 809.000.

Volilno pravico imajo v Nemčiji osebe obeh spolov, ki so dopolnile dvajseto leto starosti. Vsa država je razdeljena na 35 volilnih okrajev, ki so grupirani v 15 volilnih okrožij. Število poslancev ni določeno vnaprej, temveč odpade po en poslanec na vsakih 60.000 oddanih glasov. Pri podeljevanju poslancev posameznim strankam je več skrutinjev, tako da pride po možnosti do veljave čim večji del oddanih glasov. Popolnoma se pa to ne da doseči, ker mnoge manjše skupine ne dosežejo kvocijenta in tako ostane lahko veliko število glasov brez poslancev. Pri zadnjih volitvah je bilo okoli 1.200.000 takih popolnoma zavrženih glasov.

Vrhnika

Zlato poroko obhaja tovarnar in veleposelstnik g. Josip Lenarčič. Ob tej priliki mu je godba dne v petek, 12. septembra, priredila ob spremstvu številnega sokolstva pri lepi razsvetljavi a lampinončki in krasno krašen slavljenčev hiš podoknico. V soboto je že opoldne prenehalo delo v njegovi tovarni pohištva in opekarni, kakor je bila za vse njegovo delavstvo prirejana veselica pod okrašenim kozolcem. Zlata poroka se je vršila ob pol 5. uri zjutraj v farni cerkvi. Castitamo!

Renoviranje. Že dolgo časa je bila potreba renovirati cerkev sv. Lenarta. Stvar pa je šele sedaj prišla na dnevni red po inicijati g. dekana J. Keteja in ključarjev. Delo ima v rokah podjetje Gašper Petkovšek. Upamo, da bo renovirana cerkev z lepo fasado in lep kras glavnemu trgu.

Koncert. Danes 14. t. m. se vrši v farni cerkvi sv. Pavla koncert pevskega društva sv. Cecilije. Začetek je ob pol 4. uri popoldne.

Vrhnika stavbna sezona je bila letos prav slaba. Zgrajeni sta bili le dve večji stavbi, hiša gostilničarja g. Ig. Kunstelja na Stari cesti in g. živnozdravnika Ivana Groma pri postaji. Vzrok temu je zastoj industrije, tako lesne kot tudi druge. Ob tem perečem vprašanju vrhniskega napredka ali boljše nazadovanja Vrhnika komaj pričakuje, kdaj začne z delovanjem češka trdka »Jugobruna«, ki je kupila tovarno nekdanj tako cve toče mesne tovarne »Globus«.

Preselje

Telefon 2718

SLOVENIA-TRANSPORT
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36.

Slike iz sodobne ruske vasi

Iz knjige: »Socialistični nastop in kulaški teror«. GIZ 1930.

Brez komentarja.

Groza te spreleti, ko v temni noči zagradi v vasi strel ali pa visok plamen goreče hiše ali stoga nepričakovano ožari okolico; ko zjutraj vsa vas molče stoji na trupu sredi ulice ali na dimeče se pogorišče; ko se prenašajo zlovesne govorice, temna ugibanja, ki se strnejo v edini stavek: kmet se mašuje...

— Setev sem mu požgal zato, da ga ukrotim, maševal sem se mu, ker me je spravil ob volilno pravico, ko me je izdal, da najemam delavca, ker je opozoril vaški sovjet na neprijavljeno setev, ker je moje gospodarstvo spravil pod individualni davek.

— Selski sovjet me duši z davki. Vsega je kriv Antipjev, z njim nam ni bilo več mogoče živeti. Moral sem ga ohladiti.

— Zaklal sem samo tajnika, predsednika nisem našel.

Taki in podobni so zagovori v kazenskih preiskavah.

Najrajše zagradi kmet-kulak za obrez (vojaška puška z obrezano cevjo, da se lažje skrije) ali za nož. Na dejanje se skrbno pripravi, sproti zametajoče sledove. Včasih pa ne vzdrži napetosti razredne borbe, se ne obvlada več in nastopa odkrito. V tej odkritosti je njegova

usoda. Kulak s čudovitim preziranjem smrti stavi svojo ali tujo glavo va-banque!

Kajzar Filimonov iz vasi Mironovke je klical na shod radi notranjega posojila in žitne kampanje. Kulak Gerasimov in Samsonov sta ob belem dnevu sredi vasi potegnili Filimonova s konja in ga pretepla do smrti čes: »Tu imaš kolektivizacijo, tu jo imaš!...«

V vasi Tatarinov-Lebjaže je zadružnik Boslajev izsledil kmete, ki so skrivali žitne previške, in organiziral rdečo kolono, da bi žito odpeljala.

Z besedami: »Tu imaš ti svojo kolono!« — mu je Zelenski zadržal nož v hrbet, da je Boslajev na mestu izdihnil.

— Jegor, tvoje stoge so že požgali, zdaj sem pa jaz na vrsti, vsak dan pričakujem smrti, — je rekel Prokop Mišenin svojemu sosedu-bajtarju, ko mu je pomagal gasiti.

Ze drugi večer je bil Mišenin ubit iz obreza izza vogala. Mišenin je bil aktiven udeleženec državljanske vojne, organizator sovjetske oblasti na vasi, neutrudljiv borec s partizani.

V vasi Izgolj, Tulupskega okrožja, je shod bajtarjev. Skozi okno zagradi strel in predsednik sovjeta Suranov omahne za mizo s prestreljeno glavo... Niti preiskave se izgubljajo. Pa se spomni vaški tajnik na neko grožnjo. In kulak Antipjev na sodišču izjavljajoče cinično takoj prizna umor...

— Zakaj ste ga ubili?

— Zato, ker je zmešal vso vas in ni več miru med nami. Vsak je proti vsem, nihče nikomur ne zaupa.

Razredna borba pomeni v jeziku kulakov »mešanje vasic«.

Za vse svoje zločine plačuje kulak s svojo glavo; proletarsko sodišče v takih slučajih ne pozna milosti.

Kulak, vedoč, kaj ga čaka za umor, se oprijemlje drugih metod borbe: agitacije, podkupovanja in napajanja. Ta sredstva se dosledno uporabljajo ravno tako pridno, ko nož in obrez. Za rubelj ali dva se podkupujejo berači, ki vpijejo na križpotih, da so bili v kolhozu, pa jih je kolhoz do dobrega obrad. V celi vrsti vasi pskovskega okrožja se ženske bojijo kolhozov, čes da bi morale tam z vsemi spatii pod eno odejo, pri čemer govorice vedo celo za dolžino te kolhozne odeje — 72 metrov. Tudi v tambovskem okrožju kroži ista govorica z edino razliko, da je odeja tam dolga 122 metrov. V Tambovščini je široko razširjena tudi pripovedka, da v kolhozih režejo ženskam prsi. In so ženske v druhalih navale na shod in ga razgnale s kriki: »Ne boste nam rezali prsi!...«

V vasi Udjelniye Uty, Brjanskkega okrožja, se je pričelo z organizacijo kolhoza in je geometer Bolotov že začel ustanavljati meje, ko je gruča par sto ljudi, večinoma ženske, oborožena s palicami, kolmi, burkljami in kosami napolnila cesto in je po njivah završalo:

— Udri kolhoznike in zemljemerce!

Tolpa je delovala organizirano. Ženske so planile k ognju, kjer so delavci obžigali razmejitvene količke, moški so pa navalili na zemljemerca, ki je pobegnil, ne da bi bil mogel rešiti aparat.

V vasi Taraskino, bivše Vladimirske gubernije, ee je sestavil kolhoz iz šestih kmetij. Ko sta si 16. maja agronoma Vasiljev in Zdanov ogledovala meje in preiskovala zemljo, sta pooblaščenca od ostale vasi kmeta Holujev in Čuralev, ki sta vas zastopala pri razmejevanju, začela klicati vas k uporu. Zvonila sta v viseče lemeže in vpila na zbor. Ker se je ljudstvo prepočasno zbiralo je Holujev stopil v zvonik in udaril plat zvona in tako hitro zbral tolpo ter jo odpeljal h kolhozu.

Med kriki: »Poženite ju z njiv s kolhozniki vred, razbij mu očala, vsadi mu sekuro v hrbet!« — je tolpa pognala v beg agronoma, razpršila delavce in izpulila količke ter jih zmetala v bližnje mlake.

Kulak divja, kulak terorizira. Na vse kriplice se upira socialističnemu nastopu. Se obubožan rajše zapušta vas in gre v tovarno, kakor bi pa uravnal svoj korak s kolhozom. Tudi kot delavec v tovarni ne miruje. Hujska druge in sabotira. Meče opeko pod žage, železne odpadke v precizne stroje, preseka elektro-kable v šabti, reže vrvi, kviri material in dela nepregledno, neprecenljivo škodo.

Kulak se ni dototil. Še dolgo se bo besno protivil. Svoje pozicije ne bo oddal zastonj. Se bo streljal izza vogala, še bo požgal stoge, mlino, skladišča. S kulakom nas čaka še težka borba, ki mora biti neizprosna.

Tako sovjetski vir, ki mu ni treba komentarja, ker je dovolj jasn tudi — za nas.

Petletna bilanca dela Zveze kulturnih društev v Mariboru

Maribor, 13. septembra. Te dni poteka 5 let, odkar se je v Mariboru porodila misel, da bi se dotedanja podružnica ljubljanske ZKD preobnavila v posebno samostojno centralo za takratno mariborsko oblast. Ta misel je bila realizirana na ustanovnem obnem zboru dne 5. oktobra 1925., ko je bil izvoljen odbor zveze z ravnanjem pomožne šole in s jedrnim referentom ministrstva prosvete v Beogradu g. Antonom Skalo na čelu. Kako potrebna je bila ta osamosvojitve, odnosno delitev dela, je pokazal razvoj v teh petih letih. Dočim je imela Ljubljana do tedaj v bivši mariborski oblasti samo 80 včlanjenih društev se jih je zvezi v Mariboru že takoj spočetka prijavilo 140, danes jih pa šteje 248 z nad 15.000 člani in članicami.

Ustanovitev ZKD v Mariboru pa ni bila potrebna samo zato, da zbere in enotno organizira kulturna društva, ampak da kot njihova centrala poskrbi tudi za to, da se delovanje pospeši in poglobi, posebno na meji, kjer je narodna prosveta najbolj potrebna. Uspeh je bil v polni meri dosežen. V vseh teh društvih je nastalo novo življenje, ki se očituje pri knjižnicah, gledaliških igrah, glasbi, petju, predavanjih in raznih tečajih.

Posebno pozornost je ZKD posvetila obmejnimi knjižnicam, kjer deluje v lepi slogi s tukajšnje Prosvetno zvezo. Sama je v teh petih letih ustanovila 42 javnih ljudskih knjižnic, in sicer na Teznu, v Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Ločah pri Poljčanah, Pohorju, Smartnem ob Paki, Sv. Ani v Slovenskih goricah, Krčevini pri Mariboru, Odrancih v Prekmurju, Marji Snežni, St. Vidu pri Grobelnem, Spodnji Kungoti, Zussu, na Remniku, v Sv. Petru pri Mariboru, Prvencih pri Moškanjcih, Melju, Slinivci pri Celju, Bogojini v Prekmurju, Pekrah, Rogoševcih v Prekmurju, Mežici, Rečici ob Savinji, Gornji Radgoni, Kolobju, Ziteki vasi, Zrkovcih, Pernah nad Muto, Apačah, Dramljah, Skogovcih, Sv. Rupertu pri Celju, Lokavcu, Majšperku, Stranica, Sv. Janžu pri Dravogradu, Veliki Nedelji, Sv. Roku ob Sotli, Sv. Miklavžu pri Ormožu in Sv. Kuzmi v Prekmurju. Poleg tega ima 82 društev že od prej svoje knjižnice s preko 50.000 knjigami. Za nadaljnji razvoj knjižničarstva je uvedla obsežno akcijo za ustanovitve centralne knjižnice v Mariboru, ki bi s knjigami potem znamenito oskrbovala vse svoje podružnice.

Enako veliko skrb kakor knjižnicam in čitalnicam, katerih ima 30 z nad 150 časopisi in časniki, je posvečala tudi diletantskim odrom. Sama je dala napraviti poseben model zložljivega odra po načrtu strokovnega učitelja g. Ivana Robnika, po katerem se je oskrbelo odre že za 10 pri ZKD včlanjenih društev. 72 društev ima svoje lastne odre že od prej. Vsa ta društva priredijo vsako leto nad 300 gledaliških predstav. Nekatera v večjih krajih seveda, so uvedla celo že redne glumske sezone. Zveza nudi vsem tem svojim članicam iz svoje knjižnice stalno gledališke igre z vsem materialom in kostume iz garderobe Dramatičnega društva v Mariboru, katerih se dru-

štva zelo marljivo poslužujejo. Danes ima ta knjižnica na razpolago že 264 iger od burk do tragedij.

Glasbo in petje goji 45 društev in 37 društev ima svojo godbo, bodisi na lok, pihala ali tamburice. Zveza pomaga tem članicam tako, da je zanje porok pri tiskanih, od katerih dobivajo instrumente na obročno odplačevanje ter jim izposojuje tudi notni material, zlasti pa tamburške zebre. V zvezi včlanjena društva priredijo vsako leto krog 80 glasnih in pevskih nastopov.

Posebno poglavje tvori delo na širjenju kulture in prosvete med našim ljudstvom potom predavanj, tečajev in tekmovanj v kmetskih delih. ZKD pošlje vsako leto vsem svojim članicam seznam predavanj. Nekatera društva imajo v sezoni po 1 do 3 druga, pa tudi po 5 do 10 predavanj, tako da dosežejo vsa predavanja na leto že impozantno število nad 400. Društva v okrajnih kulturnih središčih pa pričenjajo prirediti tudi vsakoletne zadruške, kmetijske, knjigovodstvene in druge strokovne izobraževalne tečaje. V to področje spadajo tudi tekmovanja kmečkih fantov in deklet v kmetijskih, poljskih in domačih delih, s katerimi so društva kmečkih fantov in deklet v zadnjih dveh letih uspešno začela.

Nekatera izmed društev, ki so včlanjena v ZKD imajo že častno zgodovino skoraj 70-letnega dela, druga pa so nastala šele letos. Najstarejša med njimi je Slovanska čitalnica v Mariboru, ustanovljena l. 1861; za njo pride Bralno društvo v Rušah, ustanovljeno l. 1865; sledi Narodno kulturno društvo v Mali Nedelji iz l. 1876. Nadalje so včlanjena še 3 društva s 60 leti, 5 društev s 50 leti, 3 društva s 40 leti, 8 društev s 30 leti, 6 društev z 20 leti itd.

Izven tega programa namerava mariborska ZKD posvetiti v bližnji bodočnosti posebno pozornost higijeni naših domov in družin in bo v ta namen organizirala »Teden narodnega zdravja«. V tem tednu bodo po vseh župnijah mariborskega okrožja zdravena predavanja naših zdravnikov. Kot drugo, nič manj važno programatično točko pa želi ZKD izvesti v vsakem okraju »Gospodarski prosvetni tečaj ob sodelovanju naših uglednih strokovnjakov in po možnosti s pojasnjevanjem s filmi. Mimo tega bo posvetila posebne dneve propagandi za našo knjigo, glasbo in umetnost vobče.

Iz tega kratkega pregleda sledi, da je v dobi 5 let storila ZKD v Mariboru mnogo važnega dela za razvoj in procvit svojih društev, ki že od nekdaj delujejo na najbolj vročih tleh obmejnega kulturnega in nacionalnega boja, vedno po geslu: Vse za napredek, svobodo in prosveto velikega jugoslovanskega naroda! V njej delujejo najodličnejše osebnosti raznih političnih struj, vodil pa jo je do svojega sedanjega odhoda v Beograd g. ravnatelj Anton Skala, ki je štiri leta opravljal tudi tajniške posle. V sedanjem odboru so še: Vekoslav Spindler, Ivan Robnik, Ivan Kejžar, Herman Vidmar, Rudolf Pivka, dr. Makso Kovačič, dr. Igor Rosina, dr. V. Rapotec, dr. Vekoslav Kukovec, Lj. Pivko in Franjo Bas.

Brezposelnost in socialno stanje našega delavstva

Maribor, 12. septembra.

Med jugoslovanskimi mesti preživlja Maribor gotovo najtežjo krizo. Gradbena podjetnost je v popolnem zastoji; letos vse leto se gradi le ena sama večja stavba. Novih industrij ni, stare se pa omejujejo in reducirajo število svojega delavstva. K vsemu temu se pridružuje še veliko število tujcev, ki zavzemajo v naši industriji vsa boljša mesta in tako občutno večajo našo brezposelnost. Vse to stanje se najvidneje izraža v statistikah Borze dela, ki ima v Mariboru večji promet nego one v mestih z dvakrat in celo trikrat večjim številom prebivalstva.

Zelo jasno nam govori tudi številke za mesec avgust, t. j. za čas, ko bi morala biti brezposelnost najmanjša. Tako je n. pr. iz meseca julija ostalo pri Borzi dela v evidenci 12 uradnikov, 1 uradnica, 286 kvalificiranih delavcev in 28 delavk ter 120 nekvalificiranih delavcev in 120 delavk; skupaj torej 562 oseb. Preseneča tu posebno visoko število kvalificiranih delavcev in delavk, ker zavzema baš njihova mesta največ tujcev. V mesecu avgustu so bili na novo prijavljeni: 2 uradnika, 1 uradnica, 353 kvalificiranih delavcev in 20 delavk ter 314 nekvalificiranih delavcev in 207 delavk. Skupaj je bilo v avgustu brezposelnih 797 oseb, z onimi, ki so ostale v evidenci od julija pa 1359. Ker pa so med temi mnogi družinski očetje, se število brezposelnosti prizadetih znatno pomnoži.

Od julija je ostalo pri borzi dela 281 prostih službenih mest, v avgustu jih je pa bilo prijavljenih še 607; skupaj je bilo tedaj v avgustu 888 prostih službenih mest. Delo so v avgustu dobili: 2 uradnika, 137 kvalificiranih delavcev in 22 delavk ter 143 nekvalificiranih delavcev in 180 delavk, tako da je ob koncu meseca ostalo nezaposlenih 5 uradnikov, 1 uradnica, 211 kvalificiranih delavcev in 20 delavk ter 219 nekvalificiranih delavcev in 104 delavke; skupaj 560 oseb. Za vse te brezposelne ni skoraj nobenih izdatnih podpor, kajti svote, ki jih ima na razpolago borza dela so minimalne. Tako je v mesecu avgustu izplačala samo 16 osebam redno podporo, in sicer vsem skupaj 3416 Din, 11 osebam pa izredno podporo v iznosu 1530 Din. Za vožnjo na delo izven Maribora je dala 2 osebama 400 Din v gotovini, za 50% popust voznine ja pa izdala 133 osebam nakaznice v višini vrednosti 9444,50 Din.

Socialno stanje našega delavstva pa kažejo najbolj plače, ki po večini zdaleka ne dosegajo višine stanja dnevnih cen. V mesecu avgustu je borza dobila sledeče prijave o plačah na novo zaposlenih delavcev in delavk: z dnevnim zaslužkom (računajoč 25 delovnih dni v mesecu) do 50 Din je bilo sprejetih 183 kvalificiranih delavcev in 15 delavk, do 70 Din 61 kvalificiranih delavcev in 6 delavk, do 100 Din 10 kvalificiranih delavcev, z več ko 100 Din 1 kvali-

ficirani delavec. Nekvalificirani delavci in delavke so bili zaposleni z zaslužkom do 20 Din dnevno 4 delavci in 2 delavki, do 40 Din 292 delavcev in 168 delavk, do 60 Din 18 delavcev in 30 delavk, do 80 Din 5 delavk, preko 80 Din 2 delavki.

Pri tem je treba računati, da je med temi zaslužki, posebno večjimi, rekordno delo. Nadalje je pa v Mariboru in v okolici mnogo brezposelnih, ki pri borzi niso prijavljeni, tako da je v Mariboru celo v poletnih mesecih stalno krog 600 do 700 ljudi brez posla in zaslužka, z rodbinskimi člani pa preko 1000.

Blejsko pismo

Bled v prvi polovici septembra.

6. septembra na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra se je vršila slovesna služba božja ob 9. uri, katero je bral duhovni svetnik g. Oblak. Udeležili so se sv. maše poleg vojaških in civilnih drž. predstavnikov in šolske mladine z učiteljskim zborom tudi mnogo ostalega občinstva. Po Bledu so plapolale državne zastave v znak sedem letnice rojstva prestolonaslednika Petra.

Pouk na tukajšnji osnovni šoli se je pričel 4. t. m. Ker je bilo premalo vpisanih učencev in učenek za 8. razred ga je vodstvo ukinilo ter ga združilo z 7. razredom. S tem je Bled izgubil 8. razred, ki je bil edini v radovljiskem okraju.

17.800 gostov.

Letošnja sezija letoviščarjev se bliža koncu. Do 10. t. m. je obiskalo Bled 17.800 tujcev, največ Jugoslovancev, Nemcev in Avstrijcev ter Čehoslovakov. V glavni seziji t. j. od 1. julija do 1. septembra je bilo na Bledu največ tujcev med njimi mnogo odličnih gostov — jugoslovanskih in inozemskih diplomatov. V tem času je bilo na dan povprečno 2500 do 3000 letoviščarjev na Bledu. Največ jih je bilo 3074.

Sedaj prihajajo na Bled razne potovalne družbe, kakor Bayerische Reise Gesellschaft, Siemmer itd. pa tudi posamezniki, ki so po večini nastanjeni v Park hotelu, Topicalu, Belvedere in hotelu Petran. Dnevno prihaja in odhaja približno 150 gostov. Vseh skupaj je še povprečno 1600 tujcev, ki prirejajo krajše avtoizlete k Savici in v Kranjsko goro in občudujejo lepoto Bleda in naših planin Gorenjske, ki po njihovem mnenju prav nič ne zaostaja za Švico. Le eno poudarjajo, kar je vsekakor vredno uvaževanja, da sta Bled in vsa Gorenjska Nemcem in ostalim inozemskim tujcem še vse premalo znana.

Se več propagande.

V tem pogledu se je v zadnjih letih že mnogo storilo. Izdale so se že razne publikacije in brošure v nemškem in celo v francoskem jeziku,

Manufaktura

Reberod

Ljubljana, Aleksandrova c. 8

45.000

naših odjemalcev širom Jugoslavije ve, da so Trenchoati, dubli za suknje, kamgarni, svile, žameti itd. pri naši tvrdki najboljši in najcenejši.

Na obroke! Obiščite nas v trgovini!

ki so opremljene s slikami Gorenjske itd. Potrebna je še večja reklama v Nemški Avstriji, Nemčiji in Madjarski zlasti pa v Ameriki našim rojakom, ki vsako leto prihajajo v Jugoslavijo ter v pretežni večini ne vedo ničesar o lepoti Gorenjske!

Letošnja sezija ne zaostaja za lansko.

Letošnja sezija letoviščarjev prav nič ne zaostaja za lansko, dasi je bilo vreme manj povoljno. Bled ima bodočnost tujkega prometa in je baš na pravi poti, ako z vso vztrajnostjo in gospodarsko močnostjo v konkurenčnem boju hiti in gradi nove hotele, depanda ter penzione. Lansko leto je bila zgrajena krasna in elegantna stavba Belvedere, pension Mon Plaisir, letos pa se je mogočno dvignil podaljšek Park hotela s prekrasnim razgledom na Blejsko jezero in Julijske Alpe, ter hotel Olympik in nešteto se je renoviralo pensionov. Tudi cesta je bila v par mesecih s neverjetno naglico asfaltirana, ki izbornu služi razvojni močnosti tujkega prometa z Lesc do Bleda. Potrebno bo še marsikaj zgraditi in izvesti, pred vsem pa regulacijski načrt, kanalizacijo, asfaltirati cesto okoli jezera, zgraditi javno stranišče itd. Pohvalno je omeniti dejstvo, da ima letos Bled svoj sadni trg.

Nov Sokolski dom.

Letošnjo jesen bo blejski Sokol gradil blizu osnovne šole nov Sokolski dom, ker je starega prodal trgovcu Izlakarju. V starem je sedaj razstava jugoslovanskih umetnin, kakor: narodne noše, razne slike, posode, noži, meči, razglednice itd. Kakor se čuje bo novi Sokolski dom dograjen na surovo že letošnje leto in se bo vzgajala sokolska mladina in članstvo še v vse večjem obsegu, kakor prejšnja leta. Sokolska telovadnica bo pa istočasno služila osnovnošolski mladini, kakor do sedaj.

Roparski napad

Dva pekarska vajenca sta oropala kovača.

Pekovski pomočnik Robert Matevž in neki pekovski vajenec, oba uslužbena v Sevnici, sta v temni noči s koli napadla posestnika in kovača g. Pečarja, ki se je vračal domov z večjo svoto denarja.

Napad se je izvršil na kranjski strani blizu mosta. Napadalec sta g. Pečarja večkrat udarila po glavi, da se je zgubil nezavezen na tla in mu nato pobrala ves denar ter izginila. Vendar ju je napadeni še v zadnem trenutku spoznal. Po daljšem času se je osvestil in opotekajoč se prišel v gostilno g. Trapičarja, kjer so mu izprali rane in ga nato odvedli domov.

O napadu obveščeni zdravnik g. dr. Mušič je ranjenca obvezal in ugotovil pet težkih in nevarnih ran.

Orožniki so aretirali enega napadalca, drugi pa je pobegnil z brzovlakom proti Zagrebu.

Celjski kolesar prijet

Policija je aretirala nekega brezposelnega Jakoba Z., ki je v Gaberju prodajal novo kolo za 600 Din, dasi je kolo vredno 1500 Din.

Pri aretaciji je povedal, da je kolo kupil od znanca ter da je pred kratkim prodal neko drugo kolo za 400 Din, ki ga je kupil za 500 Din, da torej dela z »izgubo« in že radi tega ne more biti tat koles. Orožniki pa so na njegovem domu zaplenili še dvojce koles, ki ju je seveda tudi »kupil«.

Kolesa se nahajajo na policiji in se jih naj lastniki ogledajo, da se jim vrnejo. Dve kolesi sta za moške ter imata znamki »Steyer« in »Peugeot«, tretje je pa ženske ter nosi znamko »Ipak«.

Kranj

Dežji dispanzer je začel poslovati 11. septembra v Štampilharjevi hiši l. nadstropje na Glavnem trgu. V delokrog dispanzerja spadajo sledeče občine: Kranj, Predoslje, Strazišče, Hrastje, Naklo, Sv. Jošt in Senčur.

Popravila kranjskih cerkva. Radi nagnenja zvonika roženske cerkve po zadnjem viharju so ga izročili v popravilo. Cerkevno predstojništvo je sklenilo brez kakga kritja streho popraviti začasno na dolg, da se ne dela na zvoniku večja škoda. — V župni cerkvi so napravili pločevinasto streho. Ubita okna je bilo treba namestiti in poslikati. Delo je opravil tukajšnji slikar g. Braška. Kaj je z zvonikom »pungriške« cerkve, ki je še vedno brez strehe?

Socialne ustanove v Kranju. 1. Marijanišče, ki ga je ustanovil pokojni dekan dr. Koblar, je prva ustanova. V njem je nameščena sirotišnica in zimska kmetijsko-gospodinjstva šola. 2. Dijaški zavod v »Škofiji«, ustanovljen v l. 1929. Tudi tega je ustanovil dekan Koblar. V zavodu je precej dijakov, ki obiskujejo tukajšnje gimnazije. Stanovanje in hrana se zaračunata po gmočnih zmognostih dijakov. 3. »Dijaška kuhinja«, kjer dobivajo dijaki ceneno hrano. 4. Narodno-socialistična organizacija vzdržuje v gostilni na »Podriniz« delavsko kuhinjo. 5. Ubožnostni fond mestne občine vzdržuje hiralnico. 6. »Delavski dom«, ki nudi delavcem vso oskrbo. V poslopu je nameščena tudi javna borza dela.

Izredni občni zbor okrajne kmetijske zveze za kranjski okraj se vrši v ponedeljek, dne 15. septembra t. l. ob pol 11. uri dopoldne v dvorani Ljudskega doma.

Poziv. Finančna kontrola poziva vse točilce alkoholnih pijač, da najdalje do 1. oktobra t. l. izkažejo vse potočene alkoholne pijače v času od 1. julija 1929 do 30. junija 1930. Potrebne tiskovine za prijavo potočenih alkoholnih pijač (uradne prijave) se dobijo pri glavnem oddelku finančne kontrole.

Studentje se vračajo. V petek 12. t. m. se je vršilo na državni gimnaziji vpisovanje. Baje število učencev presega lanskeleto. Pretekli teden so se vršili popravni izpiti. Posebno veliko jih je bilo maturitetnih. Uspeh še ni znan.

Razširjenje obrata v »Jugobrunici«. Tekstilna tovarna »Jugobruna« na Gorenji Savi se znatno povečuje. Zida se še kompleks, v katerem bo prostora za 100 novih pletilnih strojev. Preurejajo se pa tudi skladišča.

Ponovna licitacija poštne vožnje Kranj kolo-dvor—Kranj mesto in Kranj—Jezersko se vrši v kratkem. Prva licitacija od 10. t. m. je bila brezuspešna, ker sta se prijavila samo dva ponudnika.

Logatec

Proslava Nj. Vis. prestolonaslednika Petra se je vršila v soboto v dvorani g. Kunc. Prisotni so bili sreski načelnik g. dr. Tekavčič, višji vladni prestav g. Bayček, oficirski zbor, tukajšnje pogranične čete in zastopniki drugih uradov. Predsednik pevskega društva g. Punčuh, je s krasnim nacionalnim nagovorom otvoril svečanost. Nato je pevsko društvo »Logatec«, pod vodstvom pevovalje g. Gučeka, zapelo državno himno ter več krasnih narodnih in modernih pesmi. Osobito je ugajala Hej trubaču, Slovenec, Srb, Hrvat in Plamula zora, ob katerih aplavz kar ni hotel pojenjati. Vsa čast pevskega društvu »Logatec«, katero je edino priredilo proslavo.

Fantovska razposajenost je čim dalje hujša. Tako so v tekoči noči postavili cel volovski voz na kopo desk lesnega trgovca g. Sušteršiča. Kako so ga na vrh privlekli, je res uganka. Sicer pa pravijo, da tukajšnji orožniki že vedo in da se že kuha ričet.

Ogenj je nastal na praznik v dimniku tukajšnjega peka g. Gorjupa. Vnele so se saje in zastrjena žlindra. Gorelo je v precej velikem obsegu. Večje nevarnosti ni bilo, ker je bilo ozračje mirno in so bližnje strehe krite z opeko. Neumestno pa je bilo postopanje nekega človeka, ki je poleg dimnika razbil streho, da so potem padale notri iskre.

Kopališče v Logatecu se krasno razvija. Vrvenje že klijub pozni sezoni je so vedno močno. Sedaj se koplje vse, staro in mlado. Le škoda, da bode sezone že konec.

Sokolstvo

Pozdrav dr. Josipa Pippenbacher-ja zastavi

Iskren Ti sokolski pozdrav, sveta nova zastava 40. pešpolka Triglavskega, eden izmed pomembnih simbolov granitne skale narodnega in državnega edinstva, ki jo tvorita v skupnem delu naša hrabra viteška vojska in sokolstvo.

Določena Ti je sicer težka, toda najčistnejša in najplemenitejša naloga. Ko bo zadonel naravne pravice in domovine ukaz, zavijraj veselo in vodi skupno s pobratimskim sokolskim praporom h končni zmagi v vzvišeni borbi junške borce, navdušene za svetle ideale človečnosti.

Dal Bog, da se izpolni ob usodni uri, ki mora prej ali slej priti, ta srčna želja zastopnikov Sokolske župe Ljubljana.

Prednjaški tečaj

Jutri ob 9. uri prične prednjaški tečaj ljubljanske sokolske župe, h kateremu se je prijavilo rekordno število udeležencev. Od 35 društev ljubljanske sokolske župe pošlje 24 društev 72 udeležencev in sicer 44 članov ter 28 članic. V tečaj pride po en slušatelj celo iz zagrebške in beograjske župe. Tečaj bo vodi br. **Lojze Vrhovec**, predavali pa bodo naši najboljši tehniki. Trajal bo 14 dni. Člani bodo stanovali v akademskem kolegiju, članice v areni Narodnega doma. Hranili se bodo v Delavski zbornici.

Pozdravljamo v Ljubljani vrle Sokole in Sokolice, ki so se posvetili najidealnejši sokolski nalogi — prednjaštvu, z željo, da bo njihov nesebični trud kronan s popolnim uspehom.

Sokolski glasnik

Izšla je 22. št. »Sokolskega glasnika«, ki prinaša na naslovni strani obširno poročilo o velikih svečanostih v Beogradu, ilustrirano z nekoliko uspešnih slik. Daljši članek z naslovom »Mutilik uspešnih slik«. Daljši članek z naslovom »Mutilik« je posvečen tržaškim žrtvam. List prinaša tudi slike Marušiča, Bidovca, Miloša in P. Kukca. I kratke izjave novoimenovanega načelnika br. I. Bajžlja posnemamo, da bo svoje delo v prvi vrsti posvetil vzgoji dobrega prednjaštva, poglobitvi stikov z ostalimi slovanskimi sokolskimi organizacijami, predvsem z češkoslovanskim Sokolstvom, z ozirom na veliki zlet, ki se pripravlja l. 1932 v Pragi. Dr. J. Hoščalek r zpravlja o vprašanju kako in s čim se danes najbolje propagira Sokolstvo. Važen je odgovor Saveza S. K. J. z naslovom »Konec debate« na članek »Stari ali novi Sokol?«, ki je izšel 6. t. m. v »Slovenecu«, v katerem se citira: I. Telegram Nj. Vel. kralja od 28. januarja t. l. II. Član 1. statuta o organizaciji in poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije. III. Drugi odstavek iz manifesta Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije od 28. januarja t. l. IV. Govor Nj. Vel. kralja Sokolstvu na Vidovdan 1930 v Beogradu.

Na temelju teh dokumentov je vsaka polemika odveč.

Iz češkoslovaškega Sokolstva

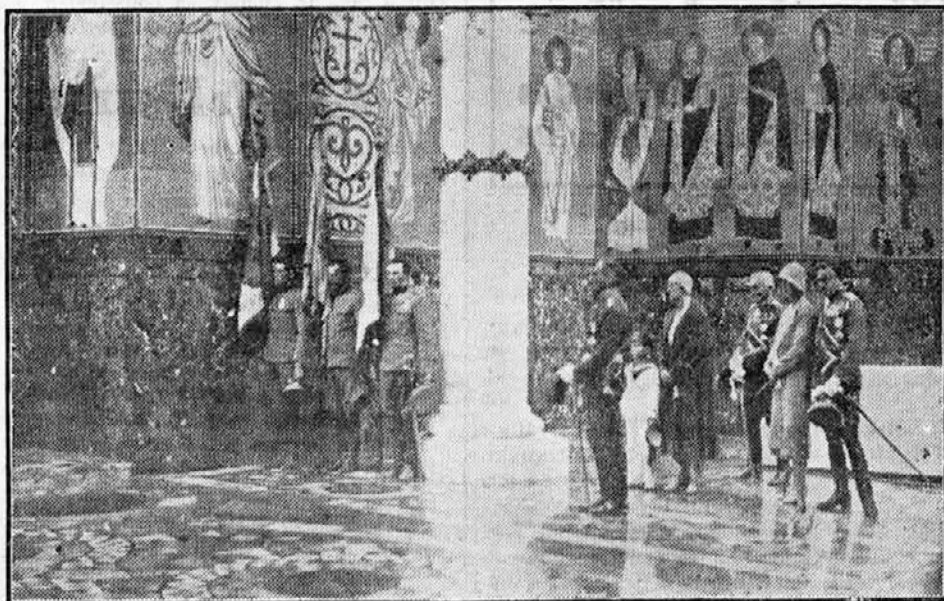
Sokolsko društvo v Libercu na severnem Češkem slavi letos v dneh 13. do 15. septembra 45-letnico svojega obstoja s prireditvijo velikega zleta, ki se ga bo udeležilo 11 sokolskih žup. Velik pomen tega zleta v kraju, kjer je češkoslovaški narod v manjšini, je spoznala tudi zveza petih praških žup ter je sklenila, da se ga udeleži v čim večjem številu.

Sokol v Libercu se je moral boriti pred svetovno vojno v zagriženo nemški okolici z največjimi potežkočami. Društvo in posamezni člani so bili izpostavljeni brezbriznemu preganjanju od strani mestnega magistrata, ki je celo samovoljno prepovedal nošnje sokolskega kroja, in od strani okrajnega glavarstva. Kljub vsem tem potežkočami je bil Sokol v Libercu izredno agilen ter je postal kmalu ognjišče češkega Sokolstva na severu. Iz njegove srede je izšla cela vrsta odličnih sokolskih delavcev, med njimi tudi br. Franta Hofman, ki je odšel v Srbijo, kjer je sprejel ime Miroslav Vojinović, ter postal načelnik in organizator srbskega Sokolstva. Od združitve plemenskih Sokolov v Jugoslaviji do danes zavzema mesto saveznega podnačelnika, v ministrstvu prosvete pa vrši funkcijo referenta za telesno vzgojo.

Ali se udeleži č. O. S. olimpijade v Los Angeles?

Kot je znano, se bo vršila X. olimpijada leta 1932. v Los Angeles. V češkoslovaških sokolskih krogih se pojavljajo pomisleki proti udeležbi. Prvič zaradi velike oddaljenosti in zaradi ogromnih stroškov, ki so s tem v zvezi. Računajo, da bi potrebovali za ekspedicijo v Ameriko skoraj pol milijona dinarjev. Drugič pa zaradi vsesokolskega zleta, ki se bo vršil isto leto v Pragi. Ako bi se udeležili olimpijade, bi bili izločeni iz zleta in zletnih tekem ravno najboljši telovadci. Neglede na to pa kritizirajo češkoslovaški Sokoli program in način tekme v Los Angeles, ki je tokrat še bolj prirojen specializaciji in individualizaciji poedinih tekmovalcev kot je to bilo že na zadnji olimpijadi v Amsterdamu. Ta smer spreminja telovadbo v panogo sporta in ne vzgaja telovadcev zdravih in lepih teles, ampak samo akrobate, ki imajo na poedinem orodju navezanih nekoliko vratolomnih prvin. Ker se to popolnoma protivi sokolski smeri v telesni vzgoji, je že zdaj skoraj popolnoma gotovo, da se č. O. S. te olimpijade ne udeleži.

Svečanosti na Oplencu

Kraljevska rodbina v novi cerkvi — V ozadju nove freske, s katerimi je dal okrasiti cerkev kralj Aleksander

Kovček z zemskimi ostanki Karagjorgja prenosijo kralj, knez Arsen, princ Pavle, predsednik Živković in štirje kmetje na lafeto

Sprevod z metropolitom Varnavo v novo cerkev — Spreddaj stare srbske zastave

Višnja Gora

Blagoslovitev motorne brizgalne. Na Magdaleno žegnanje letos je kupilo gasilno društvo Križka vas pri Višnji gori novo motorno brizgalno (agregat) ter je društvo imelo 8. t. m. blagoslovitev brizgalne in veselico. Na čast tudi podjetnim gasilec, ki so tako v kratkem času si ustanovili prepotrebno brizgalno, kajti gasilno društvo Križka vas je v hribih in eno uro oddaljeno od drugih društev.

Renoviranje starinskih oltarjev. Uro hoda od Višnje gore proti Krki stoji na prijaznem hribočku cerkev sv. Duha. V tej obnovi 3 starinske oltarje po vsej Dolenjski znani slikar in podobar Franc Vodnik iz Novega mesta. V nedeljo 14. t. m. bo ondi blagoslovitev nove motorne brizgalne.

Brežice

Osebnost. Zapušča nas šef davčne uprave g. Janko Stanič. Kot miren in značajan mož si je pridobil v krajih ožjega in širšega občinstva popolno zaupanje in velike simpatije. Želimo simpatičnemu in priljubljenemu možu na njegovem novem mestu v Celju veliko sreče!

Sprememba posesti. Trgovino z mešanim blagom od gospoda J. Greglna je prevzel g. F. Novak iz St. Jerneja. Znano gostilno v St. Lenardu pri Brežicah »Pod Orhom«, je kupil od g. Bogoviča za 200.000 Din g. Jože Privršek, ki se je po 17 letih vrnil iz Amerike. Kakor izvemo, bo novi lastnik dosedanje prostore popolnoma preuredil. Velike sadne in rastlinske vrtove, z malo hišico v koncu mesta je kupil dimnikarski mojster g. König od brivskega mojstra g. G. Paidascha. Gosp. König bo spomladi postavil tukaj lično vilo.

Krka in Sava. Kopalna sezona, ki je bila menda v zadnjih mesecih na vrhuncu, pojemlje pa tudi njuni stalni gosti so odšli. Krka je bila privlačna tudi za Zagrebčane.

Vreme. Hitro prihaja jesen. Kostanjev drevo-red, priljubljeno šetališče Brežčanov, je poln

kostanja in odpadajočega listja. Noči in jutra so že hladne. Deževje pa precej ovira delo na njivah in travnikih.

Sportna bilanca. Letošnja športna bilanca ni nič kaj posebno peštra, se veda ni krivda na sportnikih. NSSKJ Brežice je odigral 6 tekem z različnimi klubi. Od vseh šestih tekem je zgubil samo dve v razmerju 4 : 2 in 5 : 3 skupni seore znaša 22 : 18 za Brežice. Kakor večina provincionalnih klubov se je moral tudi NSSKJ Brežice boriti z velikimi težkočami, ki so mu škodovali pri razvoju. Nogometnaš je sedaj odstopila tukajšnja posojilnica za nogometen prostor velik travnik, kar je vse hvale vredno.

Čitajte! V papirni trgovini gosp. Antona Umeke, se dobi dnevnik »Jugoslovan«, Brežičani, segajte po zanimivem časopisu!

Kamnik

Velika gasilska vaja. Danes popoldne se vrši v Kamniku velika gasilska vaja, katere se udeleži 14 gasilskih društev kamniške gasilske župe. V akciji bo 11 motornih in 3 ročne brizgalne ter okoli 350 gasilcev.

Nevihita. V petek okrog pol 1. popoldne je prihrumela nad Kamnik silna nevihta z velikim nalivom. Parkrat je tudi močno treslo. Na Produ je strela udarila v visoko jagnjed in jo preklala na dvoje. Na Starem gradu se je odrgalo par skal in se prikotilo v dolino, vendar k sreči brez škode. Proti večeru se je nebo popolnoma zjasnilo, ponoči pa je zopet treskalo in grmelno, da je bil strah.

Konj se je splašil. V soboto ob 7. uri zjutraj se je na dvorišču Knaflčeve tovarne usnja nena-doma iz neznanega vzroka splašil konj in jo z vozom v silnem diru ubral čez novotrški most naravnost proti Weissovi žganjarni. Maloštevilni gledalci so s strahom pričakovali, da se bo konj z vso silo zaletil v hišo, k sreči pa je v zadnjem trenutku napravil oster ovinek in samo z vozom zadel ob vrata ter jih močno poškodoval.

Poljčane

Popravilo planinske restavracije. Tukajšnja podružnica SPD je preuredil in popravila planinsko restavracijo pri Sv. Miklavžu na Baču. Ker je v deževnem vremenu streha propuščala, so jo nadomestili z cementno ploščo, tako da bo v lepih dneh zdaj ravna streha prikladna tudi za solnčenje. Okoli restavracije bo zasajen lep cvetlični vrt ter bo ves prostor imel lično ograjo, kar bo nedvomno napravilo na posetnike ugoden vtis.

Izredno srečo je imel te dni Anton Zorko, po domače Florjanov. Ujel je v pest izredno velikega jazbeca v svojem gozdu, ki mu je že dolgo delal občutno škodo med poljskimi pridelki. Ze večkrat mu je nastavljal past, pa je vedno srečno ušel s pastjo vred. To pot pa je bil Zorkov premenetnejši; privezal je past za drevo ter tako ukanil debelega ščetina. Ko so mu udri dragoceno kožo, so našli pod njo za prst debelo masti.

Sevnica

Zgradite rezervoar! V pogovoru z nečelnikom gasilnega društva g. Rudolfom Cimperškom in poveljnikom gasilske čete g. Alfonzom K. licem, je bilo ugotovljeno dejstvo, da v bližini novo zidanih stanovanjskih hiš, ki so zgrajene letos, ni nobene vode in bi bilo toraj v slučaju požara gašenje nemogoče. Zato bi bilo zelo koristno, da bi se na primernem kraju v bližini teh hiš zgradil rezervoar, iz katerega bi lahko črpali potrebno vodo. Zelo potrebno pa bi bilo tudi, da se sedaj, ko so nove hiše že dograjene, zgradi ali vsaj popravi cesta, ki je v nerabnem stanju. Pri tej priliki opozarjamo »Olepeševalno društvo« v Sevnici, da ukrene potrebno, da iz-ginejo leseni plotovi, ki so večkrat celo preveč pomaknjeni na cesto.

Operaterska kabina je premajhna. V Sevnici se je sestala komisija strokovnjakov iz Ljubljane, Novega mesta, Brežic in Sevnice, da si ogleda operatersko kabino v Sokolskem domu. Komisija, v kateri so bili zastopniki gradbenega odseka, politične oblasti, gradbene direkcije, sevnikiški župan in zastopniki sevnikiškega Sokola, je ugotovila, da je operaterska kabina premajhna, in se mora razširiti vsaj za en meter, da bode odgovarjala potrebam. S tem se je otvoril-tev kina nekoliko zavlekla.

Krško

Pive ni. Tukajšnji gostilničarji se upravičeno togote nad pivovarno in njenimi zalogami v Rajhenburgu, ker ne dobavljajo svežega piva. Je res potrebna gostilničarska pivovarna!

Ogenj je nastal v četrtki v skednju Karoline Volavšek, posestnice v Krškem. Neki sosed je zapazil, da se iz skednja dviga gost dim, obvestil je brž bližnje gasilce, ki so s pomočjo sostanovalec v nekaj minutah ogenj zadušili. Po nezmani krivdi je začelo goriti ovseno snopje in mrya na podu in le hitrost gasilcev se je zahvaliti, da ogenj ni upepelil celega poslopja.

Celje

* Seja mestnega občinskega sveta bo v petek 19. t. m. ob 18. v sejni dvorani mestnega načelstva.

* Iz državne službe. Višji veterinarski sodnik g. Vojteh Hrabalek je od sreskega načelstva v Celju premeščen k banski upravi v Ljubljani.

* 130 dijakov in 50 dijakin se je letos vpisalo v prvi razred celjske realne gimnazije. Takšnega števila novih učencev celjska gimnazija še ni imela.

* Smrtna kosa. V petek je umrl v javni bolnici 41letni zidar Miha Trnovšek iz Velike Pirešice.

* Celjsko pevsko društvo ima redne pevske vaje ob torkih za moški, ob sredah za ženske in ob petkih za mešani zbor. Novi člani se sprejemajo le še ta teden. Odbor CPD.

* Koroška razstava v Celju. Vse one, ki so pripravljene dati na razpolago spominske predmete (lepake, brošure, slike in sl.) za koroško razstavo, ki se priredi v Celju ob priliki 10-letnice koroškega plebiscita, naj jih izroče z označbo svojega imena do 20. septembra t. l. na naslov: Dr. E. Mejak, Celje, Prešernova ulica 15. Poslane stvari se takoj po razstavi vrnejo. — Prireditveni odbor.

* Požar. Ob hudi nevihti, ki je v petek popoldne razsajala nad celjsko okolico, je strela udarila v neko posestvo v okolici Nove cerkve. Celjski gasilci so bili ob pol 16. alarmirani in so se s svojim avtomobilom odpeljali v omenjeno smer. V Gaberju pa so bili obveščeni, da je požar že končan in so se vrnili.

* Veliko ljudsko veselico priredi danes v nedeljo ob 16. v Sokolskem domu v Gaberju Osred. društvo nižjih pošt. uslužbencev Celje pod pokroviteljstvom upravnika celjskega poštnege urada g. O. Boca. Na sporedu je godba, ples, šaljiva pošta, igra na steklenice, medsebojni telefonski promet na veseličnem prostoru za ljubezenske in prijateljske razgovore, vedeževalke itd. Ker se vrši prireditve v dobrodelne namene, vabimo cenj. občinstvo iz Celja in okolice, da nas posesti v mnogobrojnem številu. Če bo slabo vreme, se prireditve vrši v dvorani. — Odbor.

* Ukinitve električnega toka. Danes med 8. in 9. popoldne bo ukinjen električni tok v mestu in v okolici.

* Izguba. Služkinja Marija Petelinšek je na poti od Glavnega trga do pošte izgubila 100-dinarski bankovec. Ker bi moralo revno dekle škodo povrniti iz svojega žepa, se poštena najl ditelj naproša, da odda bankovec na policiji.

* Avtobus Celje-Ljubno, ki vozi iz Celja popoldne ob 11.10 in se vrača popoldne ob 15.35, bo od ponedeljka 15. t. m. naprej vozil le do Nazarja (Turnšek) in ne več do Ljubnega, medtem ko druge proge v Gornjo savinjsko dolino proti Gornjemu gradu in Logarski dolini še do nadaljnjega ostanejo neizpremenjene.

Vse šolske potrebščine in knjige

priporoča **M. Tičar, Ljubljana**
Selenburgova 1 in Sv. Petra 26

377

Dnevne vesti

— Nemški profesorji geografije v Dalmaciji. Včeraj je dospela v Split večja skupina profesorjev geografije iz Nemčije. Profesorji so na študijskem potovanju. Obiskali bodo tudi Dubrovnik, Šibenik in slapove Krke.

— Angleži bodo elektrificirali Hercegovino. Pripravljen je načrt za elektrifikacijo Hercegovine. Za to se je začela zanimati neka angleška družba, ki bo poslala strokovnjake na lice mesta.

— Našli so zanimiv zgodovinski napis. Pri podiranju hiše Viktorja Altaraca v Splitu so našli vzdani napis iz časa hrvatskih kraljev v 12. stoletju. Altarac je daroval kamen z napisom muzeju.

— Majetič bo igral v Zagrebu 100 ur na tamburico. Rekordni igralec na tamburico Dragutin Majetič, ki smo ga videli tudi že v Ljubljani, hoče v Zagrebu doseči nov rekord. Igral bo na tamburico neprenehoma 100 ur, nakar bo odpotoval v Ameriko, kjer bo z rekordom zaslužil dolarje.

— Načrt zakona o umetniških šolah. Ministrstvo prosvete je izdalo načrt zakona o umetniških šolah. Pa načrtu tega zakona so te šole prosvetne ustanove za strokovno izobrazbo in umetnosti ter glasbene in gledališke umetnosti. Te šole bodo pod vrhovnim nadzorom ministrstva prosvete.

— »Službeni list« kraljevske banske uprave Dravske banovine, št. 25 z dne 13. septembra ima sledečo vsebino: Zakon o državni trošarini. Zakon o trgovskem sporazumu, sklenjenem v Bukarešti dne 4. avgusta 1930. — Pravilnik o ustroju zavoda za preizkušanje gradbenega materiala. — Pravilnik o delu agronomov za čas prestajanja enotnega staža. — Ukinitve zavoda za pospeševanje industrije in obrti v Ljubljani. — Izprememba v razpisu C. št. 47.615/28. — Izprememba v razpisu C. št. 29.297/25. — Izprememba v pravilniku o uslužbenih rečne plovitve. — Dopolnitev razpisa C. št. 36.813/28. — Navodilo za izvršitev odločbe št. 15.205/IV. iz 1. 1930. o oprostitvi uvozne carine za preparat »Parazoj Bc. — Pojasnilo 2. odst. navodil C. št. 53.994/29 za uporabo določil glede uvoza suhega grozdja. — Razne objave iz »Službenih novic«.

— Mestna občina Ljubljanska oddaja mesto hišnika za mestno hišo na Poljanski cesti št. 15. Samo zdravi moški prosilec, stari do 45 let, ki že dan niso izven hiše zaposleni in so v Ljubljano pristojni, naj vložijo ponudbo do 25. t. m. Nadaljnje informacije, glede razpisnega mesta, se dobe v mestnem gospodarskem uradu, soba št. 13.

— Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani ima svojo slavo v ponedeljek 15. septembra 1930. kot spomin na dan, ko je bila prebita solunska fronta leta 1918. Na ta dan se bere ob 7. uri zjutraj v frančiškanski cerkvi zadušnica padlim tovarišem in umrlim članom. Zveza vabi vse rezervne oficirje, da se te zadušnice v polnem številu udeležijo. — Zveza rezervnih oficirjev Ljubljani.

— Družba sv. Cirila in Metoda prosi vse podružnice, da čimprej dopošljejo članarino za tekoče leto. Nadalje se opozarjajo podružnice in prijatelji, da je družba založila 2 vrsti novih razglednic, ter prosi naročila. 418

— Na VI. mednarodnem kongresu dentistov. Evropske zveze dentistov — Europe Dentists Union v Dresdenu, zastopa Zadrugo konces. zobotehnikov v Ljubljani delegat g. Ivan Radovan.

— Rodovniško društvo Nedelica, p. Turniške za gojo in mlečno kontrolo, simodolskega goveda, obvešča cenjene živinorejce, da je kr. banska uprava tukajšnje razstavo, katere bi se imela vršiti dne 18. septembra t. l., preložila na dan 30. septembra t. l. Začetek prireditve je ob pol 8. uri zjutraj v Nedelici, na prostoru pri gostilni g. Ružiča. Na katero ponovno vabi vse, ki se zanimajo.

— Slovenski tečaj za izobražence, ki čutijo potrebo po temeljitejšem znanju slovenskega jezika, se namerava od 17. do 18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (glavna veža na desno). Tam dobite tudi vsa pojasnila.

— Privatni večerni tečaji za računstvo, knjigovodstvo, spise, slovenščino in tuje jezike se odvijajo. Učnina 40 Din mesečno. Vpisovanje 15., 16. in 17. septembra od 17. do 18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (iz glavne veže na desno).

— Privatni tečaj nemščine za šolsko mladino. Začetniški in nadaljevalni. Po 2krat na teden. Mesečna učnina v oddelku a) 40 Din, v oddelku b) 20 Din (v b bo več učencev). Vpisnine ni, pač pa je pri vpisu treba plačati učnino za prvi mesec. Domašni lahko prosijo za popust in je take prošnje treba prinesiti seboj. — Vpisovanje bo v ponedeljek, torek in sredo 15., 16. in 17. septembra od 17.—18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (iz glavne veže na desno). 413

— Zobni atelje je otvoril v Ljubljani, Pražakova ulica 15 (Palača Pokojninskega zavoda) konc. zobotehnik Lujo Schubert. 407

— Šolske zvezke kupujte pri trvdki M. TIČAR, prodajajo se v prid Jadranske straze. 399

— Pomotoma je ustrelil tovariša. V Novi Gradiški je stražnik ujel nekega potepuha, ki je pobegnil iz Sunje. Na stražnici je potepuh zopet pobegnil. Pet stražnikov je šlo za njim. Trije so potepuha kmalu ujeli. Stražnik Turkalj je pa prisopihal nekoliko pozneje s samokresom v roki. Tedaj se mu je samokres sprožil in krogla je smrtno zadela njegovega tovariša stražnika Rosiča.

— Vol ji je razparal trebuh. Ljuba Islamović se je sprehajala v Sarajevu pri Saškovem igrišču, ko jo je nenadoma napadel vol, ki je ušel seljaku Koseniću. Vol je z rogovi razparal dekletu trebuh, da so ji izpadla čreva. V brezupnem stanju so jo odpeljali v bolnico.

— Zagoneten nestanek na legarju obolelega vajenca. Kotlar Josip Orsak v Zagrebu je naznanil policiji, da je njegov sin Stjepan, brivski vajenec, izginil brez sledu od dneva, ko so ga kot bolnega na legarju odpeljali v bolnico.

— Adamit v Zagrebu. V Moravski ulici v Zagrebu se je pred dnevi pojavil na ulici nag moški. Bil je neki slaboumnež, ki so ga nato spravili v bolnico. Predvčerajšnjim se je pa nekdo, ki gotovo ni bil slaboum, slek pri vodnjaku za restavracijo »Kolo«, se skopal, nato pa počasi zopet oblekel in odšel.

„ELITE“ d. z o. z.
LJUBLJANA, Prešernova ulica 9
prodaja damske, moške in deške konfekcije. Na drobno! Na debelo!
Prvovrstno izvrševanje po meri!

Zobni atelje
Miroslav Mušič
Ljubljanska c. 2. (dr. Gregorčeva hiša)
je cene za vse tehnične naprave znatno znižal in sprejema dnevno od 8^h do 12^h in od 2^h do 6^h popoldne.
Ob nedeljah le dopoldne.

— Velika nevihta nad Zagrebom. V petek popoldne se je nebo nad Zagrebom stemnilo in začela je velika nevihta z bliskom in treskom. Nevihta je trajala skoro pol ure. Strela je udarila v dimnik neke hiše v Borkovičevi ulici.

— Avtobanditi v Slavoniji. V četrtak so avtobanditi ustavili na cesti pri Osijeku avto beograjskega trgovca Živojina Pandurovića, ki se je peljal z ženo z Dunaja domov. Mož je hotel avto ustaviti, žena je pa spoznala nevarnost in rekla možu, naj avto pože. Tedaj so banditi začeli streljati na drveči avto, ne da bi koga zadeli. Orožniki napadalec še niso izsledili. To je na tem kraju v štirih tednih že drugi napad s samokresi na avto.

POSEZIJA V ŠMARJETSKIH TOPLICAH
Jugoslovanski Gastein
od 1. septembra do 30. septembra. 14dnevna penzija s kopelmi Din 560.—

— 16-letni prihranek mu je nekdo ukradel. Josip Kovač se je nedavno vrnil iz Amerike, kjer je garal 16 let in prihranil 350 dolarjev. Pri Jastrebarskem se je pred dnevi napil. Ko se je streznil, je videl, da mu je nekdo zmanjnil denarnico z vsem 16-letnim prihrankom.

— Krvna osveta. Na cesti med Klošnico in Dervišem se je odigrala drama, posledica sovraštva med dvema kmetiskima družinama. Kmet Ilija Barac je počakal svojega sovražnika iz iste vasi Nikolo Uvalića, ki se je vračal ponoči domov, in ga je ustrelil. Maščeval se je nad njim, ker je pred leti v nekem prepiru ranil njegovega brata.

— Življenje za en dinar. V Rači Kragujevački sta kvartala 43-letni Božidar Cvetković in Kristofor Djosić, 63 let star. Položila sta na mizo 2 Din. Tedaj je nekdo v šali vtaknil v žep Djosićev dinar. Djosić se je razburil zaradi tega in napadel Cvetkovića z nožem. Zabodel ga je v srce, da je obležal na mestu mrtve.

— Leto dni je živel samo od vlomov. V Jarunu so aretirali nekega 35-letnega Dragotina Murka, ki je prodajal kmetom ukradeno blago.

Bil je že 10krat predkaznovan. Sam je priznal, da živi že leto dni samo od vlomov. Izvršil je zadnje čase 18 vlomov na podstrešjih. Izgovarjal se je, da ni mogel dobiti službe, živeti pa je moral.

Ljubljana

Nedelja, 14. septembra 1930, 14. pob. Pov. kr. Pravoslavni: 1. septembra, Znanoslav.

Ponedeljek, 15. septembra 1930, Nikodem. Pravoslavni: 2. septembra, Svegoj.

Nočno službo imata danes lekarni Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvet-ski cesti. Jutri pa lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

*

■ V počaščenje spomina pok. Maksa Cotiča, svojega idealnega in požrtvovalnega narodnega sotrudnika, daruje dr. Gustav Gregorin fondu »Kluba Primork« za podporo revnih dijakov - emigrantov 50 Din. — Denar hrani uprava.

■ Pouk živih jezikov nemščine, francoščine, angleščine, srbohrvaščine, španščine, italijanščine v skupinah in za posameznike. Poučujejo po direktni metodi, kvalificirane učne moči. Prijave od pol 7. do pol 8. ure zvečer, Beethovnova ulica 7, pritličje, levo. — Prof. Sid. J. Jeras. 421

■ V kleti najdeno kolo. Slavič Ana, hišnica neke hiše na Rimski cesti, je našla v kleti hiše pred drvarnicami kolo, katerega je neznan možki pred tremi dnevi pustil na tem mestu. Kolo je bilo najbrže kje ukradeno ali pa je bil njegov lastnik pijan.

JOSIP OLUP
LJUBLJANA, Stari trg 2.

Za gospode in dečke velika izbira oblek, klobukov, čepic, kravat in perila lastnega izdelka. Po najnižjih konkurenčnih cenah.

Dr. med. Lojze Kramarič
špecialist za kirurgijo
ordinira od 1/2 2 — 1/2 4 pop.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/II.

■ Ogróžanje osebne varnosti. Poslovodja avtobusnega podjetja »Magister« g. Fran Magister je naznanil policiji, da je v njegov avto na Celovski cesti zadel avtobus trdke Čarman, katerega je šofiral Josip Bajt. Pokvaril mu je blatnik in napravil za 200 Din škode. Ker je Magister vozil po izkopu za cestno železnico, je bila ogrožena varnost vseh potnikov.

■ Avtobus podrl kolesarja. Mestni tehnični uradnik Mlakar Zeljko je javil policiji, da je v Kopitarjevi ulici zadel obenj po krivdi šoferja avtobus št. 2-1352. Zeljko je padel s kolesa, a se k sreči ni poškodoval.

Vsled študijskega potovanja v inozemstvo
špecialist za ušesa, nos in grlo
DR. JANKO HAFNER
od 15. septembra do 15. oktobra t. l.
ne ordinira.

■ Čudna šala. V kavarni »Leon« so aretirali čevljarkega pomočnika Viranta Rudolfa, ki je prišel v lokal preoblečen v žensko in se ponujal nekemu moškemu za 100 Din. Na policiji se je izgovarjal, da se je hotel samo šaliti.

■ Aretacije. Včeraj so aretirali 4 berače, nekega moškega zaradi suma tatvine, neko žensko radi suma tatvine, neko žensko radi vlačuganja. Prijavljen je pa bil neki trgovec zaradi kršenja odredbe o zapiranju lokalov, 3 šoferji radi kršenja avtopredpisov in 7 voznikov zaradi prestopka cestno - policijskega reda. Nekaj možakar je bil prijavljen zaradi izgreda in pijanosti, eden pa radi prestopka po obrtnem redu. G. Perko je preklekal tatvino psa, Gestrinova pa pobež svoje hčerke od doma.

■ Radi izkopa ceste za tramvajski tir se bo od ponedeljka dalje do preklica zaprl promet na Celovski cesti od gostilne Keršič do mitnice v Šiški.

Maribor

m Mariborska deputacija v avdijenci pri Nj. Vel. kraljici. Včeraj je Nj. Vel. kraljica Marija, ki se mudi na Bledu, sprejela v avdijenci deputacijo društva za zdravstveno zaščito mladine iz Maribora. V deputaciji so bili ga. Majstrova kot predsednica društva, ga. Pinterjeva kot blagajnica in g. Dimnik kot društveni tajnik. Izročili so Nj. Vel. kraljici lep album z mnogoštevilnimi fotografijami posnetki iz kolonije na Pohorju ter ji izrekli zahvalo za pokroviteljstvo in dovoljenje, da se sme kolonija imenovati Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju.

m Za primorske begunce je bilo v zadnjih dneh zbranih v Mariboru 3200 Din. Prispevke sprejema tudi podružnica našega uredništva na Aleksandrovi c. št. 24.

m Razglas. Mestna občina mariborska proda najboljšemu ponudniku svojo hišo v Slovenski ulici št. 12. Hišo je podreti, na isto mesto pa je postaviti novo trinadstropno hišo po navodilih mestnega gradbenega urada ter je z gradbo pričeti spomladi 1931. Natančnejše informacije se dobe pri mestnem gradbenem uradu v uradnih urah. Ponudbe je nasloviti najkasneje do 20. septembra 1930. do 12. ure opoldne v zaprti kuverti na naslov mestnega župana. — Mestna občina bode prodala hišo onemu ponudniku, ki ga smatra za najboljšega ne glede na ponujeno kupnino. Načelnik: dr. Juvan s. r.

m Docent primarij dr. Matko se je povrnil s svojega enomesečnega študijskega potovanja po severni Evropi. Prepotoval je Dansko, Norveško, Švedsko, Finsko, Estonko, Letsko, Litvo, Poljsko, Češkoslovaško in Madjarsko. Zbral je ogromno znanstvenega materiala, zlasti iz medicinske stroke.

m Pogreb Maksa Cotiča. Vsi Primorci in vsi mariborski narodnjaki se pozivajo, da se polnoštevilno udeležijo danes ob 16. uri na Pobrežju pogreba pokojnega primorskega borca in voditelja, ravnatelja Maksa Cotiča!

m Znižanje vožnje. Za sokolsko slavnost, ki bo danes popoldne v Št. Ilju v Slov. Goricah, je prometno ministrstvo dovolilo znižanje vožnje in sicer za telovadce 75%, za ostale udeležence pa 50%.

m Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6 v A razredu opoldne in zvečer Din 8-30, v B razredu Din 12-30, v C razredu Din 14-30. Priglašajte se! 318

m Zahvala. G. dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru, je podaril Rdečemu križu na Pobrežju za novi oder 200 Din namesto venca na grob pokojnega vrliga koroškega rodoljuba Andreja Vidmana, posestnika v Loki pri Glinjah na Koroškem. Za to velikodušno darilo se mu odbor najpristneje zahvaljuje.

m Na naslov javne bolnice smo prejeli pri- tožbo, da je hrana na oddelku za tuberkulozne bolezni v zadnjem času po zamenjavi neke se- stre, kakor tudi postrežba v obče, mnogo slab- ša, kakor je bila poprej in včasih nezadostna. Zeleli bi, da vodstvo to zadevo preišče in uredi.

m Mariborski gledališki abonma. Še enkrat opozarjamo, da so abonement rezervirani lan- ski sedeži do četrtka 18. t. m. Novi abonente se sprejemajo pri gledališki blagajni vsak dan do četrtka 25. t. m. in prosimo, da se čimprej prijavijo. Bodoča sezona obeta marsikaj zani- miivega i v dramskem i glasbenem repertoarju.

m Trg za seno. Na sobotni trg za seno so okoličani pripeljali samo dva voza. Spočetka so ga ponujali po 75 Din za 100 kg, pozneje pa so ga prodali po 100 Din in dosegli v cenl letošnji rekord.

m Konjske dirke na Teznu se včeraj v so- boto radi močnega dopoldanskega deževja niso vršile, vršijo pa se danes v nedeljo po- polodne.

m Dirka. Kolesarski klub »Perunc« priredi danes popoldne ob 13. uri izpred Spacekove gostilne dirko v Št. Ilj v Slovenskih goricah, kjer bo prvi sokolski nastop.

m Mariborski skavti imajo danes v nedeljo ob 10. uri dopoldne v državni realki letni občni zbor, na katerem se bodo sprejemali tudi novi člani.

m Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru ima v torek 16. t. m. ob 20. v Narodnem domu svoj redni občni zbor.

m Rezervnim častnikom in bojnikom. Zdru- ženje rezervnih častnikov in bojnikov slavi vsako leto 15. septembra svojo krstno slavo v spomin na proboj solunske fronte. Pododbor združenja v Mariboru jo bo slavil letos na Trgu svobode. Pozivajo se vsi rezervni častniki in bojniki, da se je, kakor doslej, polnošte- vilno udeležijo. Zbor bo 15. t. m. ob 10-15 na Trgu svobode. Uniforma svečana ali v civilu z znakom.

m Lekarniška služba. Nočno lekarniško služ- bo ima od danes v nedeljo opoldne do ne- delje 21. t. m. opoldne lekarna Albaneže »Pri sv. Antonu« v Frankopanovi ulici.

m Prof. Stroh Schneider nastopi na svoji žici na Glavnem trgu tudi še danes v nedeljo po- polodne in zvečer.

m Planinska koč na Urški ostane odprta še do konca tega meseca. Ker je v jeseni s te na- še gore najlepši razgled, se bo povzpelo na njen vrh gotovo še mnogo podjetnih planincev.

m Najdeni predmeti. V avgustu so bili pri predstojništvu mestne policije oddani, odnosno prijavljeni sledeči najdeni predmeti: aktovka, žepni nožič, avtomobilsko kolo, srebrni uhan, 2 uri, odeja, 2 prstana, par damskih čevljev, ročni voziček, jedilni nož, tumba kadonca, zlata ogrlica, tobačna doza, naočniki, razne ženske ročne torbice in razni manjši denarni zneski.

Prezid

Nesreča. Na parni žagi g. A. Vilharja se je ponesrečil Jakob Ožbolt iz Prezida. Zlomilo mu je roko in tudi na glavi je zadobil precejšnje poškodbe.

Smrt. G. Vladimirju Potočniku, pekovskemu mojstru, je umrl šest mesecev star otrok.

Sokol. Prezidanski Sokol se marljivo pripravlja za akademijo, ki bo 1. decembra t. l., obenem se bo vršila slovesna zaprtega članstva.

Vodovod popravljajo. Vse pokvarjene cevi so deloma nadomestili z novimi, tako da bodo v kratkem vse črpalke aktivne.

Popravile ceste. Cesta je pa še vedno v zelo slabem stanju; zadnje popravilo je zaleglo le malo. Pod vsako kritiko je za pot, ki pelje v Novi kot. Zadnji dež je že itak slabo pot na nekaterih mestih popolnoma izruval. Skrajni čas je, da se vsaj nekoliko zasujejo nastale jame, da se tako omogoči vsaj siguran prehod.

Mussolinijevi načrti so se zrušili

»Venkov«, glasilo češkoslovaške agrarne stranke piše pod tem naslovom: »Stara praksa državnikov je, da skušajo obrniti pozornost javnosti čez meje, kadar jim gorijo tla pod nogami. Kot se zdi imajo tržske justifikacije isti cilj. Čim dalje več poročil prodira iz Italije, da je gospodarska situacija slaba, da so se zrušili vsi Mussolinijevi načrti.

Uničujočo kritiko o stanju stvari v Italiji je napisal francoski publicist George Valois, ki je, kot sam priznava, spadal k onim, ki so pred nekoliko leti pravili, da demokracija, izgublja-joč čas s praznim govorjenjem na sejah, ni sposobna delati zaključkov in da samo razsipa z javnim premoženjem brez organov, ki bi do-kovali odgovornost posameznih oseb. — Valois je zato sodil, da je tukaj potreben vodnik na-roda, ki bo naredil konec praznemu besedič-nju, ki bo primoral državljane, da plačajo svoj del izdatkov in bo državnim organom prepove-dal pleniti skupno lastnino. Valois se je posta-vil na čelo fašistične organizacije v Franciji. Danes je od tega izločen, predvsem na temelju brižnega študija Mussolinijevih režima.

V knjigi »Italijanske finance« podaja veliko množico podatkov, vzeti iz fašističnih stati-stik. Opisuje splošno situacijo v Italiji, kjer je vse gospodarsko življenje v potežkah. Tu je industrijska, trgovska, agrarna in finančna kri-za. Vsi sloji so v težki situaciji. Država in ob-štine imajo previsoke izdatke. Morajo se nala-gati novi davki in skoraj nemogoče je zaklju-čiti v inozemstvu novih posojil, ker veliki ame-riški bančniki nimajo več zaupanja v trdnost fašističnega režima.

Od tega časa, odkar vlada Mussolini, stalno narašča število konkurzov. Najresnejši so kon-kurzi bank. Konkurzi so bili razglašeni pri več ko 800 bankah in kreditnih društvih, ki so mo-gla svojim akcionarjem izplačati le 10 do 20 od-stotkov njihovega kapitala. V Milanu je bilo lansko leto več konkurzov, kot v vsej Franciji.

Industrijska kriza je velika. Kovinska in tek-stilna industrija ter plovne družbe komaj živo-tarijo, akoravno ima delavstvo mizerne plače.

Elektrarna Fala d. d.

Razširjena vest v »Novostih« št. 233, 239 in 243 od 24. in 30. avgusta o. d. 3. septembra t. l., da je v zadnjem času precejšnja listnica delnic »Elektrarne Fale« prešla v italijanske roke, je docela neresnična.

Temu nasproti je resnica, da so od obstoja naše družbe udeleženi na delniški glavnici samo jugoslovanski in švicarski, na predjudovni glavnici pa le švicarski interesi in da ni gle-de te razdelitve glavnice nastala nikakoli bodisi tako malenkostna sprememba.

Zato je pa tudi kritika v »Novostih« nastala na podlagi te napačne domneve neosnovana. Popravka na običajen način nismo hoteli za-htevatvi od navedenega lista, ker je po načinu pisave jasno prišla do izraza namera, da se hoče škodovati našemu podjetju, kvariti njegov ugled in kredit ter prikazati skupino, kateri je pred kratkim mestna občina v Beogradu pove-rila gradnjo in obrat električne centrale, kot deželi sovražno in nasprotno podjetje.

V takih okolištinah smatramo edino javno t. j. sodnijsko razpravo kot primerno zadoščenje za tako zlorabo ter bo uredništvo »Novosti« imelo priložnost navesti vire, iz kojih je šrpalo znanje o poslovanju našega podjetja.

Elektrarna Fala d. d.

Gospodarske vesti

× **Analiza letošnjega pridelka sliv.** Po analizi letošnjih svežih sliv, ki je bila izvršena po na-redbi ministra za poljedelstvo na enološki po-staji v Bukovici pri Negotinu, je kvalitetni re-zultat analize sliv tale: Vode 75,84, sladkorja 10,12, koščice 3,52, citronove kisline 0,81, ostanke mesa 8,06, beljakovine 1,08, pepela 0,57, skupno 100.

× **Podunavska agrarna zajednica.** V vprašanju ustanovitve Podunavske agrarne zajednice zav-zemajo jugoslovanski gospodarski krogi sedaj sta-liše čakanja, ker hočejo biti prej na čistem, kako nastopita Madjarska in Bolgarija. Sedijo, da bo konferenca, ki se bo v kratkem vršila, najbrže v Bukarešti dala ugodne rezultate, kar bi bilo zelo koristno za vse Podunavske države.

× **Balkanska konferenca.** Za balkansko konfe-rencu v Atenah se delajo velike priprave. Po-sebna pozornost se bo posvečala gospodarskim in prometnim problemom Balkana. Govorilo se bo o zgraditvi železnice od Draca preko Elbasana na Solun in Carigrad. Proga bi šla po stari rim-ski cesti. To vprašanje bo sprožil albanski dele-gat, ki pripravlja tudi celo vrsto drugih pred-logov o gospodarskih problemih zapadnega in srednjega Balkana.

× **Vplačilo delnic PAB.** Na svojem zadnjem sestanku je upravni odbor Privilegirane agrarne banke razpravljal o vprašanju vplačila ostanke delniškega kapitala banke, in je glede na letni čas, ko je likvidnost bančnih delničarjev naj-večja, ter glede na to, da se je banki posrečilo plasirati ves dozdaj vplačani delniški kapital in da je s svojim dosedanjim delom zagotovila iz-plačilo prvega kupona svojih akcij, sklenil tole: 1. da se vplačilo tretjega in četrtega obroka ban-čnih delnic izvrši istočasno od 1. oktobra do 30. novembra t. l. 2. da se o priliki teh vplačil izplača delničarjem banke prva akontacija na ra-čun dividende za leto 1930 v višini 6% na leto, kolikor jim je zajamčeno od države za do zdaj vplačane obroke. Dalje, da se izplača akontacija dividende na tretji in četrti obrok za december 1930, katera obroka hosta vplačana do konca no-vembra t. l., v višini pol odstotka. Vplačevanje se bo vršilo pri pooblaščenih poverljivih, pri katerih so se vršila že vplačila prvega in drugega obroka. Podrobnejše podatke in navodila glede

Nezaposlenost ni bila nikdar tako velika ka-kor sedaj. H koncu leta 1930 je bilo prijavljenih 488.000 popolnoma nezaposlenih oseb, ampak v zadnjih dneh so se navajale še hujše številke.

Mnogokrat se je pravilo, da je italijanski dik-tator obnovil finančni red in da je spravil proračun v ravnotežje. Mnogo ljudi to veruje. Vendar to ni res. Državni izdatki so narasli na fantastičen način. Največji del gre za državni dolg, za penzije, za vojsko, fašistično milico in za policijo. Finančno ministristvo je zdaj obja-vilo rezultate upravnega leta 1928/29. Dohodkov je bilo 23.015 milijonov, izdatkov pa 25.960 mi-lijonov, torej znaša deficit skoraj 3 milijarde lir. Ravno tako je v velikih mestih, ki jih upravlja »podestati«, ki ga imenuje Mussolini in ima diktatorsko moč.

Zadnji razglas finančnega ministra od 31. ma-ja t. l. se končuje z besedami: »Mussolinijeva vlada si ne prikriva potežkoč sedanje dobe, ampak ni pristopna dvomom in ima neomajno vero v globoke sile v obnovljenem duhu ita-lijanskega naroda, ki vstrajno nadaljuje na svoji poti v bodočnosti.«

Vse to so samo besede. »To je burka v tra-gediji«, pravi Valois.

Kdor zna čitati uradne dokumente fašistične vlade, mora konstatirati finančno bedo države in gospodarsko anemijo italijanskega naroda.

Tudi Mussolinijeva kampanja za zvišanje na-talitete se je končala z neuspehom. V l. 1922, pred diktatorom, je bilo sklenjenih 365.460 za-konov. V l. 1928 samo 285.089. Število porodov, ki je bilo v l. 1922 1.175.872, je padlo v l. 1928 na 1.071.061. V l. 1922 je prišlo 30 porodov na tisoč prebivalcev, v l. 1928 samo 26.

Valois pravi: »Poskus je že odločen. Fašizem je zaradi svoje finančne situacije obsojen k pad-cu. Evropske države imajo interes na tem, da zgine čim prej. Za Evropo je nevarno, da bi nekakšen »condottiere« sistematično odvrčal velik narod od dela in da bi ga s stalnim dra-ženjem in z blaznim finančnim sistemom gna-l v mora in zločinska pustolovstva.«

vplačevanja gornjih obrokov ter izplačevanja akontacij na račun dividend bo banka objavila v doma-tilistih in preko oblastev pred 1. okto-brom t. l. Podpisovalci delnic se opozarjajo na naredbo št. 9 zakona o Privilegirani agrarni ban-ki, ki se glasi: »Če kdo ne izvrši naknadnega vplačila v predpisanim roku, gre ono, kar je vplačal, v korist rezervnega fonda banke.« Banka je takisto že pri koncu pripravljala del za ti-skovanje svojih delnic, ki jih izda v začetku pri-hodnjega leta.

× **Indeks cen na debelo.** Indeks cen v trgovini na debelo za mesec avgust t. l., ki ga je izdelala Narodna banka, prikazuje sledeče: Rastlinski proizvod 93,9, živilnorojski 96,7, rudarski 88,6, in-dustrijski 79,7, totalni indeks 87,7. Po skoku v mesecu juliju je totalni indeks ponovno v me-secu avgustu padel in sicer za eno točko. Izmed posameznih indeksnih skupin je indeks rastlin-skih pridelkov najbolj popustil in sicer za tri točke. To izvira od velike razlike v ceni novega pekmeza (ki so ga v prejšnjih mesecih računali po ceni starega pekmeza s 83 točkami), razen te-ga je tudi kodelja popustila za 4 točke, med tem ko se je cena pšenice, ječmena, fižola in sena dvignila. Indeks živilnorojskih proizvodov je po-pustil skupno za eno točko. Padle so tudi cene jagrjetine in janjčjih kož, kakor tudi zaklane perutnine. Večji skok se opazja pri volovskih in govejih kožah in jajcih. Indeks industrijskih pro-izvodov in mineralnih je padel vsak za pol točke. Pri industrijskih proizvodih so popustile cene sveže moke, železnine, superfosfata, bom-baževinastih izdelkov, medtem ko so cene me-kinj poskočile. Pri ostalih predmetih so cene ostale neizpremenjene.

× **Pomoč romunske vlade za nakup poljedel-skih strojev.** Romunske poljedelsko ministristvo je dovolilo kredit 30 milijonov lejv za nakup po-ljedelskih strojev. Razdelitev tega prispevka se bo vršila na ta način, da bodo deležni bonifikacij pri nakupu strojev v prvi vrsti oni poljedelci, ki so dosegli v zadnjih treh letih najboljše uspe-ha v pridelovanju pšenice.

× **Bata snuje tovarno koles.** Praški listi po-ročajo, da je Bata prevzel znano tovarno emajli-rane posode v Budjehicah, ki že dalj časa ne obratuje. V tovarniških prostorih namerava Bata urediti tovarno koles.

Dobave

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 18. septembra t. l. ponudbe glede dobave meril, bičev, uzd, vijakov, zakovic itd. — Direkcija dr-žavnega rudnika Velenje sprejema do 22. septem-bra t. l. ponudbe glede dobave 1800 kg betonske-ga železa.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 24. septembra t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg kompresorskega olja, 1000 kg cilindrskega olja in 3000 kg strojnega olja.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 26. septembra t. l. ponudbe glede dobave 1 kom-pletnega hladilnika za avtomobil, 1 kompletne žage za drogeve, 4 komadov polnih gum, 1 svin-čenega kabla, raznega jeklenega materiala, 800 kg vijakov ter glede dobave 1 jeklenega peresa za avtomobil.

Dne 26. septembra t. l. se bo vršila pri Direk-ciji državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu li-citacija glede dobave skretnic; pri Direkciji dr-žavnih železnic v Sarajevu pa glede dobave bre-zovih metel in raznih ščetk. — (Predmetni ogla-si z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.)

Prometno-komercijelni oddelek Direkcije dr-žavnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. septembra t. l. ponudbe glede dobave tiskovin. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Velenje spreje-ma do 20. septembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 m² navadnih šip in 7 m² keramičnih plošč; do 22. septembra t. l. pa glede dobave

40 kg šivalnih jermenov, 3000 komadov topo-rišč, 400 komadov smrekovih drogov ter glede dobave 700 m² gramozna.

Direkcija državnega rudnika Kakanj spreje-ma do 24. septembra t. l. ponudbe glede do-bave 2000 m žice iz silicijem bronce, 500 kg železne žice, 50 žebeljev za podkve, 20 komadov žag, 500 komadov žag za kovino itd. — (Predmetni ogla-si z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani intere-santom na vpogled.)

26. septembra 1930 bo v Računsko-ekonom-skem oddelku ministristva za gradnje, Masary-kova ulica št. 2/1, ofertalna licitacija za zava-rovanje leve obale Dunava v bližini Dalije (km 1356 do 1357). Proračunska svota znaša Din 1.155.833-73. Kavcija za naše državljane je 108.000 za inozemce 216.000 Din.

24. septembra 1930 bo v Računsko-ekonom-skem oddelku ministristva za gradnje, Masary-kova ulica št. 2/1, ofertalna licitacija za razno blago, potrebno za instalacijo električne raz-svetljave v novi zgradbi kontrolnega oddelka ministristva za gradnje. Licitacija bo po posa-meznih cenah, ki jih bodo ponudniki vpisali v predračun brez cen. Za naše državljane znaša kavcija 10%, za inozemce 20%. Predračun brez cen in tehnični pogoji se dobe za 50 Din pri blagajni ministristva za gradnje.

Borzna poročila

dne 13. septembra 1930.

Jugoslovanske devizne in efektivne borze danes niso poslovale.

Na ljubljanskem tržišču so se v prostem pro-metu imenovala sledeče notacije: Amsterdam 22-74, Berlin 13-45, Bruselj 7-88, Budimpešta 9-89, Curih 1094-40—1097-40, Dunaj 7-98, London 274-60, Newyork 56-38, Pariz 221-79, Praga 167-22—168, Trst 294-70—296-70.

Dunaj, 13. septembra. d. Berlin 168-575, Am-sterdam 284-93, Kopenhagen 189-35, Stockholm 190-25, Newyork 708-10, London 34-415, Pariz 27-775, Bruselj 98-69, Praga 21-0167, Beograd 12-5375, Budimpešta 123-93, Bukarešta 4-225, Varšava 79-36, Sofija 5-1325, Milan 37-075, Cu-rih 137-39.

Curih, 13. septembra. Beograd 9-12875, Pariz 20-2425, London 25-0537, Newyork 515-525, Bru-selj 71-87, Milan 26-9975, Madrid 56-25, Amster-dam 207-47, Berlin 122-775, Dunaj 72-80, Sofija 3-7325, Praga 15-2925, Varšava 57-75, Budim-pešta 90-25, Atene 6-70.

Vrednostni papirji.

Dunaj, 13. septembra. d. Bankverein 17-90, Kreditni zavod 47-50, Dunav-Sava-Adria 11-97, Prioritete 90-50, Ruše 35-50, Trbovlje 48.

Notacije naših posojil v inozemstvu.

London, 13. sept. 7% Bler. 86—86-50.
Newyork, 13. sept. 8% Bler. 96-75—97-75,
7% Bler. 85-50—86-25, 7% pos. drž. Hip. b. 84-8750—85-25.

Žitna tržišča.

Novi Sad, 13. sept. Vse neizpremenjeno. Pro-met: pšenica 26 vagonov, kuruza 57 vagonov, moka 10 vagonov, otrobi 12 vagonov. Tenden-ca: mirna.

Budimpešta, 13. sept. Tendenco za pšenico trdna, za ostalo slabša, promet srednji. Pše-nica: okt. 15-76—15-83 (15-82—15-83), mare 17-11—17-18 (17-18—17-19), maj 17-50—17-63 (17-54—17-55). — Rž: okt. 9-15—9-40 (9-32 do 9-34), mare 10-30—10-55 (10-43—10-45). — Ko-ruza: sept. 13-75—14-15, maj 13-38—13-58.

Sport

Program plavalnega dvomatcha ZPP : LPP

Danes se vrši v kopališču SK Ilirije plavalni dvomatch med reprezentancama zagrebškega in ljubljanskega plavalnega podsaveza s sledečim programom:

A. Program dopoldne s pričetkom ob 10. uri:

- 10-00 uri: gospodje 50 m prosto;
- 10-15 uri: dame 50 m prosto;
- 10-30 uri: gospodje 100 m prsno;
- 10-45 uri: gospodje — skoki z deske;
- 11-15 uri: gospodje 200 m prosto;
- 11-30 uri: dame 100 m hrbtno.

B. Program popoldne s pričetkom ob 15. uri:

- 15-00 uri: dame 100 m prsno;
- 15-15 uri: gospodje 100 m hrbtno;
- 15-30 uri: dame 4×50 m prosto;
- 15-45 uri: dame — skoki z deske;
- 16-15 uri: gospodje 4×100 m prosto;
- 16-30 uri: gospodje — skoki s stolpa;
- 17-00 uri: waterpolo.

Hašk : Ilirija.

Danes ob 16-30 se srečata na igrišču Ilirije naš prvak in zagrebški prvak. Tekma se vrši ob vsakem vremenu.

Odlike Haška so nam dobro znane. Moštvo zagrebških akademikov je nestor nogometa v Jugoslaviji in spada med elitna moštva v naši državi. Hašk je slejkoprej zastopal moderno šolo. Goji nizko, prizemno igro, ki je postala v moštvo že tradicionalna. Najboljši češki tren-nerji so dali igralcem sistem, posebno v teh-ničnem pogledu je enajstorica na višku. Hašk je sedaj dobil novega trenerja v osebi Dunaj-čana Uridila, nekdanjega najpopularnejšega igralca Rapida. Ime Uridila pozna vsa Evropa. Bil je strah in trepet vseh vratarjev, ima celo svojo lastno popevko: »Heute spielt der Uridile.

Ta znameniti igralec že dva tedna trenira Ha-ška. Prvi sadovi se bodo videli danes v igri z Ilirijo.

Ilirija nastopi v svoji najmočnejši sestavi. Kako bo zaigrala, ne vemo. Ima preveč menja-jočo formo. Ako bi se držali tradicije, bi mo-rala Ilirija zmagati. Zanimivo je dejstvo, da je preteklo že skoro 10 let, odkar je Hašk v Ljubljani zadnjikrat premagal Ilirijo. Oba klu-ba sta se sicer pozneje še večkrat srečala; v Zagrebu je Hašk vedno visoko zmagal, v Ljub-ljani pa se mu je v najboljšem slučaju posrečil neodločen izid — večinoma pa je zmagala Ilir-ija. Zgodilo se je že opetovano, da je Hašk dominiral tekmo tri četrtine igre, Ilirija pa je zabijala gole in zmagala.

Izid današnje tekme je v toliko lažje uganiti, ker Ilirija danes ne razpolaga s takim napa-dom in takimi streli kot prejšnja leta in je v tem pogledu bolj enaka Hašku. Vprašanje je le, kateri napad bo bolje streljal.

Zdravniška posvetovalnica

G. R. O. v V. G. Če bi kdo prinesel potrto žepno uro k peku ali mesarju, ter ga vprašal za svet, kako jo popraviti, ni dvoma, da bi eden kot drugi odgovorila, da se obrnite na urarja, ki se je v svoji stroki izobrazil in jo obvlada. Za mnogo bolj kompliciran mehani-zem človeškega telesa pa nista nikoli ne Pe-ter ne Pavel v zadregi. Dasi se nobenemu iz-med njih o medicini ne sanja, se ne bo po-mišljali noben izmed obeh, in bo točno vedel svetovati tudi v najtežjih prilikah. Ali res ne uvidite kako nezmislno se je obračati v me-dicinskih stvareh na neuke ljudi?

»Filozof«. Anonimno. Koš.

G. V. L. v S. p. T. Vročinska kap nima s prekomernim solnčenjem, odnosno z uplivom svetlobnih žarkov ničesar opraviti. Bistvo tega obolenja je prevročenje telesa, vsled česar se kri, ki je izgubila preveč svoje vode, zgosti. Poleg tega se z vodenjo paro prenasiheni zrak ne more napajati z vodo še nadalje, tako da prevročeno-telo ne more oddajati več potu iz kože. Iz tega sledi, da nastanek vročinske kapi ni vedno enoten in časih kombiniran. Enkrat nastane radi pomanjkanja vode v zgosteni krvi — n. pr. v puščavah — da privzamemo najizra-žitejši primer! — drugi pot, ker zastaja pot radi nezadostne ventilacije — n. pr. v pra-gozdu, kjer je čisti zrak tako močno prepojen z vodo, da ob opoldanski vročini slično dežju z listov kaplja. Zato se pogosto v tropah zgodi, da takim ljudem naraste telesna toplota na 40 in tudi več stopinj, kar se lahko zgodi te-kom pol do ene ure.

G. M. L. v V. Lekarnarski tarif je enota. Lekarnar nastavka ne sme prekoračiti, poden-j gre pa lahko. Če ste torej isto zdravilo kupili po različnih cenah, se vam je tam, kjer je cena bila nižja, popustilo na njej in jo dobro-voljno znižalo. To sme seveda storiti vsak le-karnar.

G. D. L. v R. p. L. Vzrokov za Vašo slabo-vdnost je nebroj. Brez strokovne preiskave pa ni moči ničesar reči. Tudi veste, da pravi pre-govor: »za oči je najboljša — nič«. Zato Vam tudi mi ne moremo drugega svetovati kot jedi-no to, da se čimprej obrnete za svet na oku-lista.

G. D. L. v S. T. Imena zaželenih zdravnikov izveste lahko v vsaki lekarni. Mi načelno ne mo-remo nikogar priporočati.

G. A. O. v K. Vaše ogorčenje je čisto odveč, vsaj kolikor se nanaša na našo addresso. Odkar pošljejo pošte, so se posamezna pisma izgubljala in tako menda tudi vaše. Če bi nam prišlo v ro-ke, bi bili nanj nedvomno odgovorili, kakor smo in odgovarjamo na druge.

»Mar«. Tako »pravec« kot »pasjec« kamilice so glede svojega terapevtskega učinka jedna-ke. Zdravilni njihov princip je poleg grenila v njih se nahajajoče eterično olje, ki vpliva na peristaltiko in bodreč črevesno pregibanje pomaga odvajati pline.

G. P. S. v N. Vsi primeri seveda niso ozdravljivi; nekateri so dostopni zdravljenju z malen-kostnimi operacijami, a tudi z drugo specifično terapijo. Dosihmal skrbite zato, da se bolnik do-bro iztrebi. Ob bolečinah gorke kopeli, tople ob-kladke in morda par noževih konic natrijevega bromida na dan.

G. R. P. v V. K. Pojavu treba dognati vzrok, kar pa more vodni samostojna preiska-va, brez katere je vsak resen nasvet nemogoč. Obrnite se torej na strokovnega zdravnika ali na-potite dekleta v bolnico.

G. M. R. v S. V. Najbolje je, da ješ, osobito poleti, pred kratkim časom vjete, odnosno pravkar iz vode vzete in ubite ribe. Ribje meso po-sebno v vročem in vlažnem zraku naglo razpade, se osmrači in prične gniti. Izmed naših doma-tilj rib je lipanovo meso v tem pogledu najbolj občudljivo. Tudi pri ribah, importiranih v poletni vročini na ledu, je treba pazljivosti. Ribja z odr-timi očmi in bledimi škrgami ima veljati kot ne-sveža. Strupi, ki nastanejo v pokvarjenem ribjem mesu, so jako učinkoviti in nevarni. Prištevajo jih splošno k skupini ptomainov, vendar ni nji-hova kemična konstitucija kemično dognana. Najbolj znan in razširjen izmed njih je ptomatro-pin, ki slično učinkuje kot atropin, strupeni alkaloid, nahajajoč se v volčji črešnji. Eno sto-tinko ptomatropina je smatrati že za smrtno dozo, količina, ki jo je dobiti že v 10 dkg skvarjenega ribjega mesa. Drugi nekoliko manj nevaren strup je soroden gobjemu otrovu v mušnici in je po svojem učinku podoben muskarinu.

Šah

(Od našega posebnega dopisnika.)

I. kolo 7. septembra.

Niemcevič toži, da ni disponiran. Res danes proti Listu ni igral posebno dobro. Prišel je celo v nekoliko slabšo pozicijo, potem pa je znal partijo komplicirati in List v veliki časovni zadregi ni našel najmočnejšega nadaljevanja, mogel bi bil na več načinov forsirati remis. Potem pa ga je Niemcevič na jako originalen način sredi deske postavil pred mat in List je moral kapitulirati. Kashdan je imel Orbacha za nasprotnika. V španski partiji je prišel polagoma v prednost, ki je, deloma radi slabe obrambe nasprotnika, zadostovala za zmago. — Drugi zastopnik Frankfurta, prof. Mannheim, je igral s Pircem. Kot beli je sicer v prednosti, potem pa je forsiral dubiozen načrt, ki ga je Pirc hitro ovrgel. Kljub neenakim tekačem je imel Mannheim nevdržno končnico in se je že po 36. potezah vdal. Nemški prvak Ahues je lepo porazil Colle-ja.

Igra z damskim kmetom.

Beli: Colle **Črni:** Ahues
1) d4, Sf6, 2) Sf3, e6, 3) Sbd2, d5, 4) e3, c5, 5) c3, Sc6, 6) Ld3.

To je takozvani Collejev sistem damskega gambita.

6) Ld6, 7) 0—0, 0—0, 8) de5, Le5, 9) e4, De7, 10) De2, Ld6, 11) Te1, Sg4!

Jako močna poteza, ki ji je N. Aljehin v sličnih pozicijah že često uporabil. Črni mora braniti polje e5.

12) h3, Sge5, 13) Se5, Se5, 14) Lb1.

Colle pripravlja napad, ki pa se ponesreči. Mnogo bolje je Le2, Colle pa hoče imeti polje e2 za damo.

14) Ld7, 15) ed5.

Ta zamenjava je samo za črnega ugodna, ker odpira linije.

15) ed5, 16) Sf3, Tae8, 17) Le3, Sc4, 18) Sg5.

Beli nima več pravega nadaljevanja.

18) g6, 19) Sh7?!

Ni jasno, ali je to obup ali pa samo konseventno nadaljevanje napadalnega načrta belega.

19) Te3, 20) Sf6, Kg7, 21) Sh5+, gh5, 22) fe3, Th8, 23) Kh1, Le5, 24) e4, Dg3, 25) e5, Se3!

Beli se vda, ker proti grožnji Sg4 nima prave obrambe

*

Mieses je igral proti Sämischu v Carokanu-otvoritvi dvomljiv gambit. Sämisch ni najpreziceznejše igral, prišel celo v slabšo pozicijo, potem pa je še mogel likvidirati na remis. Przepiorka je prekinil s Thomasom. Slednji je bil skoro celo partijo v veliki prednosti, v končnici trdnjav pa je izgubil kmeta in se bo še moral boriti za remis.

II. kolo.

Niemceviču bo predvidoma današnja partija prinesla prvi poraz. Przepiorka ga je v damskem gambitu kot beli nadigral, prišel do nevarnega napada in dobil kraljevo. Ob prekinitvi ima Niemcevič popolnoma izgubljeno pozicijo. Pripomniti je treba, da je igral Niemcevič otvoritev nenavadno slabo, kar kaže, da trenutno ni v pravi formi. Colle je Sämischu porazil že po 22. potezah. Sämisch je imel že dobreno pozicijo, potem pa je v svoji znameniti časovni zadregi napravil težko napako in izgubil. Kashan je z lahkoto odpravil Mannheimera, ki ni dal skoro nikakega odpora. List je po dobro igrani partiji porazil Miesesa v končnici.

Pire je igral z Ahuesom živahno partijo, ki pa je končala remis.

Damski gambit.

Beli: Pire **Črni:** Ahues
1) e4, Sf6, 2) Sf3, e6, 3) d4, d5, 4) Sc3, Sbc7, 5) Lg5, c6, 6) a3.

Beli se hoče po nepotrebnem izogniti Cambridge-Springs varijanti.

6) Le7, 7) e3, Se4!

Najmočnejša poteza v tej poziciji.

8) Se4, de4, 9) Le7, De7, 10) Sd2, f5.

To pozicijo označuje teorija kot boljše za črnega, najbrže po krivici, Bogoljubov v sled tega priporoča v 8. potezi Le7, De7, 9) Ld3.

11) c5!

Prav za prav edino nadaljevanje, kajti na kraljevem krilu stoji beli slabše in mora torej v centru operirati.

11) 0—0, 12) Sc4, e5, 13) Sd6, ed4, 14) Le4+, Kh8, 15) Dd4, Se5, 16) Ta1, h6.

Grozilo je seveda 17) Se5, De5, 18) Sf7+ in Td8. Bolje pa je mogel črni to parirati s Sc4 in Le6.

17) 0—0.

Sedaj šele sme beli rohirati, ker ga silna pozicija v centru zasigura pred napadom črnega.

17) Tab8, 18) Le2, Df6, 19) f4, ef3: e.p., 20) Lf3, Le6, 21) Le2, Sd7, 22) Ld3, g6, 23) b4, Kg7, 24) Le4.

Tu se je beli odločil za likvidacijo, ker se je bal prodora b6. V poštev je prihajalo g4, Dd4, 25) ed4, fg4, Tfe1, Tf6, 26) Se4 itd., kar pa bi najbrže vodilo tudi samo do remisa.

24) Dd4, 25) ed4, Le4, 26) Se4, Sf6, 27) Sd6, Se8, 28) Se8, Tfe8, 29) d5, ed5, 30) Td5, 31) Tfd1, Td5, 32) Td5, Kf6 remis.

Lord Thomas je igral z Orbachom. Kot črni je v indijski igri prišel v prednost in dobil kmetnih variacij in drznih prostih skokov. Seveda zanj.

*

III. kolo 9. IX.

Przepiorko su nekateri osumili, da ima tajne namene, postati prvi v turnirju, zlasti po njegovi včerajšnji zmagi nad Niemcevičem. Danes pa se je pokazalo, da ni v formi.

Caro — Kann.

Beli: Mieses **Črni:** Przepiorka.
1) e4, e6, 2) d4, d5, 3) Sc3, de4, Se4, Sf6, 5. Ld3. Ta nekorektni gambit je poskušal Mieses tudi proti Sämischu, ki pa pozneje ni našel najboljšega nadaljevanja. 5. ... Se4: Neverjetno, da si Przepiorku ne upa vzeti kmeta, ki bi vendar moral ob pravilni igri zadostovati za zmago. 6. Le4, Lf5. Ta poteza je sigurno slaba ko beli dobi a preganjanjem eksponirane črne dame pozneje nekoliko tempov. 7. Lf5, Da5+, 8. e3, Df5, 9. Se2, Sd7, 10. Sg3, Db5, 11. De2, e6. V poštev je prihajalo e5. 12. a3, c5, 13. c4, De6, 14. d5! Sedaj seveda je stari gambitni igralca Mieses v svojem elementu. Zrtev kmeta, ki omogoča otvoritev linij, odloči partijo. Seveda je moglo priti do tega samo vsled izredno nepazljive igre nasprotnika. 14. ... ed5, 15. ed5, Dd5, 16. 0—0, 0—0, 17. Lf4, De6, 18. Tfd1, Le7, 19. Sf5, The8, 20. Td6! Jako eleganten konec! 20. ... De7, 21. Se7, Te7, 22. Td7! Črni se vda, ker sledi na Dd7, 23. De5+ in De7.

Niemcevič je zmagal nad Orbachom, ki se je jako žilavo branil, šele po 70 potezah. Profesor Mannheim je napravil svojo častno točko. Sir Thomas ga je podcenjeval, napravil v otvoritvi težko napako, ki je stala kmeta, pozneje ni mogel več izenačiti in je izgubil. Jako razburljivo je potekala partija Kashdan-Pirc. V slovanski obrambi damskega gambita je Kashdan v otvoritvi žrtvoval kmeta in prišel vsled netočnega Pirčevega nadaljevanja v prednost. Imel je močno napadalno pozicijo, Pirc pa je imel zadostno obrambo. Potem je Kashdan žrtvoval figuro, misleč, da dobi z dvema kmetoma nazaj, spregledal pa je pri tem večpotežno kombinacijo, ki ga je stala dama in konja za dve trdnjavi in 8 kmete. Pirc bi bil mogel potem v srednji igri hitro zmagati, pa v trenut-

ni nepazljivosti ni našel odločilne poteze. Tudi končnica je bila zanj še dobljena, potem pa je v časovni zadregi napravil grobo napako, tako da stoji po drugi preložitvi Kashdan bolje, Pire pa bo najbrže mogel držati remis. Neodločena je ostala tudi partija Ahues-Sämisch, enakobno končala predvidena partija Colle-List.

IV. kolo 10. IX.

Niemcevič je igral originalno partijo z Mannheimjem.

Francoska obramba.

Beli: Mannheim **Črni:** Niemcevič.

1) e4, e6, 2) d4, d5, 3) Sc3, Lb4, 4. ed5, ed5, 5. Sf3, Se7, 6. Ld3, Sbc6, 7. h3, Lf5, 8. Lf5, Sf5, 9. 0—0, Le3, 10. bc3, 0—0, 11. Dd3, Sd6. Črni igra na slabe točke c4 in e4. To je mogel sedaj beli enostavno parirati z 12. La3, Sa5, 13. Se4 in potem Ld6 in e4. 12. Sg5, g6, 13. Lf4, Df6, 14. Ld2, h6, 15. Sf3, Kh7, 16. Sh2, Dh8. Ta nenavadna poteza je potrebna, ker bi na Dg7 sledilo Sg4 in Lh6. 17. De3, Dg7, 18. Df3, Se4, 19. Le1, 15, 20. Dd3, Sa5, 21. f4, Dd7, 22. Sf3, De6, 23. Se5, De6. Beli je igral brez načrta in tako si je mogel črni pripraviti silno napadalno pozicijo. 24. Tab1, b6, 25. Kh2, Se4, 26. Le3, g5, 27. g3, Tf6, 28. Tbe1, Tag8, 29. Le1, b5, 30. Sf3? Težka napaka, ker omogoča črnu otvoritev linije. 30. ... g4, 31. hg4, Tg4, 32. Sg1, Tfg6, 33. Tf3, Dg8, 34. Se2, h5, 35. Kg2, h4, 36. Th1, Th6, 37. Th3, Dg6, 38. Le3, Da6! Črni a kmet naj torej odloči! Grozi tudi Sb2. 39. Ld2, Da2, 40. Le1, a5, 41. Kf1, Db1, 42. Sg1, a4, 43. Ke2, a3, 44. Tf1, a2. Tu si je Niemcevič iz sosednje mize vzel še eno damo, narkar se je beli vdal.

Kashdan je po jako dobri in solidni pozicijski igri porazil Thomasa v damskem gambitu. Colle je porazil Przepiorko že v 24 potezah. Remis je končala partija Pire-Sämisch. Sämisch je sicer dobil v srednji igri kmeta, Pirc pa je znal partijo komplicirati, prišel celo v boljšo pozicijo, potem pa je dal Sämischu kljub njegovi ogromni časovni stiski remis. Mieses je remiziral z Orbachom, List pa z Ahuesom. Slednji bi bil mogel svojo prednost bolje uveljaviti.

Arhitektonski umotvor na Masarykovi cesti

S palačo Vzajemne zavarovalnice je dobila Ljubljana arhitektonski umotvor, za katerega je napravil načrte naš mojster prof. Plečnik.

Vzajemna zavarovalnica obstoja že 30 let in je danes eden najmočnejših zavarovalnih zavodov pri nas, gotovo pa edin, ki je samo v do-

maših rokah.

Palača stoji na vogalu Masarykove in Miklošičeve ceste, dolga je 90 m, visoka pa 22 m. Stavbno vodstvo je prevzel arh. Tomažič, stavbo samo je pa gradila in izvršila znana stavbna tvrdka Ivan Ogrin.

Domača lesna obrt v Ribniški dolini

Na letošnji gozdarski in lovski razstavi je bila zastopana tudi najstarejša domača obrt iz Ribniške doline, ki izvira že iz 11. in 12. stoletja. Svobodni razmah trgovine s suho robo so ovirali cehi. Zato je izdal Ribničanom leta 1492. nemški cesar Friderik III. dovoljenje za prosto krošnjarstvo po vseh avstrijskih dednih kronovinah. Ribničani so krošnjariili na severu in vzhodu do Donave, na zapadu po Furlaniji in Tirolski, na jugu po Hrvaški in Dalmaciji ter od leta 1880 po Bosni in Hercegovini.

Krošnjarenje v sedanji Avstriji in Italiji je urejeno s konvencijo. Po konvenciji od 3. septembra 1925 imajo pravico krošnjariti prebivalci kočevskega, novomeškega in črnomeljskega sreza po Nemški Avstriji. Konvencija z Italijo od 14. julija 1924. leta dovoljuje krošnjarenje prebivalcem kočevskega, črnomeljskega in logaškega sreza. Pogodba z Madjarsko še ni urejena.

Na letošnji razstavi so bili zastopani vsi lesni izdelki ribniške domače obrti, in sicer obodarstvo, rešetarstvo, škafarstvo, žličarstvo in strugarstvo. Razstavo je okusno uredil strokovni učitelj meščanske šole v Ribnici gosp. Janko Trost. Vse predmete pa je dala na razpolago znana trgovska in industrijska tvrdka Evgen Ivanc iz Sodražice.

Obodarstvo.

Obodarstvo je posebno razvito v občinah Sodražica, Sv. Gregor, Velike Poljane, Rob, Sušje, Jurjevica in Ribnica. Največ obodi naredijo v občini Sodražica. Letna produkcija obodov dosega do 50.000. Obodi se uporabljajo za različna sita, rešeta itd. V naši državi jih porabijo 86%, v Nemški Avstriji 6%, v Italiji 4%.

Rešetarstvo.

Rešetarstvo je razvito v občinah Sodražica, Ribnica, Dane in Jurjevica. Železne podne za sita in rešeta izdelujejo dve mehanični in tri ročne delavnice. Lesena dna do 35.000 komadov

izdelujejo samo v ribniških vaseh. Največ se jih izvozi v Nemško Avstrijo (60%), v Italijo (10%), ostalih 30% pa uporabi naša država.

Škafarstvo.

Škaf, čebra, brente itd. izdelujejo v okolici Sodražice, Velikih Lašč, Sv. Gregorja, Roba in Starega Loga. Letno jih naredo do 25.000. — V Jugoslaviji jih porabimo 80%, v Italiji pa ostanek.

Žličarstvo.

Kuhalnice, nože, vilice, lopatice, vejavnice izdelujejo v okolici Sodražice, in sicer letno do 20.000 komadov. Trg Sodražica izdelava od teh do 4.000 tucatov. Žličarstvo je razvito predvsem v okolici Log in Sv. Vida. V vaseh Ravne, Topolj, Sv. Trojica, St. Vid in Vrh pri Sv. Trojici. Pred vojno je bila letna proizvodnja mnogo večja. Mnogo žlic so izvažali v inozemstvo. Največ kuhalic in žlic porabijo Dunavska, Savska in Dravska banovina. V Nemško Avstrijo jih gre 20%, v Italijo pa 5%.

Strugarstvo.

Strugarstvo je razvito v občini Sodražica, ki ima več parnih strgarskih delavnic ter več strugarov na vodni pogon, kjer izdelujejo valjarje, kladiva, kročnike, pipe, kuhinjske garniture in druge take kuhinjske in hišne predmete. Precej teh proizvodov se izvozi v Nemško Avstrijo in Italijo.

Paličarstvo, zobotrebčarstvo in orodjarstvo.

Paličarstvo je razvito v občinah Dolenja vas, Gotenica, Kočevska Reka, Stari Log, Mala gora, kjer naklestijo po svojih gmajnah butare 1 m dolgi in 3 cm debeli palice za izdelovanje lesenih dnov itd. Zobotrebčarstvo je razširjeno v občinah Turjak, Rob, Golo. Izdelujejo jih v raznih oblikah in razpošiljajo v tuji inozemstvo. Lesno orodjarstvo je razširjeno v občinah Ribnice in Velike Poljane.

Domača obrt, ki preživlja 20.000 ljudi.

Ribniška domača obrt preživlja 20.000 družinskih članov in je zato velikega narodnogospodarskega pomena. 250 dni v letu porabijo za izdelovanje omenjenih predmetov in le malo dni odpade za kmetijstvo. Suho robo razpečavajo največ s krošnjarenjem ali s pomočjo eksportnih tvrdk. V Sodražici je n. pr. 129, v Jurjevcu 89, v Danah 54, v Ribnici 34, v Dolnji vasi 24, v Sušjah 21 krošnjarjev. V Jugoslaviji krošnjari 107 ribniških krošnjarjev. Mnogo jih je tudi v Nemški Avstriji in Julijski Krajini. Vsak krošnjar ima svoj okoliš, ki ga obiskuje

leto za letom. Če kupčija uspeva, prodajajo zunaj preko košnje, za katero poskrbe same žene.

Domača lesna obrt preživlja pri nas torej večino kočevskega sreza in mu je glavni vir dohodkov. Merodajni činitelji naj bi v bodoče še bolj podprli to panogo v našem gospodarstvu in uredili vse glede izvoza v sosednje države, zlasti v Madjarsko, kjer bi Ribničani našli za svojo suho robo novo važno tržišče.

Radio

Ljubljana, nedelja, 14. septembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 Versko predavanje. 10.20 Kmetijsko predavanje. 11.00 Koncert radio orkestra. 12.00 Tedenški pregled. 15.00 Navetli za kmeta. 15.15 Tamburaški klub »Krimašic«. 16.30 Avenčenko: Igra s smrtjo, komedija (St. Jakob. gled. oder). 20.00 Samospevi g. Milana Juga. 20.30 Jugoslovanska glasba, izvaja radio orkester. 22.00 Časovna napoved in poročila. 22.15 Plesna glasba, izvaja radio orkester. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

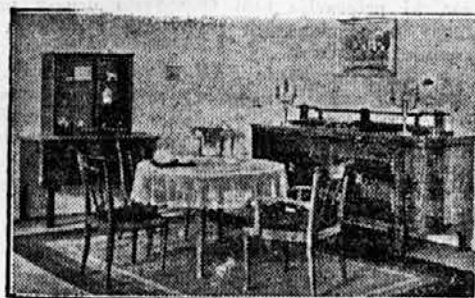
Ponedeljek, 15. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Časovna napoved, borza, plošče. 18.00 Radio-orkester. 19.00 Poljsčina, poučuje prof. Tine Debeljak. 19.30 Dr. Franc Debevec: Jetika otrok. 20.00 Prenos simfoničnega koncerta z Dunaja. 22.00 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, nedelja, 14. septembra: 11.30 Koncert vojaške godbe. 16.00 Prosto za sportna poročila. 20.30 Kulturna in društvena poročila. 20.35 Pesmi in arije. 21.45 Poročila in vreme. 22.00 Lahka večerna glasba.

Ponedeljek, 15. septembra: 12.30 Plošče. 13.30 Poročila. 17.00 Prenos tonfilma. 18.30 Poročila. 20.00 Književna ura. 20.15 Kulturna in društvena poročila. 20.30 Rezervirano za prenos. 22.30 Poročila in vreme. 22.40 Prenosi.

Beograd, nedelja, 14. septembra: 9.00 Prenos iz Saborne cerkve. 10.30 Plošče. 12.30 Narodne melodije (ciganski orkester). 13.30 Poročila. 16.00 Narodne melodije (koncert orkestra). 17.05 Poljedelsko predavanje. 17.30 Koncert orkestra. 20.00 Koncert akademškega okteta. 21.00 Večerni koncert radio orkestra. 22.10 Poročila in čas. 22.15 Koncert zabavne glasbe.

Ponedeljek, 15. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Prenos tonfilma. 19.30 Francoščina. 21.00 Koncert na mandolino. 20.30 Pevski koncert (Fr. Volecač in Pinterović, člana Beogr. opere). 21.30 Poročila in čas. 21.45 Večerni koncert radio kvarteta. 22.45 Plošče.

Tovarna pohištva

IVAN MATHIAN

arhitekt za interiere

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 14

priporoča svojo veliko zalogo najmodernejšega pohištva s priznano prvovrstno izdelavo, kakor tudi vsa tapetniška dela po najnižjih cenah.

Univ. profesor dr. Franc Ramovš

Malo je znano življenje in delo našega znamenitega jezikoslovca dr. Franca Ramovša, profesorja univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Da pa se javnost spomni odličnega moža, ki je največje okrašenje naše kulture zadnjih desetletij, je zaslužil v najvišji meri kot daleč v svetu proslavljeni znanstveni in javni kulturni

delavec, in to toliko bolj, ko goji nacionalno znanost par excellence, proučevanje slovenski jezik v vseh njega zgodovinskih fazah in zemljepisnih smereh od zapletenih sodobnih živih narečij preko ostalih slovanskih jezikov tja do praslavanske in indoevropske celice. V njem se je potenciralo slovenistično delo njegovih predhodnikov Valjavca, Štreklja, Škrabca, Oblaka do vrhunca, in obširni posel, ki si ga je doverjaljšnja slovenistična generacija družno delila v enem obdobju, je sedaj združen in sijajno zastopan v eni sami genialni osebnosti profesorja Ramovša, tako da je poznavanje našega jezika na sodobni višini znanstvenih metod kot drugi, svetovni jeziki.

Rodil se je prof. Ramovš 14. septembra 1890. leta v Ljubljani, kjer je 1910. leta končal srednjo šolo. Slovansko filologijo in primerjalno gramatiko indoevropskih jezikov je študiral na dunajskem in graškem vseučilišču ter l. 1914. v Gracu promoviral za doktorja filozofije, potem ko je še poprej prepotoval srednjo in severno Evropo, kjer je študiral in vsestransko izžepal redke slovenske tiske 16. stoletja, ki so kot edinstveni zakladi shranjeni po tamšnjih knjižnicah. Tako temeljito pripravljen se je leta 1918. na graški univerzi habilitiral za slovansko filozofijo. Vedno iskren rodoljub se je ob prevratu mnogo udeleževal tudi kot izrazit nacionalni delavec ter m. dr. v svojstvu tajnika vseučiliške komisije z veliko vlogo in uspehom vodil akcijo za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Leta 1919. je bil imenovan za rednega profesorja na filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer predava historično gramatiko slovenskega jezika. V letih 1926/27 je bil tudi dekan filozofske fakultete.

Ni, da bi se tu spuščali v podroben razbor njegovih številnih razprav, študij in samospisov, ki jih je vsega okrog 80, vendar pa radi popolnosti slike moramo omeniti, da je stalni sodelavec vseh slavističnih glasil in večjih lingvističnih revij doma in na tujem. Prva leta je premnog izsledel objavil v domačih revijah, v Slovanu, Ljubljanskem Zvonu, mariborskem Časopisu za zgodovino in narodopisje i. dr. Bil je med ustanovitelji glasila Ljubljanskega zbornika »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, ki mu je v uredniškem odboru osrednja gibalna sila. Urejuje tudi »Razprave« Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, čigar spretni tajnik je od prvih let ustanovitve; naša kulturna zgodovina mu bo morala zapisati v dobro njegov veliki idejni in tvorni delež, ako se bo le-to društvo per tot discrimina rerum prej ko slej spojilo z Narodno galerijo ter tako spremenilo v novo toli zaželeno in potrebno akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki brez nje skoro ni kulturnega naroda. Odlično je sodeloval tudi pri ministrstvu prosvete v komisiji strokovnjakov za izenačenje srbsko-hrvatskega

pravopisa, ki je v končnem elaboratu dobil za vse področje srbskohrvatskega jezika splošno obvezno moč. Prav tam je član centralne terminološke komisije, ki ima izdelati enotno strokovno izrazoslovje. Njegov chef d'oeuvre pa je »Historična gramatika slovenskega jezika«, katere drugi del je izšel l. 1924., medtem ko ostalih šest knjig na veliko žalost in neučakovanost znanosti še čaka objave, zakaj ta gramatika je delo, ki se v svoji veličastni zasnovi more kosati z vsemi podobnimi deli drugih slovanskih in tudi svetovnih narodov. Kar imajo druge že davno, to sedaj po njem stoprv dobivamo toliko zreleje in vzorneje izgrajeno. Z genialno invencijo rešuje stotine doslej komaj dobro načetih in prečesto dilematski obravnanih problemov, ki so dobili v njem suverena tolažila.

Razume se, da je bil učenjak, kot je profesor Ramovš, kmalu deležen visokih časti in odlik, ki z njimi razpolaga znanost, in tako je član Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, School of Slavonic Studies v Londonu, Jugoslavenske akademije v Zagrebu, Srpske kraljevske akademije v Beogradu, Slovanskega uštava v Pragi. Tudi doma — kaka izjema! — je vsepovsod spoštovan in vpoštovan, a njegova univerza, ki mu je pravo ljubljeno torišče znanstvenega izživljanja, ga šteje med svoje najodličnejše člane, v katerih zboru je njegov tehnični glas vsekdar visoko cenjen. Kot izvrsten akademski učitelj je ljubezniv svetovalec in podpornik svojim številnim slušateljem, ki so mu z iskreno privrženostjo hvaležno vdani za njegov resnično neumorni trud na katetri, raz katero jim v mojstrsko dovršenih predavanjih, kot zna to le on, razlaga prečudno zamotano usodo slovanskega Benjamina.

Nove muzikalije

Po prenehanju revije je Glasbena Matica v Ljubljani začela zopet agilno delovati kot založnica. Predvsem izdaja za enkrat instruktivna dela. Prvaki je izšla Josip Pavčičeva zbirka »Našim malčkom« v drugi, popravljeno izdaji. Mladinske pesnice, stavljenke za klavir. Besedilo je nad gornjim glasom, v katerem je melodija. Zbirka je prav bogata, vsebuje nič manj kakor petinpetdeset pesmi. Klavirska obdelava pesmic je preprosta, saj je namenjena začetnikom. Hkrati je zbirka urejena tako, da bo mogoče jemati pesmice precej po vrsti. Sprejaj se najlažje, proti koncu se zahteve malo stopnjujejo. Tenorski načini do štirih zvišajev, odnosno znižajev, so vsi zastopani. Zanimiva je Pavčičeva »Umrli sirotka« (št. 8), edino skladba v molu z bogato harmonijo in Adamičeva »Vranac« (št. 17), ki konča z netonalno disonanco.

Zbirka je izvrsten pripomoček za učitelje klavirja na najnižji stopnji in je uvedena tudi na šoli Glasbene Matice v Ljubljani. S pridom jo pa bodo uporabljali zlasti privatni učitelji glasbe in šole pri pevskem pouku. Tisk in oprema sta vzorna. »Naše malčke« dobite v Glasbeni Matici, v matični knjigarni in v vseh trgovinah s knjigami in muzikalijami. Ako hočete mladega pianista vzdraditi, poklonite mu »Naše malčke«.

Slavko Osterc.

»Mladina poje« je naslov zbirke za male pianiste, ki jo je sestavil naš kompozist in klavirski pedagog Josip Pavčič. Zbirka obsega sedemintrideset prijetnih slovenskih šolskih pesem v najlažjem slogu. Dodano je tudi besedilo ter je izvajanje mogoče za petje in klavir. Najprimernejši prstni red ima skoraj vsaka nota. S tem je prihranjeno učitelju obilo dela in časa pri pouku. Tudi mladi amaterji-samouki bodo radi tega obvarovani marsikatero pogreška. Pri tonovskih načinih s predznaki (zvišaji in znižaji) je vstavil Pavčič predznake ne le v začetku vsake vrste, temveč tudi pred vsako noto, kjer bi utegnili mali pianisti pozabiti nanje. Zbirka je primerna zlasti kot učni pripomoček za najnižjo stopnjo na glasbenih šolah, marsikaj se pa bo tudi v osnovnih šolah dalo izvajati kot unisono-petje razreda s spremljevanjem klavirja kakor pri pouku petja samem, tako pri nastopih ob priliki kakor slavnosti.

Note so litografirane (vzorno), besedilo je

tiskano. Zbirko je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se zbirka po svoji pedagoški vrednosti ter pravlični vnanji opremi sama priporoča.

Slavko Osterc.

Nova filmska sezona

Naj mislimo o teh stvarih kakorkoli — zvočni film je postal junak dneva, dočim je njegov starejši nemi brat nekam hladno stavljen na stran. V človeku bo pač vedno gorelo navdušenje za nove stvari — za nove stvari, ki mu nikakor ne morejo biti nevarne in ki lica sveta skoraj nič ne spreminjajo, in pri tem svojem navdušenju nikoli ne bo kdovekaj kritičen. In tako je zvočni film postal pri nas naglo popularen, dasi je vse, kar pod njegovim imenom prihaja k nam, komaj rahla slutnja o tem, kar bo ta industrializirana umetnost lahko še kdaj dala, vse so šele prvi borbi, okorni začetki in poizkusi, ki prav pogostem ne uspejo.

Eno je treba poudariti: današnji zvočni film razen mašinalne tehnike, razen igranega zvoka ni prinesel v nobenem pogledu nič novega. Pa saj tudi industrializacija glasu ni nič novega pod soncem. Še huje pa je s snovjo, s fabulo in umetniško obdelavo vsega tega. Zvočni film ni odkril nobenih novih prostorov v človeku in v svetu, nobenih novih sfer, nobenih novih življenjskih problemov in njegov odnos do občinstva ni, kakršnega je odnos umetnosti: da namreč z živimi, resničnimi primeri življenja in človeških usod razgiblje, presune, ruši in gradi človeka pred seboj, da ga v najlepšem, najresničnejšem pomenu besede vzgaja. Njegova misija je, kakor je bila misija starega filma: malo zabavati, malo kdaj pa kdaj morda celo poučevati (kakor so od nekdaj poučevali popularizatorji znanosti, neznanih dežel, tujih običajev, znamenitih dogodkov — stvari, ki človeku nič ne pridenejo niti odvzamejo, razen malo časa in pa denar). Njegova oblika je, kakor je bila oblika nemega filma: zgodbe na tisti stari, idilični motiv, da se dobro plačuje in hudo kaznuje, in površnost v izvedbi, ki prihaja v veliki meri tudi od dejstva, da je zvočni film v tej svoji prvi zlati dobi nekak »Massen-artikel« — nemške in ameriške družbe bruhajo iz sebe strahotne produkcije. In vrhu vsega: v svoji začetniški dobi zvočni film ne more odloleti malec megalomanemu veselju, da zna predvajati glasove, in se neprestano žene za stvarmi, ki k filmu prav nič ne spadajo, posnema kakšne originalne scene in zvoke, ki bolj motijo potek same stvari, kakor pa ga podčrtavajo, se peha za vsemi mogočimi glasovnimi perversitetami itd. Zvočni film bo v resnici šele moral poiskati svojo mero in svoj mir.

Zadnje dni smo videli v Ljubljani dva nova nemška zvočna filma: Večnega vagabunda in Sinjega angela. Večni vagabund (Gustav Fröhlich in Liane Haid), ki je brez dvoma eden redkih lepih filmov, kar smo jih videli v Ljubljani, in ki je jasno pričal, da se je nazadnje vendarle tudi nemška filmska režija nekaj naučila od Rusov, se vendarle ni mogel izogniti happyendu in nekaterim pretiranim zvočnim primitivizmom. Sinjega angela, ki mu je sledil, pa ni mogel niti Jannings s svojo silno, izredno igro niti Heinrich Mann, ki je sodegovarjal za rokopi, rešiti pred fabulističnim kaosom, nezmišlom in neresnico.

Človek ne ve, kdaj bodo tudi največji igralci in pisatelji nehali biti žrtve filmskega komercializma.

Kulturne vesti

Dolžan Franc: Mineralogija in geologija za višje razrede srednjih šol. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din 68. — Vendar je izšla knjiga, ki jo so naše srednje šole pogrešale že deset let in s katero bodo gotovo zelo zadovoljni učenci in profesorji. — Pri opisu kristalov je avtor prav posebno upošteval notranji ustroj in sonernost, ne pa samo zunanji geometrični oblik, kakor je bilo dosedaj v navadi. Tudi pri razporedu kristalnih sestavov se je držal didaktičnih načel, kar je za srednješolski učbenik gotovo najbolj uместno. Obširneje so obdelane optične lastnosti kristalov. — Med opis rudnin je vpeljal opis kamenin in nekaj primerov odlomkov iz splošne geologije. Pri rudninah, posebno pa pri kameninah, je posvečena posebna pažnja njihovemu postanku in izpremembam. Tako je poizvil avtor rudninsko sistematiko, ki je sicer najuhoparnejši oddelek prirodoznanosti. — Geo-

loški pojavi so opisani prav poljudno in nazorno. Ta oddelek bo zanimal tudi turist, ki si hočejo poglobiti pogled v veličastno delavnico prirode. Knjiga je opremljena s številnimi slikami, pa vključ temu cena ni visoka. Ker navaja avtor pri opisih vedno splošno znane primere iz domačih krajev, bo knjigo lahko razumel tudi nestrokovnjak. Prav toplo jo zato priporočamo vsakomur, ki se zanima za veličastvo in tajnosti prirode.

Na našo notico o oceni Kreftovega romana v Hrvatski reviji nam je prof. L. Zimerek poslal sledeči odgovor: Na prvo trditev, da Krefta primerjam s Cankarjem, moram reči to-le: Kreft brez dvoma piše naturalistično. A da je Cankar med svojimi prvimi povestmi napisal nekaj naturalističnih, je znano vsakemu pazljivemu čitatelju njegovih del. A zakaj bi Kreft ne bil sličen tem prvotnemu Cankarjevemu pisanju? Na drugo pripombo o Preglju in Bevkku bi rekel to-le: Dejal sem, da je Kreftov roman pisan tako, »kakor običajno ne pišejo priznani slovenski pisatelji s Pregljem in Bevkku na čelcu«. Kaj ni točno, da Pregelj in Bevk ne pišeta tako kakor Kreft — t. j. naturalistično? — Mojo trditev, da slovenska mladina vidi v glavnih osebah romana svoje ideale, pa je bilo v stvarnem tekstu razumeti tako, da so bile osebe, o katerih avtor govori, svoj čas vzori mladine, ki jo Kreft opisuje. In to, mislim, je točno. Ladislav Zimbrek, profesor.

Brošura o rdečem križu. Ljubljanski oblastni odbor Rdečega križa je ob prvi desetletnici svojega delovanja izdal drobno, lično knjižico s naslovom: Rdeči križ. Čemu je. Kako deluje. knjižica, ki jo je spisal Josip Wester, prosvetni inspektor v pokoji, prijetno informira o postanku in razvoju Rdečega križa, o njegovem delovanju v mirovni dobi in njegovih mirovnih nalogah ter prinaša pregledne podatke o organizaciji Rdečega križa v naši državi in v področju Ljubljanskega oblastnega odbora.

Prosvetni Pregled. V Zagrebu je začel izhajati nov kulturno-propagandni mesečnik Prosvetni Pregled, ki bo prinašal članke o vseh kulturnih in gospodarskih problemih domovine in sveta. (Uprava Zagreb, Savska c. št. 107.)

George de Porto Riche, znani francoski dramatik in član Akademije (r. 1849.), je pred par dnevi umrl v Parizu.

Eugen Diederichs, znani založnik v Jeni, ki je v zadnjih tridesetih letih dal nemškemu slovstvu celo vrsto novih imen, je pred dnevi umrl.

Komarno gledališče je vzelo v repertoar Cankarjevo farso Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

Dramska šola mariborskega gledališča. Kakor že javljeno se odprla še tekom meseca septembra dramska šola pod vodstvom višjega režiserja G. J. Koviča, če se bo javilo dovoljno število reflektantov. Predavanja bodo o gledališču, gledališki umetnosti, vobče o režiji, nje zgodovini od Grkov do najnovejših reprezentantov moderne režije. O književnem, oderskem jeziku s posebnim ozirom na fonetiko ter o zgodovinskem razvoju drame bo predavala profesorica na tukajšnji realni gđ. Silva Trdina. Ves pouk bo tvekan s praktičnimi vajami. Prijavni rok je podaljšan do 20. t. m. Prvi sestanek vseh prijavlencev bo v nedeljo 21. t. m., o čemur bomo še poročali. Prijave, ki so lahko pisane ali ustne, se sprejemajo pri gledališki blagajni od 9. do 12. in od 15. do 17., ali pa pri režiserju G. Koviču na privatnem stanovanju od 18. do 19. (Gregorčičeva 26, I. nadst., desno).

Program praškega kongresa kritikov. 4. mednarodni kongres gledaliških in glasbenih kritikov v Pragi se prične v petek 19. septembra. Dopoldne tega dne bodo razdeljene udeležencem informacije; ob 15. uri se vrši otvoritev kongresa v veliki dvorani mestne knjižnice in volitev načelstva kongresa. 20. septembra dopoldne in popoldne: referati in predavanja. Nedelja 21. sept.: zbiranje češkoslovaških delegatov. Za tuje goste krožna vožnja po Pragi in izlet v Karlstein. 22. sept. referati in predavanja. 23. sept.: potrjenje statuta internacionalne konfederacije kritikov, volitev načelstva itd. — Pisarna kongresa uraduje dnevno od 16. do 19. ure v Pragi III., Umělecká Beseda. Dosedaj so javljeni sledeči referati in predavanja: »Kritika kot poklic — kritika kot poslanstvo« (M. Glinšek), »Kritik in propaganda« (St. Niewiadomski), »Sedanja situacija kritike v Angliji« (Danton Green), »Vrednost in plačilo kritikov« (P. Stefan), »Temeljne linije mednarodne organizacije kritikov« (K. Holl), »Kaj je kritika?« (J. Bab), »Kako pišejo o muziki« (O. Bie), »O novih področjih kritike: gramofonska plošča, zvočni film« (F. Warschauer), »Kritik in čas« (P. Eisner), »Umetnik kot kritik« (K. B. Jiráček), »Literat kot kritik« (E. Steinhart), »Kritika v resnici in resnica v kritiki« (J. Loewenbach), »Kritik kot domačin ljudstva« (J. Bartoš). — P. M—k.

Friderik Mistral:

Strahovi

Okoli 1820. ali 1825., za točne časovne podatke nam tu ne gre, je preminul v Maillani neki Claudillon. In ker ni imel otrok, je ostala njegova hiša zaklenjena pet ali šest mesecev. Nazadnje pa se je vendar nastanil v njej najemnik in okna so se zopet odprla. Toda po nekaj dneh je krožil po Maillani čuden glas: pri Claudillonovih strahovi.

Novi stanovnik in njegova boljša polovica sta elišala vsi noč preminjanje in brskanje: svojevrsten šum, kakor da brbaš po papirju. Čim so prižgali svetiljko, se ni čulo nič več; a brž ko so jo ugasili, se je skrivnostno šušljanje pričelo znova. Zaman sta stikala po vseh kotih v hiši, čistila jedilno shrambo, gledala pod posteljo, pod stopnišče — opazila nista nič, kar bi utegnilo pojasniti nočni nemir, in ta hrup se je ponavljal vsako noč. To pa tako, vam rečem, da sta se ta dva človeka poplašila in se izselila, rekoč sosedom: »Naj tu spi, kdor hoče, v Claudillonovi hiši: tukaj strahovi.« Pa sta šla.

Sosedje se so sicer tudi bali, vendar so hoteli videti, kaj se godi. In najhlabrejši so obo-

doma spat h Claudillonovim. A kakor hitro je svetilnica ugasnila, se je vražji trušč oglasal na novo; papir se je mečkal — dognati pa niso mogli nikoli, odkod prihaja hršč...

Strahniki so se križali in govorili besede, s katerimi se odganjajo duhovi:

Če si blaga duša, se oglasi kaj,

če si hudoba, beži v kraj!

To je bilo bob ob steno in ropotu ni bilo ne kraja ne konca. Pred pečjo, v mlinu, na perišču, na preji so se ljudje menili zgolj o duhovih... In vsakdo je dodal kaj iz svojega: na vrhu stopnice se je našel škorenj, svetlo zlikan škorenj; nekateri so videli pošast v plamenu, ki se je bližala po dimniku!

Ljudje so se ob nedeljah zbirali pri vaškem vodnjaku in se vsi pogovarjali o tem: »Claudillon, ubogi Claudillon je bil vendar poštenjak, on to ne more biti.«

»Kdo pa naj bi bil potem?«

Veliki Karel, šaljevec, ki se je znal resno držati in se ga je vse balo, kajti obvladal je vse, tako po stasu svojega velikanskega telesa kakor po močnatosti svoje besede, je pokajal in dejal:

»Mar ni to jasno? Ker se pač premetajo papirji, morajo to biti notariji.«

Ljudje pa vsi v en glas:

»Veliki Karel ima prav, notariji morajo biti, ker preobračajo papirje.«

»Veste«, je dodal stari učitelj Ferrut, »sedaj sem se domislil, ta hiša se je v moji mladosti prodala na sodišče. Prihajala je iz dediščine, za katero so se kakih dvajset let tožarili v Tarasconu. Toliko so grabili in gulili beležniki, odvetniki, tožilci, da se je, bogme, vse potrošilo... Nič čudnega, če hodijo zdaj vohljati po pisarnikih in listinah, ki so jih napravili.«

»Notariji so! notariji so!« Druga poslej ni bilo čuti kakor to po maillanskim ulicah. Maillanci radi tega niso več mogli spati in kadar se je pomenek zasukal na stvar, jih je spreletavala zana.

»Ha! bomo že videli, ali so res notariji!« je hladnokrvno izustil G. Jerko.

Moj rajni stric Hieronim je svoje dni služil pri dragoncih, kjer je bil podčastnik v Bonapartovem času, in je samozvestno nosil nad nosom slavno brazgotino po krasnem udarcu s sabljo, ki mu ga je v bitki pri Slavkovem krepko prisolil nemški husar. Obkratnem, G. Jerko je nabil svoje pištole in pokojno, kakor bi šel na cipe, v mraku krenil na dom ubogega Claudillonu. S seboj je imel slepico, ki jo je prekril

s svojim plaščem, se zleknil na dva stola in čakal, kedaj bodo notariji začeli škrobati po papirju.

Zdajci pa šuš-šuš, kr-kr! papir jame šelestiti... Moj stric brž odkrije slepico in kaj vidi? dve podgani, debeli podgani, ki bežita proti podstrešju.

G. Jerko je stopil na podstrešje in na deskah našel kratko in malo plast suhega trtnega listja. Rajni Claudillon je bil po vsem videzu pred smrtjo shranil svoje grozdje na izbo ter ga razgrnil po skloju trsovine. Ko je umrl, so podgane požrle jagode, in čim je bilo grozdje obrabeno, so te mrčne slednje noč prihajale šefnjat pod lepenje ter iskat zrn, ki jih je bilo morda še kaj. Moj stric je odnesel trtovo ter odšel spat. Ko se je drugo jutro pokazal na vaškem trgu, so mu rekli kmetje:

»No, gospod Jerko, nekam bledi ste videti! So se notariji prikazali?«

G. Jerko se je odrezal: »Vaši notariji niso bili nič drugega ko par podgan, ki so škrebale po suhi trtovi, nastlani po podu na podstrešju.«

Silen smeh je popadel vrle Maillance in posidob moj sovaščani niso več verjeli v strahove in prikazni.

Manjšinski kongres v Ženevi

(Od našega posebnega dopisnika iz Ženeve.)

Ženeva, 8. septembra 1930.

Kakor znano, se je vršil med 3. in 5. septembrom v Ženevi šesti kongres evropskih narodnih manjšin, kateremu je predsedoval dr. Vilfan, bivši narodni poslanec v rimskem parlamentu. Ker je vprašanje narodnih manjšin in njegovo tretiranje pred mednarodnim forumom tudi za nas Slovence od največje važnosti, je Vaš dopisnik zaprosil predsednika kongresa, dr. Vilfana, da mu v par potezih karakterizira potek in delo letošnjega ženevskega sestanka, dr. Vilfan je tej prošnji na najljubši način ugodil, ter v nevezanem razgovoru dal Vašemu dopisniku za »Jugoslovana« te informacije:

Šesti kongres evropskih narodnih manjšin, ki se je vršil v dneh od 3., 4. in 5. septembra tukaj v Ženevi, je na podlagi že naprej določene dnevnega reda razpravljal o problemih, ki vam jih lahko konkretiziram v treh točkah:

a) razpravljale so se načelne ugotovitve o stanju in položaju poedinih narodnih manjšin na podlagi izjernih poročil, katere je zbral in sestavil stalni sekretariat nacinalitetnih kongresov;

b) načelno stališče napram raznim projektom evropskega ujedinjenja in

c) vprašanje organizacije narodov kot takih.

Prva točka se je razpravljala na osnovi zaključka lanskoletnega kongresa, na katerem je bilo sklenjeno, da izda letošnji pripravljalni odbor zbirko vseh poročil o položaju poedinih manjšin. Radi raznih tehničnih ovir so bila do otvoritve kongresa sestavljena samo nekatera poročila (tako na primer: poročilo o položaju Madjarov in Nemcev v Jugoslaviji, Nemcev v Italiji, Madjarov v Čehoslovski in Rumuniji, Ukrajincev na Poljskem). Glavni tajnik dr. Amende je izločil načelne ugotovitve na podlagi teh poročil ter je na osnovi zbranega materiala prišel do zaključka, da problem manjšin še ni rešen, niti ni urejen. Kongres je sklenil, da bodo ostala poročila v najkrajšem času sestavljena ter da bodo do 1. novembra t. l. objavljena v skupnem elaboratu. Za nas bo velike važnosti in interesa poročilo o naših narodnih manjšinah v Avstriji in Italiji, ki bo sestavljeno na podlagi zanesljivih in objektivnih podatkov.

Na samem kongresu je predsednik dr. Vilfan povdarjal, da posamezne manjšine ne morejo jamčiti za resničnost in točnost poročil o drugih manjšinah. Glavna naloga tega elaborata je, da dá evropski javnosti pregledno sliko stanja manjšin v posameznih državah, kar bo omogočilo primerjanje prilik ene ali druge manjšine s stanjem in tretiranjem manjšin v drugih državah.

K drugi točki programa kongresa se je prijavilo mnogo govornikov najrazličnejših narodnosti, med njimi tudi dr. Besednjak, ki je v svojem referatu povdarjal pozitivne strani Briandovega načrta. Kongres je sklenil, da pošlje Briandu kot predsedniku Evropske konference posebno pismo, v katerem ga informira o stališču manjšinskega kongresa. V tem pismu je konkretizirana solidarna izjava vseh manjšin, da se trajno in solidno sodelovanje evropskih držav more zasnovati edino le na podlagi kulturne svobode in harmoničnega sodelovanja posameznih narodov. (Narodov v etničnem smislu.)

Za tretjo točko dnevnega reda je prevzel referat sam predsednik dr. Vilfan. Vprašanje organizacije narodov, preko državnih meja, v skupnosti, v kateri so združeni vsi pripadniki ene nacije, ni utopija. Dr. Vilfan je v svojem eksponatu našel in očitel vse dosedanje slične poskuse ter podrobneje analiziral kongres »Vseh Poljakov«, ki se je vršil leta 1929. v Varšavi. Obrazložil pa je tudi organizacijo italijanskega društva Dante Alighieri in druga glasila društva. Po razpisnem referatu je dr. Vilfan predlagal resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta, in v kateri se naglašajo potreba organizacije narodov brez obzira na državne meje s ciljem skupnega delovanja na kulturnem polju. Razven tega je predlagal ustanovitev skupne organizacije, ki naj bi bila matica, in ki naj bi tvorila okvir za vse evropske organizacije narodov. Tako organizacija bi med drugim imela tudi nalogo ščititi kulturo manjšin in slabijih narodov na podlagi osnovnega principa resnične enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja. V svojih izvajanjih kakor tudi v posebnem členu svoje resolucije je dr. Vilfan sprožil tudi idejo ožje zveze med poedinimi narodnimi narodi, s ciljem skupnega kulturnega dela, kar bi v konkretnem slučaju lahko imelo za posledico ureditve kulturnega pansiona vizma. Pri tej priliki je dr. Vilfan izrečno povdarjal, kako da je zavest skupnosti med Slovani mnogo spontanejša in mnogo bolj živa in intenzivna nego med Romani, Germani in drugimi narodi. Občutek skupnosti in zavest enotnosti je mnogo resničnejša in globoka, ako rečem na primer »mi Slovani«, ter predstavlja tudi mnogo ožji pojem, kakor če reče Francoz »mi Romani« in pri tem misli na Italijane, Špance, Romune itd.

Zadnja točka dnevnega reda kongresa je bila namenjena notranji organizaciji kongresa manjšin; izvoljen je nov odbor, z nalogo, da izvrši vsa predpriprava dela za sledeči kongres; za predsednika je zopet izvoljen dr. Vilfan, odbor

sam pa je razširjen za še enega odbornika, namreč zastopnika Baskov v Španiji.

Pri otvoritvi kongresa so manjkali prijavljeni delegati nemške in madžarske manjšine iz Jugoslavije, kar je dalo povoda govorici, da jim jugoslovanske oblasti niso hotele dati potnih listov. Medtem pa je bilo dognano, da nemški delegaciji niso jugoslovanske oblasti delale prav nobenih težkoč, madžarski delegati pa so se zakasnili in prišli šele proti koncu kongresa. Živahna razprava se je vršila radi dveh delegatov iz Skoplja, ki sta se prijavila kot zastop-

nika bolgarske manjšine, vendar pa ju pripravljali odbor ni pripustil h kongresu in konferencam, ker ju ni poslala nobena organizacija.

S tem je dr. Vilfan zaključil svoja izvajanja. Na vprašanje Vašega dopisnika, da-li je na kongresu manjšin bilo tudi govora o tržaškem procesu, je dr. Vilfan odgovoril, da se je glavni tajnik manjšinskega kongresa dr. Amende v svojem referatu dotaknil tudi tega dogodka, ter ga navajal kot primer in dokaz, kakšne posledice povzroča nerešenost manjšinskega vprašanja.

—drl.

Pregled naše zunanje trgovine

(Izveček referata Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani) — Sestavil tajnik Ivan Mohorič

Splošna karakteristika naše gospodarske situacije

V uvodu referira zastopnik zbornice o splošni karakteristiki naše gospodarske situacije, ki jo je označila Narodna banka v svojem letnem poročilu za leto 1929. Zatem preide na splošno gospodarsko krizo, ki vlada v Evropi in na mere, ki so jih podvzele nekatere države proti uvozu naših narodno-gospodarskih dobrin. Pri tem se povdarja liberalnost naše trgovinske politike, ki proti tem meram ni vršila nikakih protukrepov. Referat govori nadalje o jačanju domačega tržišča, ki bi v posameznih poljedelskih proizvodih zamoglo povsem absorbirati vso našo odvisno produkcijo. Nadalje se priporoča kar največje racionalizacijo našega uvoza. V raznih primerih se navaja, da uvozimo ogromne količine tujega blaga, ki bi ga zamogli producirati doma. Posebno se to nanaša na celulozo in papir, kakor tudi razne agrarne produkte. Za tem se razpravlja o vprašanju največjih in brezpogojnih carinskih ugodnosti, ki se jih poslužujejo v svoji trgovinski politiki srednje evropske države in ki so za naše gospodarske prilike škodljive in nevezdrne. Posebno nekatere države, s katerimi smo vzdrževali poslovne stike, na podlagi imenovanih carinskih ugodnosti, so s spretnimi tarifarnimi mahinacijami, postavile te pogodbe na glavo in obilo škodovali naši zunanji trgovini. Referent poroča nadalje zelo izčrpano o gibanju našega izvoza od leta 1922 do leta 1929, ter analizira posamezne izvozne panoge. Posebno pozornost posveča padanju našega izvoza jaje, goveje živine, usnja, mleka in mlečnih izdelkov, svinca, kalcijevega karbida, ferolicijske in drugih kemičnih proizvodov, posebno kritična pa je situacija v izvozu hemlja; tudi izvoz suhih sliv je v padanju. Izvoz drobnice, kakor tudi izvoz sadja prikazuje znaten napredek, isto velja v posebno veliki meri tudi za izvoz perutnine. Referent nadaljuje s splošno analizo veličine naše zunanje trgovine, ki je v primeri z drugimi državami zelo pičla. Struktura naše zunanje trgovine se prikazuje po razdelitvi posameznih gospodarskih skupin v odstotkih, ki kažejo velik izvoz agrarnih proizvodov in velik uvoz izdelanega blaga. V potrošnji se kaže velik napredek domače industrije, ki rabi vedno večje količine surovin in polfabrikatov.

Sodelovanje inozemstva v naši zunanji trgovini

Referat se nadalje ukvarja s podrobno analizo posameznih trgovinskih pogodb in sporazumov, ki jih je naša država sklenila s posameznimi tujimi državami. Sodelovanje inozemstva v naši zunanji trgovini se deli v sledeče štiri skupine:

1. Skupina 9 držav, s katerimi imamo carinsko-tarifne pogodbe, ki so udeležene na našem izvozu s 69,89% in na uvozu s 55,63%.
2. Skupina 19 držav, ki uživajo največje carinske ugodnosti in so udeležene na našem izvozu s 31,72%, a na uvozu s 39,44%.
3. Kolonije itd. države, s katerimi posedujemo carinsko-tarifne pogodbe, so udeležene na našem izvozu s 1,2%, na uvozu s 3,5%.
4. Kolonije itd. države, s katerimi imamo dogovore po načelih največjih carinskih ugodnosti, so udeležene na našem izvozu s 0,01%, na uvozu s 0,29%. Na promet onih držav, s katerimi nimamo nikakih trgovinskih pogodb, odpadejo na izvoz 4,28%, a na uvoz 1,14%. Pri našem izvozu se nahajajo na prvem mestu Italija s 24,88% celokupnega izvoza, na uvozu pa prednjači Avstrija z udeležbo 17,43% celokupnega našega uvoza. Število držav, s katerimi gojimo trgovske stike, je od leta 1921 pri izvozu naraslo od 34 držav v leto 1929 na 86, pri uvozu pa od leta 1921 od 36 na 84 v leto 1929. To znači vsekakor velik napredek v agilitnosti naše zunanje trgovine. Za tem prehaja referent na podrobnejšo analizo trgovinskih bilanc posameznih držav. Naša najvažnejša izvozna država je Italija. Seveda ne gre ta velik izvoz našega blaga v italijansko potrošnjo, pač pa je Italija za večino naših proizvodov samo posrednik. Vrednost našega izvoženega blaga v Italijo je znašala v leto 1929 Din 1.971.248.121 medtem ko je znašala vrednost uvoženega italijanskega blaga Din 822.993.884. Z Italijo imamo trgovinsko pogodbo, poleg tega pa še 53 raznih sporazumov gospodarsko-političnega značaja, ki se pa še vsi danes ne izvajajo. Druga najvažnejša država, s katero gojimo živahne poslovne stike je Avstrija. Vrednost našega izvoza v Avstrijo je znašala v leto 1929 Din 1.237.802.848, vrednost avstrijskega uvoza v našo državo pa je znašala Din 1.323.912.801. Opaža se, da se Avstrija z izvajanjem svoje carinske politike vedno bolj poskuša osamosvojiti od uvoza poljedelskih pridelkov. Poleg direktnega eksporta avstrijske industrije, je Avstrija važen činitelj na našem domačem trgu in v naši industriji. Potrebno bi bilo, da se najdejo pota, da se naša trgovinska bilanca z Avstrijo vsaj uravnoteži. Najbolj pasivna je naša trgovinska bilanca napram Čehoslovski. Zaprake, s katerimi se je Čehoslovška oborožila, da prepreči uvoz deželnih pridelkov iz inozemstva, so imele za posledico, da se je naš izvoz v Čehoslovsko ogromno zmanjšal. Naš izvoz je še v leto 1926 predstavljala vrednost Din 938,7 mil. dinarjev, v teku zadnjih treh let pa se je znižal za celih 513 milijonov. Nasprotno temu je naš uvoz iz Čehoslovške doživel v istem času razmeroma zelo majhno znižanje v znesku Din 98 milijonov. Pa niti to nazadovanje ne znači za Čehoslovško nikake efektivne zgube, ker se je ista v polni meri kompenzirala z uselitvijo raznih čehoslovških tekstilnih podjetij v našo državo.

V Čehoslovski obstoji sistem vezane trgovine, ki nudi domačemu poljedelstvu zelo veliko zaščito. Različne uvozne davščine so tako kvarno vplivale na naš uvoz v Čehoslovsko, da se isti stalno niha in postaja naša trgovinska bilanca napram Čehoslovski vedno bolj pasivna. Čehoslovška pa medtem do danes še ni pokazala resne volje, da sklene z našo državo tarifarno, oziroma kontingentarno pogodbo. Za naše koncesije največjih carinskih ugodnosti nam ni nudila nikake kompenzacije. Naša država ni podvzela protukrepov, da zaustavi čehoslovški uvoz, tudi v slučajih očitnega dumpinga. Pričuje se, da bo treba naše gospodarsko stanje napram bratski državi revidirati in tudi tu preiti na sistem kontingentiranja. V leto 1929 smo izvozili v Čehoslovsko blaga za Din 425.911.272, medtem ko smo v istem času uvozili iz Čehoslovške blaga v vrednosti Din 1.329.173.949. V interesu našega narodnega gospodarstva je, da se to nevzdržno stanje popravi.

Naša trgovinska bilanca z Nemčijo prikazuje pasivnost od preko pol milijarde dinarjev. Tudi tu imamo posla z agrarnim protekcionizmom, ki ovira uvoz naših deželnih pridelkov, poleg tega pa so naši izvozniki na nemških tržiščih ogroženi od močne konkurence, posebno velja to za hemlj, jaja in koruzo. Za ogromno nemško narodno gospodarstvo predstavlja naša država trenutno precej nezadovoljstvo in postransko edincio, saj se nahaja naša država med uvoznimi državami šele na 35. mestu. V leto 1929 smo izvozili v Nemčijo blaga v vrednosti Din 675.130.643, medtem ko smo v istem času uvozili iz Nemčije blaga za Din 1.188.070.581. Vse kaže, da bo novi monopol koruze v Nemčiji dovedel do novih trgovinskih razgovorov, pri katerih bo morala naša država opustiti sistem največjih carinskih ugodnosti in preiti na kontingentiranje naših deželnih pridelkov v Nemčiji. Signiranje hemlja in jaje, ki se uvaja v Nemčiji, bo gotovo imela oviralne posledice pri našem uvozu. Nemčija dominira pri nas v uvozu industrijskih proizvodov.

Naš izvoz v Madjarsko je znašal v leto 1929 Din 538.414.155, medtem ko je Madjarska uvozila k nam blaga za Din 490.337.444. Naša trgovinska bilanca z Madjarsko je stalno več ali manj uravnotežena. Naši poslovni stiki z največjo agrarno državo vzhodne Evrope s Poljsko prikazuje za leto 1929 sledečo sliko. Izvozili smo na Poljsko blaga v vrednosti Din 90.485.133, medtem ko smo uvozili iz Poljske blaga v vrednosti Din 170.395.688. S tega vidimo, da je naša trgovinska bilanca s Poljsko znatno pasivna in se ta pasivnost pojavlja redno že več let. Sedaj veljavno trgovinsko pogodbo s Poljsko bi bilo treba temeljito revidirati in predvsem odpraviti razne administrativne motnje, ki umetno zavirajo naš izvoz. Naša trgovinska bilanca je pasivna tudi napram Angliji, vsled povečanega uvoza premoaga, koka in tekstilnega blaga, ki ga uvažamo iz te države. Izvozili smo v leto 1929 v Anglijo blaga v vrednosti Din 106.483.351, medtem ko smo uvozili iz Anglije blaga za Din 425.900.670.

Skupina balkanskih držav

Z Bolgarijo še do danes nimamo nikake trgovinske pogodbe, vsled tega je tudi izmenjava dobrin med obema državama zelo minimalna. Izvozili smo v leto 1929 v Bolgarijo blaga v znesku Din 95.966.918, uvozili pa smo v istem letu iz Bolgarije blaga za Din 5.634.966. Pričuje se, da pride v doglednem času do medsebojnega trgovinskega sporazuma obeh držav in se bodo poslovni stiki znatno okrepili. Tudi napram Albaniji je naša trgovinska bilanca aktivna, čeravno ista absolutno ne odgovarja interesom našega gospodarstva. Naš izvoz v Albanijo je v stalnem porastu. Trgovinska pogodba kaže vsekakor pozitiven efekt. Naš izvoz v leto 1929 je predstavljal vrednost Din 24.948.686, vrednost albanskega uvoza v našo državo pa je znašala Din 3.072.555. Grčija je sedaj edina balkanska država, s katero imamo poleg trgovinske pogodbe še niz drugih sporazumov. Naši trgovinski posli s to državo stalno varirajo, zato tudi naša trgovinska bilanca prikazuje velike spremembe. Izvozili smo v leto 1929 blaga v vrednosti Din 584.455.796, a uvozili blaga v vrednosti Din 73.289.284. Grčija predstavlja za naše žitarice, les, žbano, posebno pa za drobnico, fižol, sir in cement zelo važno tržišče. Direktna železniška tarifa, ki je zadobila svoj veljavnost 15. maja t. l. bo vsekakor doprinesla še bolj razširjenje našega izvoza v Grčijo. Ugodne izglede v naši zunanji trgovini z Grčijo ima naše pomorstvo. Naša trgovinska bilanca napram Rumuniji prikazuje velike spremembe, ki se stalno menjajo. Predvsem pa je Rumunija posrednik za naše blago, posebno za luko Braja. Na ta način si tudi lahko tolmačimo visoko aktivnost naše trgovinske bilance napram Rumuniji. Naš izvoz je predstavljal v leto 1929 vrednost Din 1.025.448.574 (v l. 1928 Din 77.163.079), uvoz pa Din 182.416.752 (v l. 1928 Din 208.435.953).

Vprašanje prodajnih cen agrarnih proizvodov. Glavni problem zboljšanja cene naših glavnih deželnih pridelkov temelji na našem notranjem tržišču. Razlike cen med posameznimi našimi notranjimi tržišči so tako velike, da naravnost kličejo po izenačenju. Saj diferirajo cene najvažnejših živil od najvišje pa do najnižje cene za celih 100% in tudi več. Ta pojav pa ni samo slučajnost, pač se opaža že celo vrsto let. V nekaterih agrarnih proizvodih kakor fižol, krompir, moka, seno, sadje, volna, mleko, žganje, vino itd., pa so te razlike naravnost ogromne. Vse te razlike pa se ne dajo opravdati s transportnimi stroški, pač so vzroki drugačne naravi. Pa tudi cene ru-

Modni atelje „Gentlemen“

za moška in damska dela

sem preselil iz Selenburgove 6/1 na Miklošičevo c. 18 (vogal Tavčarjeve)

Priporočam se

T. Hlede, Ljubljana

nanjih tržišč prikazujejo naravnost katastrofalne spremembe, ki imajo težke posledice za vse naše narodno gospodarstvo.

Aktivnost investicij v Jugoslaviji stalno narašča. V leto 1921 so se vse investicije v naši državi cenile na 174,7 mil. Din, v leto 1929 pa so znašale 575,2 mil. Din. Celokupna vrednost investicij od leta 1921 pa do l. 1929 je znašala po statističnih podatkih finančnega ministrstva 3.212,2 mil. Din. Posebno razveseljiv razvoj prikazuje elektrifikacija, kjer znašajo skupne investicije od leta 1921 do l. 1929 vrednost Din 1.044,6 mil. Din. Efekt povečane aktivnosti investicij se kaže v stalno zmanjšanem uvozu gotovih izdelkov, posebno tekstilne industrije. Referent se nato podrobneje ukvarja z opravljanjem zaščitnih carin za posamezne industrijske panoge, ki nudijo vse pogoje za uspešen razvoj doma. Na podlagi uradnih in zasebnih statističnih podatkov utemeljuje svojo tezo in priporoča, da se domači industriji posveča vsa pažnja. Posebno važnost polaga na industrijo, ki je uspešna, da svoje proizvode izvažajo in s tem zboljšuje našo trgovinsko bilanco.

Nadalje se g. referent podrobneje ukvarja s prometnimi vprašanji naše zunanje trgovine. Podrobneje navaja razmerje in razdelitev tonaže, strukturo našega železniškega izvoza. Predvsem naglašajo potrebo revizije železniških tarif. Podrobneje govori o vlogi rečne plovbe v prometu naše zunanje trgovine; s statističnimi podatki se prikazuje važnost naših rečnih poti. V isti meri se referent ukvarja tudi z vprašanjem naše pomorske plovbe, kateri posveča prav posebno pažnjo. Zal, da ne moremo vsled pomanjkanja prostora postreči našim čitateljem s tem izvanredno zanimivim gradivom. Poskušali pa bomo to storiti v eni izmed prihodnjih števil.

Predlogi:

Trgovinsko - politični ukrepi:

Naša zunanja trgovina v mnogih smereh ne pozakazuje zadovoljivih uspehov. Sedanja trgovinska politika evropskega gospodarstva nalaga naši gospodarski politiki, da z vseni sredstvi dvigne delavnost našega gospodarstva, tako da bi polagoma prišli v gospodarsko neodvisnost inozemstva. V to svrhu se poleg že podvzetih ukrepov, predlagajo še sledeči:

1. da v pogledu sklepanja bodočih trgovinskih pogodb, preidemo od klavzule brezpogojnih in neomejenih carinskih ugodnosti k politiki pogojnih in omejenih ugodnosti;
2. da kolikor mogoče hitro zaključimo trgovinske pogodbe in uredimo gospodarske odnose z državami Levante, Orijenta in Južne Amerike;
3. da se pri reviziji carinskih tarif sprovede princip racionalizacije uvoza, da bi se s tem zmanjšal uvoz onih predmetov, ki jih v dovoljni meri lahko produciramo doma;
4. da se razširi propaganda za naš izvoz na večji krog držav, posebno na obale Sredozemskega morja;
5. da se osnujejo konzularna zastopstva in trgovinska predstavništva v vseh državah, s katerimi gojimo poslovne stike in da se honorarni konzuli polagoma zamenjajo s poklicnimi;
6. da se strokovni specializaciji industrijskega naraščanja posveča največja pažnja in se tuje delovne sile, ki so zaposlene v naši državi postopoma zamenjajo z domačimi v smislu obstoječih zakonov;
7. da se vodi točna evidenca udeležbe tujega kapitala v našem gospodarstvu;
8. da se organizira točna statistika evidence naših emigrantskih kolonij v inozemstvu po strokah in gospodarski aktivnosti posameznika;

Prometno - politični ukrepi:

1. Da se normalizira proračun prometnega ministrstva, da se zmanjšajo bremena, ki jih morajo nositi naše gospodarstvo v pogledu visokih železniških tarifov in pristojbin in ki se uporabljajo za neželene svrhe, ter se s tem omogoči, da se naša tarifarna politika prilagodi našim gospodarskim prilikam;
2. da se favorizira naša nacionalna pomorska plovdba in omogoči postopno jačanje njene udeležbe v izvoznem blagovnem prometu;
3. da se čimprej zaključijo, po predhodnem zaslišanju tarafskega odbora, sporazumi o direktnih tarifah s kar največjim številom držav, ki igrajo pri našem izvozu važnejšo vlogo;
4. da se sestavijo kombinirani tarifi za železniški pomorski promet preko naših luk v smeri Albanije in Grčije. Istotako tudi za izvoz po Dunavu, ki je usmerjen v obalne države;
5. da se pristopi gradbi telefonskih kabljev za notranji in mednarodni promet;
6. da se zaključijo poštne zveze z državami, ki so za naš izvoz posebno važne.

Grajski zet

(Narodna pripovedka. — Zapisal Anton Stražar.)

V istih časih, ko so našim kmetom še gospodarili graščaki, pa hodili ropat v naše kraje krvoločni divji Turki, pa so jezdile čarovnice na metlah, je živel nek prav dobrušen graščak. Vsi tlačani so ga ljubili in vsi siromaki so ga poznali daleč na okrog; kajti nihče ni odšel od njega, ki bi ne bil obdarovan. Pa kakor ni skoraj tedna v letu, da bi se nam ne skrilo ljubko solnce, enako je tudi z našim življenjem; skoraj sleherni človek ima nad seboj kako skrb, nadlogo ali tudi trpko žalost.

Tako se je godilo tudi temu graščaku; vsega je imel v izobilju, le sina ni imel nobenega, ki bi po njem podedoval njegovo posest in premoženje. Le tri prav ljubke hčerkice je imel. Kajpak mu je bilo zelo dobro znano, da bo lahko dobil bogatega zeta, a on tega ni hotel, ko tudi ne njegove hčere, temveč je hotel dobiti takega zeta — naslednika, ki bo, kar se bo dalo, najbolj bistroumen; pa čeprav je čisto ubog in preprostega stanu.

Razglasiti je torej dal daleč na okrog, naj se zgledajo pri njem mladeniči, ki se namerjajo ženiti — pa kdor bo rešil le par ugank, bo postal grajski zet, bodisi bogat ali reven.

Začeli so se oglašati mladeniči iz vseh krajev in vseh stanov, pa jim je graščak stavil naslednje uganke:

»Kako daleč je od naše zemlje do svetlih nebes?

Koliko je svetlih zvezd na nebu?

Katero so tri najgrše reči na svetu?

Kaj Bog nikdar ne vidi, kralj malokdaj, a kmet vsak dan?

Mladeniči so ugibali in ugibali, pa prav nobeden ni mogel pogoditi teh ugank. In vsi so bili žalostni, graščak in mladeniči.

Ze je mislil graščak, da ga ne bo takega, ki bi zamogel vse to razrešiti, kar se pa oglasi nekega dne preprost fant z željo, da bi rešil te uganke. Graščaku je bil ta mladi popotnik povšeči; bil je prav prikupen in prijaznega obnašanja.

Začel mu je torej postaviti uganke!

»Milostljivi gospod graščak, od naše zemlje pa do svetlih nebes je najdalje devet ur, kajti ko je trpel in umiral na križu naš ljubi Jezus, je okrog tretje ure popoldan obljubil skesanemu razbojniku nebeški raj.

Torej do svetlih nebes ni več ko devet ur, ali ni res tako?

Svetlih zvezd na nebu je pač brez števila, a toliko se lahko reče, da jih je na pare — ali pa je ena manj ali več.

Tri grde reči pa so na tem svetu: pijana ženska, vojak pod dežnikom — pa prav zelo raztrgan fajmošter.

Kaj pa naš vsemogočni Bog nikdar ne vidi? Sebi enakega, Boga. Presviti kralj ne vidi vsaki dan sebi enakega, kralja, a kmet vidi vsak dan sebi enakega, kmeta. Ali sem prav rešil vse vaše uganke milostljivi gospod graščak, ali ne?

Tako od srca že dolgo ni bil zadovoljen graščak, kot tokrat.

Kajpak so se takoj domenili o vsem potrebnem. Pa ta prebrisani fant še ni bil s tem zadovoljen, temveč je napovedal graščaku še naslednje:

»Milostljivi, ko bom prišel sedaj k vam kot snubec, vam rečem, da ne bom ne prišel ne prijezdil, ne prišel gologlav pa tudi ne pokrit, pa ne bos pa tudi ne obut.«

Od blizu in od daleč so na določeni dan prišli skupaj graščakovi prijatelji, da bodo videli izredni prihod bodočega zeta.

Določena ura je prišla.

Saljivi snubec se je pojavil med to grajsko gospodo; o, kako je bil smešen. Prijazno je namreč na malem oslu; jezdil ga in hodil poleg, a na glavi je imel tak klobuk, ki je imel na vrhu luknjo in so mu lasje venkaj štrleli; poleg tega je bil obut le na eni nogi, a na drugi bos.

Kajpak, da take zabave še niso doživeli gledalci ko takrat, ko je prišel ta šaljivi snubec.

Par tednov za tem so na gradu imeli veselo svatbo; prav dobro so se imeli, jedli so tudi pristne kranjske klobase z zeljem in si gasili žejo z izbornim vinom iz Gadove peči.

Tudi jaz bi bil rad na tej svatbi — le žal, da me še na svetu ni bilo takrat; kajti šele dobrih petdeset let po tej svatbi, se je rodil mojega očeta oče.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v
Gradišcu 4 (poleg Nunske
cerkve), telefon št. 30-68.

slamnjaci, na kateri leži jetnik. Pogleda ga, potem ga strese):

— No vstani! Tvoja ura je odbila . . . Pripravi se na smrt! (Kaznenec ne odgovori. Janez se skloni nadenj, Spozna ga, in odskoči ves preplašen): O Bog! Umrl je! Bog je pravičen! (Obrne se k vratom): Straža, hej, straža! Na pomoč! Grof je mrtev . . . (Naglo odide.)

Kaj menite? Ali ni bila imenitna ta vloga? Od tistega hipa nisem imel več miru. Slišal ne videl nisem več nikogar. Mati me je zastojal klicala, oče zastojal za mano kričal! Nisem imel več časa ne za kosilo, ne za sprehod, ne za igro.

Učiti se vloge in hoditi k vaju, to je bilo takrat vse moje življenje. Še petnajst dni je manjkalo do predstave, pa mi je vendar srce bilo tako močno, močno, ko da bi moral igrati že zvečer. Ves dan, moram priznati, so me videvali z listom v roki, kako sem ponavljal na glas: »No, vstani! Tvoja ura je odbila! Pripravi se na smrt!«

Besede sem spremljal z grozovitimi gibi, menjaval sem glas, hodil z velikimi koraki, prav kakor kak znamenit igralec. In pri skušnjah! Prvi sem prišel, zadnji odšel. Tam sem presedel po cele ure, potrpežljivo čakajoč, kdaj pridem na vrsto. I seveda! Nastopiti sem moral šele v petem dejanju. A se nisem dosti zmenil za to malenkost. Poslušal sem igro od kraja do konca. Po dobrem tednu sem znal vsa dejanja na pamet.

Prišel je dan predstave. Ne bom popisoval, kako mi je bilo pri duši, ker si vse lahko sami mislite.

Igra se je pričela šele ob devetih. Ob šestih sem se že odpravil z doma.

— Kam pa greš ob tej uri?

— V gledališče.

— Saj je še tri ure časa!

— Moram se pripraviti. Obleči se moram v ječarja. Tudi si moram napraviti brado! — In sem stekel proč!

Plezanje na drevesa

Plezanje na drevesa je pri vseh ljudstvih posebna strast, ki nam je ostala še iz tistih časov, ko so naši pradedje iskali po drevju hrane in zaščite pred divjimi zvermi. Posebno otroci še dandanes kaj radi splezajo na vsako pripravno drevo. Spominjam se, da smo svoje dni tekmovali med seboj, kdo bo splezal višje.

Pri nas plezamo danes na drevesa samo zato, da pobereмо sadje; samo otroci se vzpenjajo po deblih še z drugimi nameni, da se zabavajo ali pa — da stikajo po gnezdih malih ptičkov in napravijo pri tem marsikako grdobijo. Toda to delajo samo nemarni, brezsrčni in pokvarjeni otroci.

Drugače je po divjih krajih Afrike, Južne Amerike, Avstralije itd. Tam plezajo divjaki na drevesa še prav tako, kakor so nekoč naši pradedje. Plezajo zato, da si naberejo divjih sadežev, da poberejo jajčka in mladičke ptič, s katerimi se hra-

nijo in da se, če so v nevarnosti, izognejo divjim zverem. Ker so pa nekatera drevesa gladka in silno visoka, bi seveda ne mogli plezati nanje kar tako, zato uporabljajo n. pr. v Avstraliji domači črnci za tako plezanje močne dolge vrvi, katere pomikajo vedno višje in se nanje obešajo.

Naša slika nam nazorno prikazuje tako plezanje, za katero je pa potrebna dolgotrajna vaja, posebna spretnost in močna in zanesljiva vrv, zato vam ne priporočamo,

da bi jih skušali posnemati. Vrv bi zdrsnila po deblu, omahnili bi, padli in se potolkli ali celo ubili.

I. A. Krylov — Ivan Matelič:

Zajec na lovu

V krdelu velikem nekje zver medveda so lovile, sred polja nanj so navalile in med seboj delé zdaj plen si lovske sreče;

in tu, glej, zajec za medvedji uhelj vleče.
»Uhač! kriče nad njim, »kar proč!« — »Od kod se pa vzel je?«

»Na lovu tebe videl ni nihče!«

»Kaj, bratci! zajec se srdi.

»Kdo pa ga drug, kot jaz, lovil je iz seči, tu v polje, vam pred nos, privele je to mrho preljubó!«

Bahavost taka bila je sicer očitna, no tak zabavna, imenitna, da dali zajcu kosček uhlja so za to.

Bahače svet pač zasmehuje, a včasih vendar z deležem jih obdaruje.

Uganka

Ko sem majhen, praške trosim,
ne škodujem starim, bosim;
ko sem velik svet, osipljem,
strehe nosim, drevje pipljem.

Rešitev ugank v prejšnji številki: miška-past. Pravilnih rešitev je uredništvo prejelo samo 8. Nagrado dobi Planer Dragica, učenka 5. razreda v Sv. Pavlu pri Preboldu. Rešitve današnje ugank sprejema uredništvo mladinske priloge »Jugoslovana« v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24 do srede 17. t. m. opoldne.

Carlo Bertolazzi:

Moj prvi nastop

Potrebno je, da gremo v spominu za dvajsetpet let nazaj, v čas moje mladosti, ko sem bil tako majhen kakor vi, predragi bravci . . .

Eno samo veliko strast sem imel: postal bi bil rad igralec! Kaj storiti? Odkod naj vzamem moč, da stopim pred vodjo družbe in prvega igralca? Takle: dve pedi visok in brez brki!

Treba je bilo potrpeti, počakati . . . Slučaj mi je prišel na pomoč.

Ob jesenskih počitnicah sem bil na deželi. Nekega dne (nikoli ne pozabim rado-sti tiste ure!) so naznanili dobrodelno predstavo, ki naj bi jo bili vpriporili vaški di-letanti. Še ena vloga je bila prosta.

Moj stric, ki je vodil veselico, se spomni name.

— Ali hočeš glumiti tudi ti?

Odpri se nebo! Bil sem najbrž rdeč ko kuhan rak.

— Seveda bom igral!

— Boš pa zmogel vlogo?

— Kaj je ne bi? Naučim se je na pamet, kar nič se ne bojte!

— Dobro! Ti boš ječar. Jutri dobiš vlogo, pojutrišnjem bo prva izkušnja.

Zdelo se mi je, da sem kar drug človek. Iz dečka sem postal, kot bi trenil, cel mož. Glumil bom pred občinstvom, na pravem odru, ob luči pravih loputnic, pred šepetavcem.

Moj Bog, kako mi je vse ugajalo. Prebedel sem vso noč, sanjajoč z odprtimi očmi. Vloga, vloga! Hrepenel sem po vlogi.

In končno so mi izročili znamenito vlogo. Ni bilo več ko deset vrst govora, kratka je bila, res, a važna . . . o, zelo važna. Spominjam se je prav dobro:

Janez (starček, osemdesetih let, z dolgo brado. Obleden je v obleko ječarja. V desnici drži oljenico. V levici kup ključev. Vstopi in hodi počasi, počasi. Pribliza se

Ječar, ječar! Treba je bilo uniforme. Dali so mi brgeše in jopič mojega bratranca, dijaka nekega vojaškega zavoda.

Pri tolikih skušnjah pa ni nihče pomislil, da bi mi bil obleko pomenil! Opazil sem hitro, da so bile brgeše dolge, dolge in široke, o, široke! Kaj naj storim? Nič strahu. Spodaj jih podvijem, krog pasu pa jih trdno prevezem. V jopiču pa sem se kar vtapljal. In težka je bila! Moj Bog, kako je bila težka! In smo bili šele v avgustu! Strašna vročina! Pa bodi! Da postanem znamenit, je treba tudi trpljenja . . . in še kakšnega!

Kaj pa brada? Dolga mora biti, dolga! Kdo naj mi jo posodi? V vasi ni bilo nobenega gledališkega lasuljarja. Kaj naj storim? Lepilo sem vzel in čopič, pa še prema koruznega storža in, evo! brada je bila ustvarjena. Ubogo moje golo lice. Lepilo mi je teklo po njem, po bradi in celo po prsih.

Ni se še bilo vzdignilo zagrinjalo za prvo dejanje, ko sem se že sprehajal med kulisami s šopkom ključev v desnici, s svetiljko v levici, da stopim pred sodbo občinstva.

*

Ko se je Bogu zazdelo, je začelo peto dejanje. Veliki trenutek se je blizal.

— Carlo, zdaj si ti na redu!

Stopil sem na pozornico. Kri mi je bušila v glavo. Loputnice, luči, godala pod menoj, šepetavčeva školjka, občinstvo, vse se je mešalo pred mojimi očmi. Obstal sem za hip neodločen, zmešan. Potem sem se odpravil pogumno iskat svojega kaznjenca. Pa sem se moral nenadoma spet ustaviti. Kaj se je zgodilo? Vsi svetci božji! Čutil sem, da se mi na telesu nekaj razvzuje. O Bog! Moje brgeše so polagoma lezle nizdoli. Kako naj jih ustavim? Rok nimam prostih. Luč v desnici, ključ v levici . . . Izza kulis se je začel zapovedujoči glas reditelja:

— Naprej, naprej!

Lahko je reči: naprej! Ali kako? Trenutek je bil strašen.

Še dva koraka . . . Blago brgeš sem že začutil pod nogama.

Ali padem, ali pa ostanem v samih spodnjih hlačah? V spodnjih hlačah? Pred občinstvom? Pomislite! — Kar streslo me je!

Prešla je minuta, ki se mi je zdela cel vek. Končno (treba je bilo vendar iz zagate) napravim še zadnji poizkus . . . Spet troje korakov, drsaje z nogami po tleh.

Dospel sem do slamnjace. Pogledal sem navzdol. Brgeše so bile še na meni. Hvala Bogu! Odleglo mi je. Treba je bilo govoriti.

Ojoj! Besed pa ni bilo od nikoder. V grlu sem imel voz. Zajecjal sem:

— Nooo, vssstaniiii — — — Tvoja ura je oodbila!

Smeš, ki je sledil tem besedam, mi je kar vzel sapo.

Šepetavec mi je med tem s trudom dopovedoval:

— Doli! Skloni se! Doli! Pogledaj jetnika! Sklonil sem se. Gib je postal usoden.

Začutil sem, da so bile brgeše zdrknile popolnoma. Domislil sem se, da bi počenil na tla in ostal sključen, brez giba. Kak svetnik me bo že rešil? Ali takrat se me bili v resnici vsi svetniki zapustili! Nova nesreča me je čakala. Luč, ki sem jo držal v desnici, mi je požgala lepo brado.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj, česar ne bi bil nikoli nihče pričakoval.

Mrtvec, ki bi bil moral ležati na slamnjaci, je nenadoma vstal in mi strgal z lica lepi prem koruznega storža.

Med občinstvom je nastalo nemirno gibanje. Vse se je smejalo, vse kričalo.

— Zastor doli! Zastor doli!

Zastor je padel.

Moj stric je bil ves divji. Priletel mi je nasproti in kričal:

— Zaradi tebe! Pokvaril si mi vso igro! — Pokvaril? Ali ne čuješ? —

Občinstvo je gromko ploskalo in me klicalo prd zastor.

Takrat sem bil v resnici »velik« . . . (Privedel j. s.)

Mogočen denarni zavod

Eden največjih in najmočnejših denarnih zavodov na svetu je angleška narodna banka — Bank of England. Ta mogočni zavod je star 240 let, glavno bančno poslopolje pa stoji v Londonu na eni najbolj prometnih točk.

Zanimivo je, da tega denarnega zavoda niso ustanovili po dolgem in treznem računanju in preišljevanju, ampak je zgolj slučaj nanesel, da so začeli misliti na ustanovitev zavoda. Koncem 17. stoletja so imeli v Benetkah, v Genovi, v Amsterdamu itd. že cvetoče banke in mnogo ljudi v Angliji je prigovarjalo angleški vladi, naj se preprča o ugodnosti, ki jo nudi banka trgovini in naj tudi v Angliji ustanovi tak zavod. Angleška vlada pa je ostala kar gluha za take nasvete, ker se je bala moči in vpliva, ki bi ga utegnil dobiti tak zavod. Ko pa je iz Anglije pregnani kralj Jakob našel zavetje na Francoskem pri kralju Ludviku XIV., je prišlo do vojne med Francijo in Anglijo. Anglija je vsled vojne gospodarsko silno trpela in nevarnost splošnega gospodarskega poloma je grozila od dne do dne bolj. V tej kritični dobi so Angleži poklicali na angleški kraljevski prestol prince Viljema Oranskega, ki je dobro vedel že iz svoje domovine, kaj pomeni dobro urejeno denarno gospodarstvo. On je vedel, da mora biti tu zavod, kjer ljudje denar lahko varno nalagajo, kjer pa si tudi za zmerne obresti lahko denar izposojajo. Denar so namreč takrat posojali večinoma zlatarji, ti pa so zahtevali silno visoke obresti.

S podporo kraljevo je ustanovil prvo angleško banko, sedanjo mogočno »Bank of England«, škot Patterson z osnovnim kapitalom 28 milijonov današnjih nemških zlatih mark (okoli 300 milijonov dinarjev).

Denar so založili londonski trgovci. Večina tega denarja je vzela na posodo angleška vlada na 8 odstotkov obrestovanja. Nova banka pa od kraja ni uživala posebnega zaupanja pri ljudeh, ki so se kar bali, da bi vanjo vlagali svoj denar. Bil je namreč tedaj čas splošne gospodarske krize in splošnega nezaupanja. Država pa je vedno in vedno rabila nove milijone. Ta položaj je znal izkoristiti ravnatelj banke Patterson, ki ni hotel državi posoditi niti beliča več, dokler ni dobil privilegija, da poleg »angleške banke« ne sme nobena druga banka v Angliji izdajati bančnih nakaznic in zadolžnic.

Velika nevarnost je grozila angleški banki l. 1746., ko si je poskušal zadnji potomec rodbine Stuart priboriti angleški prestol nazaj.

Ce bi bil Stuartovec zmagal, bi bili vsi banč-

ni papirji nič vredni in neveljavni. To so ljudje vedeli in so začeli kar banko oblegati, da bi prišla do svojega denarja. Bančni ravnatelj pa je bil hladnokrvnen mož in je rekel ljudem: »Vsak bankovec bomo zamenjali za srebro, kakor smo obljubili, samo toliko potrpite, da pride vsak na vrsto. Ljudje so se res postavili v dolge vrste in so pohlevno čakali. Ker pa je hotela banka pridobiti na času, je izplačevala vsako vsoto le v srebrnem drobižu, ki ga je bilo treba dolgo šteti. V trenutku pa, ko so začeli odpirati že zadnjo vrečo srebrnega drobiža, je prišlo poročilo, da je bitka že odločena na škodo Stuartovcev. Banka je bila rešena, ljudje so pa začeli denar zopet nazaj nositi.

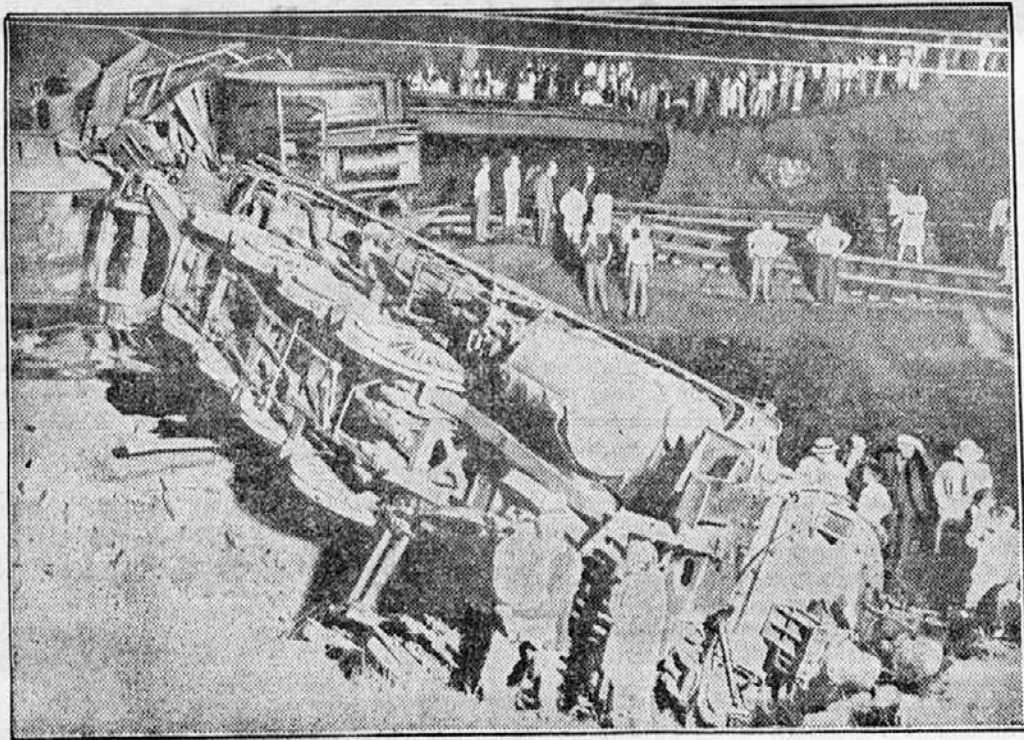
35 let pozneje pa so ljudje ob splošnem uporu v Londonu napadli tudi banko, toda policija je napad srečno odbila.

Tudi za časa napoleonskih vojn je morala angleška banka pretrpeti hude krize, propadla pa ni, ampak se je vedno lepše razvijala. Razvoj kaže število osebja: začeli so poslovati s 17 uradniki, danes pa jih je nad 3000!

Po 12 letih zopet doma

Bivši kirasir Ivan Mischalski se je po dolgih 12 letih vrnil domov iz ruskega vojnega ujetništva. V Sibiriji je zvedel šele preteklo leto, da je vojne konec. Zahteval je sicer takoj na to, naj ga pošljejo domov, toda za njegove prošnje in zahteve se ni nihče zanimal. Ker pa se je naveličal čakati, se je odpravil na pot domov na svojo roko. Po 15-mesečnem potovanju je prišel v svoj kraj Alt-Berun.

Zločinski napad na brzovlak

Na železniško progo St. Louis—San Francisco so neznani zločinci zavalili veliko skalo, vsled česar je skočil brzovlak s tira. Napad je zahteval 9 človeških življenj, 20 oseb pa je bilo težje, deloma lažje ranjenih.

Ženitve in ločitve na galop

Nikjer se ljudje ne ženijo tako brž in tako na hitro roko kakor v sovjetski Rusiji, takoj za Rusijo pa pride na vrsto Amerika. Enotne tozadevne zakonodaje Amerika ne pozna, ker ima vsaka država v Zedinjenih državah glede porok in ločitev svojo posebno zakonodajo. V eni točki pa si je ameriška zakonodaja popolnoma enaka, in sicer v tej, da se sklepanju zakonov ne smejo delati nobene ovire. To so potrdile uprave 30 držav in 96 mest v Ameriki. Glavna stvar je hitrica. »Poroka v 2 minutah«, to je geslo. Tako vsaj inserira neka velika ženitovanska pisarna. Celo neka trgovska zbornica opozarja ljudi, da se vsi tisti, ki niso v mestu stalno naseljeni, lahko na »brzu ruku« poročijo v prostorih trgovske zbornice.

Kakor je hitrost glavna stvar pri porokah, tako je še bolj važna pri ločitvah — ne pri nas, ampak v Ameriki. Tu gre samo za rekorde. Največji rekord je dosegel v tem oziru sodnik Howard v državi Atlanta. Ta je namreč ločil saino v enem dnevu 75 parov.

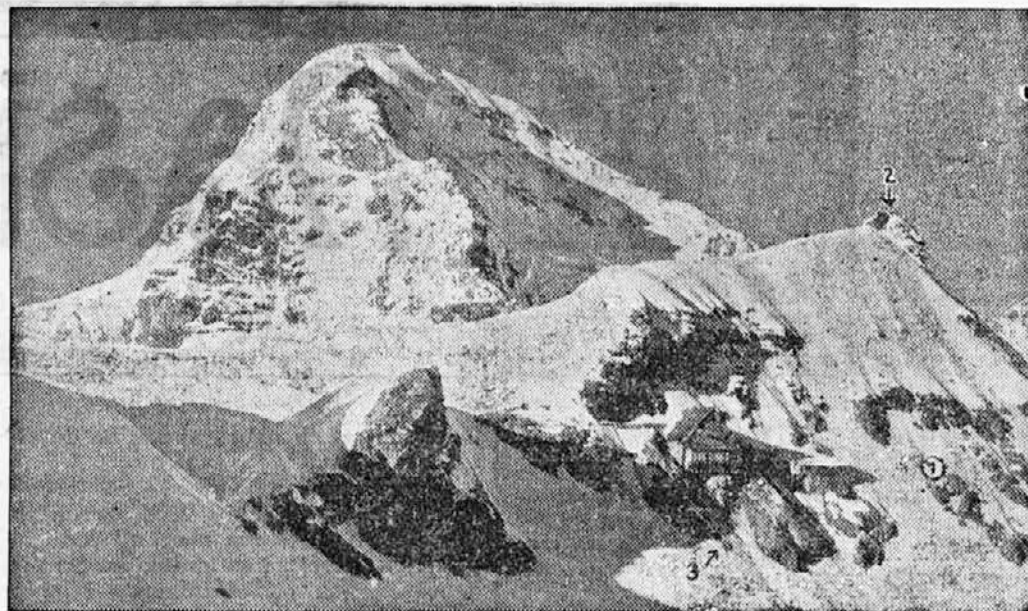
»Ta stvar je sicer naporna«, je rekel, »ampak pomislite: To je vendar nekaj lepega, če ima človek zavest, da je v enem dnevu osrečil 150 ljudi!«

Nov otok v Severnem ledenem morju

V doslej popolnoma nepreiskanih prostranstvih Severnega Ledenega oceana se je te dni ledolomilec »Sjedov« približal neznani kopnini precejšnje površine, ki ne bo malega pomena za promet severnih ekspedicijskih. Na kopnini je komandant »Sjedov« razvil sovjetsko zastavo. Odkritje te zemlje je najlepši primer v zgodovini znanstvenih ekspedicijskih izredno redke znanstvene predvidevnosti, za katero ima največ zaslug ruski učenjak Vladimir Jurjevič Vize.

Leta 1913 se je namreč zapadno od tega ogromnega otoka pomikala zajeta v ledu, v naravnem toku z njim ekspedicijska ladja »Sveta Ana« pod poveljstvom Brusilova. Ladjo je ledovje strlo, še pred katastrofo je pa odšel s krova krmilar Albanov in z nekaterimi možmi prenesel čez ledovje k Zemlji Franca Jožefa (zdaj Zemlja Nansena), svoj dnevnik o vtisih s poti. Na podlagi zapiskov krmilarja Albanova — po značaju premikanja ledu, po njegovi strukturi in po smeri vetrov — je leta 1924 profesor Vize izjavil, da mora biti na tem mestu obširna kopnina.

Vizejeva znanstvena ugotovitev je danes blesteče potrjena.

Prvi visoko-alpinski znanstveni zavod na Jungfrauochu v Švici

Številka 1 nam kaže na sliki, kjer bodo sezidali stanovanjsko poslopolje za učenjake. Številka 2 označuje mesto, kjer bodo postavili meteorološki stolp, najvišji v Evropi (3577 metrov visoko); stolp bo spojen z zavodom s predorom. Številka 3 pa nam kaže v Evropi najvišje ležeči hotel, kjer je tudi zadnja postaja železnice na Jungfrauochu.

Zanimivo je, da so zapiski Albanova pod naslovom »Med življenjem in smrtjo« prevedeni tudi v slovenščino. Prevedel jih je znani mojsterski prevajalec basnij Krylova in komedije »Gorje od uma« Gribojedova — Georges. Natis je že v korekturi, izdaja ga Mohorjeva družba. Dnevnik Albanova je mogoče najiskrennejši in najbolj avtentičen popis ene od tisočih dram bele smrti Severa.

Kaj so slavni možje najraje jedli?

V nekem francoskem listu pripoveduje mož, ki vodi stalno rubriko o kuhinji in njenih darovih, da niso samo znameniti možje v stari Grčiji in kasneje v Rimu radi dobro jedli in pili, ampak tudi v novejši dobi so živeli in še žive znameniti ljudje, katerim ni vseeno, kaj jim postavljajo na mizo njihove žene, oziroma kuharice.

Karol Veliki je zelo rad jedel pečeno meso vseh vrst, najraje pa je užival pečeno divjačino. Italijanski pesnik Torquato Tasso je rad jedel sladkarije, zlasti kandirano sadje in piškote. Martin Luter je najraje pil torgausko pivo in rensko vino, njegov prijatelj Melanchton pa je nadvse cenil ješprenj »na dolgi župi«. Tudi ribe je rad jedel, ampak samo majhne; velikih rib ni maral, pa tudi za sladkarije mu ni bilo nič. Francoski kralj Henrik IV. je bil velik ljubitelj ostrig in melon, švedski kralj Karol XII. pa je najraje cenil kos kruha s surovim maslom. Friderik Veliki, Napoleon in Voltaire so strastno radi pili kavo. Lessing je obračunal lečo nad vse, Klopstock pa je bil že bolj izbirčen, ker so mu najbolj dišali pečeni golobje in sulci, ali pa prekajeno meso z graham; pil je najraje rensko vina. Filozof Kant se je najbolj veselil na fižolovo ali grahovo juho, na pečena svinjska reberca in na suho sadje. Kant je presedel za mizo pri jedi vsak dan najmanj po 3 ure.

Ljudje, ki si sami postavljajo spomenike

V Ameriki, v klasični deželi svobode, imajo ljudje včasih čudne muhe, zlasti bogati ljudje, ki si lahko vse dovolijo. Vseh muh polni so postali bogati Amerikanci zlasti po vojni, ko je vsa dežela kar zaplavala v zlato.

Kakor poročajo ameriški listi, živi sedaj samo v Chikagu 6 oseb, ki so si dale še za časa svojega življenja postaviti spomenike. To so večinoma bogati zasebniki, ki si ta »špas« lahko

dovolijo. Dva taka spomenika sta doprsna kipa, ki stojita v parkih vil, štirje so pa pravi, celotni spomeniki. Neki »kralj sardin«, ki premore prav dosti milijonov dolarjev, si je dal postaviti spomenik iz grškega marmorja, izdelal pa je spomenik neki znameniti pariški kipar. Ta spomenik občudujejo tudi mimoidoči ljudje, ker je pot skozi milijonarjev park vsem dostopna.

Neka bogata gospa Borusov pa je dala neki sirotišnici več milijonov dinarjev pod pogojem, da ji postavijo v parku sirotišnice spomenik. Pogoj je sirotišnica izpolnila in bogata gospa hodi sedaj lahko vsak dan samo sebe občudovat v park.

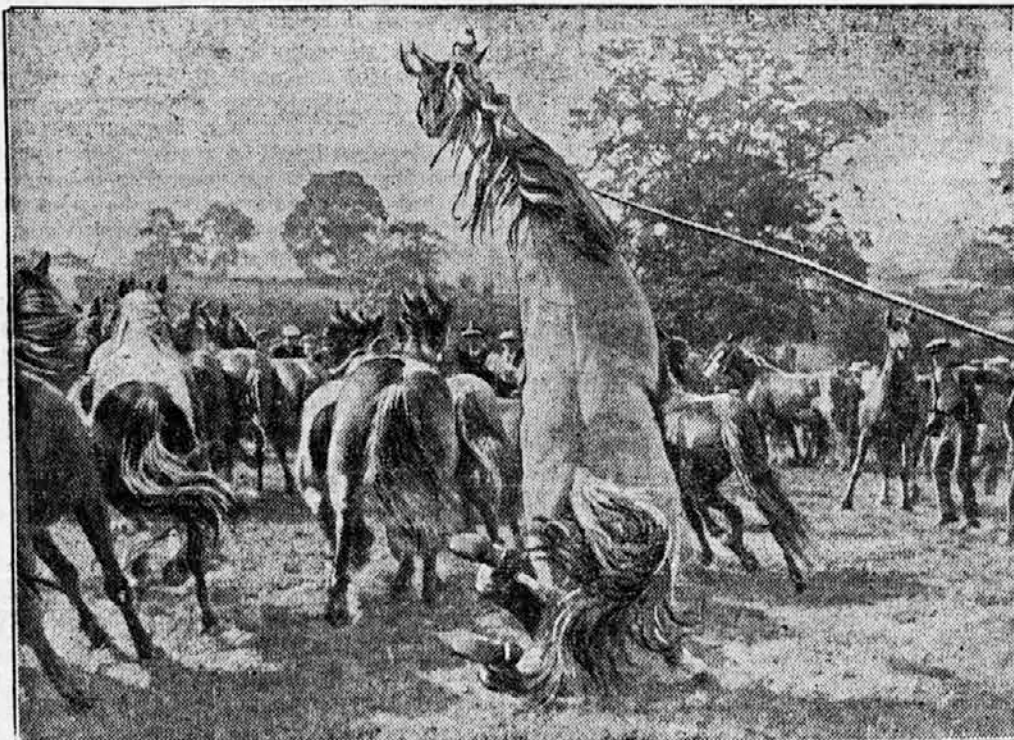
Gospod Menke pa, ki ni samo bogat posestnik petrolejskih vrelcev, ampak je tudi strasten lovec, si je dal postaviti spomenik, ki ga kaže v lovski obleki; spomenik je poklonil lovskemu muzeju.

Gospa Nell je vsa zavarovana v papige, ker je brala, da je neki vladar v starih časih imel papigo, ki mu je vedno govorila: »Spomni se, da boš umrl!« Spomenik kaže gospo Nell s papigo v roki.

Dva tekmeča

Slika nam kaže na levi Angleža Bullusa, na desni pa Nemca Rüttchena, ki bosta tekmovala v nedeljo 14. septembra na velikem dirkališču v Monzi pri Milanu za veliko mednarodno nagrado v tekmi za motorna kolesa. Anglež Bullus je že lani dobil tri velike mednarodne nagrade.

Kako love divje konje

V Angliji je še dandanes mnogo krajev, kjer nalašč puščajo konje živeti v popolni svobodi. V okraju Barnet prireajo vsako leto velik pregled na pol divjih konj. Čeprav so konji že precej navajeni na ljudi, je vendar včasih jako nevarno jih loviti.

Službene objave

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

Ks 2037/30.

Razglas.

Januška Fran in Rebernak Fran, paznika služitelja v Mariboru, sta imenovana za paznika zvanika na dosedanem službenem mestu.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1930.

Višji državni tožilec.

*

V 297/30

2111 3—3

Oklic,

o katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

Krenner Edvard, ravnatelj sped. tvrdke Schenker v Mariboru, Meljska cesta št. 16, je umrl dne 27. aprila 1930. in ni zapustil nobenega sporočila poslednje volje.

Je-li kaj dedičev, sodišču na znano.

Gospoda Goloba Franja, not. kandidata v Mariboru, postavlja sodišče za skrbnika zapuščine.

Kdor hoče zahtevati zapuščino za sé, mora to v enem letu od danes naprej javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico.

Po preteku tega roka se bo zapuščina, v kolikor so zahteve izkazane, izročila, v kolikor se to ni zgodilo, se bo državi v prid zasegla.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 22. avgusta 1930.

*

No. I 517/30.

Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se more o njih po § 1. cesarske naredbe z dne 31. marca 1918, drž. zak. št. 128, domnevati, da so umrli. Vsakdo, ki bi kaj vedel o kateremkoli teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku. Pogrešance same pa poziva sodišče, naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj mu dajo to kako drugače na znanje.

Ime, rojstni dan, stan in zadnje bivališče pogrešanca	Bistvene okolnosti, na katere se predlog opira	Uvedbo postopanja predlaga	Ime in bivališče skrbnika	Dan in opr. št. oklica	Oklicni rok poteče dne
Benkits (Benkics) Franc, roj. 22. julija 1893., poljedelca sin v Dol. Slaveči.	Odšel leta 1914. k vojakom, prišel kot tak na rusko fronto in se od časa njegovega odhoda na fronto pogreša.	Brat Benkics Jože.	—	1. 9. 1930.; T 103/29—11.	1. aprila 1931.
Terplan Jožef, roj. 15. januarja 1876., poljedelec v Markovcih št. 7.	Odšel leta 1914. kot korporal 18. honv. pešpolka na rusko bojišče, od koder 9. januarja 1915. zadnjikrat pisal. Od tedaj naprej pogrešan.	Zena Terplan Marija.	—	3. 7. 1930.; T 31/30—2.	1. aprila 1931.
Kaučič Jožef, roj. 1. marca 1878., posestnik v Zg. Ročici.	Odšel leta 1917. kot vojak iz Gradca od sanitetnega oddelka I. na bojno polje, od istega časa pogrešan.	Zena Kaučič Marija.	—	9. 7. 1930.; T 34/30—4.	1. aprila 1931.
Sorko Franc, roj. 10. oktobra 1879., posestnik v Moškanjcih št. 67.	Odšel leta 1917. k 87. pešpolku v vojno službovanje, prišel potem z istim polkom na italijansko fronto, tam baje meseca avgusta 1917. padel, od tedaj pogrešan.	Zena Sorko Marjeta.	—	5. 9. 1930.; T 38/30—5.	1. aprila 1931.
Fašmon Jakob, roj. 3. julija 1890., posestnikov sin v Zicah št. 51.	Prišel leta 1914. kot aktivni vojak 47. pešpolka na rusko bojišče in od tam še istega leta v rusko ujetništvo. Zadnje pismo pisal iz ujetništva 15. 11. 1914. Od tedaj pogrešan.	Mati Fašmon Liza.	—	5. 9. 1930.; T 40/30—5.	1. aprila 1931.
Fehér Nikolaj, roj. 4. novembra 1884., poljedelec v Peteševcih.	Odrinil 2. 2. 1915. k vojakom v Győr, od tam pa na rusko bojišče, kjer je prišel v rusko ujetništvo, kjer je baje 11. 4. 1917. umrl.	Zena Fehér Katarina.	Krampac Janez, posestnik, Gaberje.	5. 9. 1930.; T 41/30—6.	1. aprila 1931.
Trdin Franc, roj. 9. oktobra 1878., posestnik v Gladomesu.	Prišel 1915. z 58. pešpolkom na rusko bojišče v Karpate, od koder dne 15. 8. 1915. zadnjikrat pisal, od tedaj naprej pogrešan.	Zena Trdin Terezija.	—	5. 9. 1930.; T 43/30—6.	1. aprila 1931.
Erhatič Franc, roj. 4. septembra 1874., posestnik v Sodinskem vrhu št. 64.	Vojak 26. domobranskega pešpolka, se udeležil vojne, prišel leta 1914. v rusko ujetništvo in tam baje v bolnici v Moskvi leta 1917. umrl.	Zena Erhatič Marija.	—	5. 9. 1930.; T 44/30—5.	1. aprila 1931.
Bencak Franc, roj. 29. avgusta 1877., posestnik v Krogu št. 79.	Prišel med vojno leta 1914. z 10. stotnijo 18. pešpolka na gališko bojišče, tam baje 6. 9. 1914. padel.	Zena Bencak Liza.	Rajnar Štefan, župan v Krogu.	5. 9. 1930.; T 45/30—8.	1. aprila 1931.
Vuzem Franc, roj. 30. septembra 1895., posestniški sin v Korenjaku št. 1.	Odšel leta 1916. s 87. pešpolkom na italijansko bojišče, tam baje pri nekem napadu pri Sv. Gorici še istega leta padel.	Oče Vuzem Franc.	Vuzem Martin, posestniški sin v Korenjaku.	5. 9. 1930.; T 46/30—9.	1. aprila 1931.
Janžič Marko, roj. 25. aprila 1885., posestnikov sin v Planini št. 13.	Odšel leta 1915. s 97. pešpolkom na gališko bojišče, od tedaj pogrešan.	Brat Janžič Valentin.	—	5. 9. 1930.; T 47/30—7.	1. aprila 1931.
Gerenčer Jožef, roj. 2. julija 1889., posestnik v Trimlinih št. 72.	Prišel kot vojak 48. pešpolka dne 31. 3. 1915. v rusko ujetništvo in tam baje v Troizkossawsk Zajbakal, Sibirija, dne 16. 11. 1915. leta umrl.	Brat Gerenčer Vendel.	—	5. 9. 1930.; T 48/30—4.	1. aprila 1931.
Galun Anton, roj. 26. oktobra 1896., posestnikov sin v Stopercih št. 5.	Vojak 47. pešpolka, prišel med vojno leta 1915. v rusko ujetništvo. Iz ujetništva zadnjikrat pisal spomladi leta 1917. Od tedaj naprej pogrešan.	Mati Galun Antonija.	—	5. 9. 1930.; T 49/30—5.	1. aprila 1931.
Cifer Ivan, roj. 7. aprila 1877., posestnik in lončar v Martjancih.	Prišel kot vojak 83. pešpolka leta 1918. v neko vojno bolnico na Dunaj, od koder je dal zadnjo vest o sebi, od tedaj naprej nezvesten.	Zena Cifer Marija.	Györek Janez, posestnik v Martjancih.	5. 9. 1930.; T 58/30—4.	1. aprila 1931.
Cigan Alojz, roj. 11. maja 1888., posestnikov sin v Petanji št. 7.	Vojak 83. pešpolka se udeležil svetovne vojne in se izza bitke meseca septembra 1914. pri Lublinu pogreša.	Svak Rogač Janez.	—	5. 9. 1930.; T 59/30—3.	1. aprila 1931.
Horvat Martin, roj. 20. septembra 1898., posestnik v Gor. Bistrici št. 43.	Vojak 20. honvedskega pešpolka, prišel leta 1915. na gališko bojišče, tam baje še istega leta padel.	Vučko Ivan, posestnik v Gor. Bistrici.	—	5. 9. 1930.; T 60/30—3.	1. aprila 1931.
Ferenček Štefan, roj. 20. aprila 1894., posestnik v Vučji Gomili.	Vojak trdnjavskega artilerijskega polka v Poli. Prišel med vojno v rusko ujetništvo. Zadnjikrat pisal iz Turkestana, od tedaj naprej pogrešan.	Brat Ferencšek Aleksander.	—	5. 9. 1930.; T 62/30—3.	1. aprila 1931.

C I 111/30—1.

Oklic.

Tožeča stranka Prinčič Ivan, posestnik na Jesenicah št. 109, po drju. Alešu Stanovnik, odvetniku na Jesenicah, je vložila proti toženi stranki Koritnik Francetu, ključavničarju, radi razrušitve pogodbe in izpraznitve prostorov k opr. št. C I 111/30—1 tožbo.

Narok za ustno razpravo se je določil na 4. oktobra 1930. ob pol 12. uri pred tem sodiščem v izbi št. 1 razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznano, se postavlja g. Kapitler Ivan, sodni sluga v Kranjski gori, za skrbnika, ki jo bo zastopal na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče Kranjska gora, odd. I.,
dne 5. septembra 1930.

*

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisala se je nastopna firma:

534. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Prodaja cerkvenih potrebščin, družba z o. z.

Obratni predmet: Izdelovanje in prodaja cerkvenih paramentov, zastav in sploh vseh cerkvenih potrebščin.

Družbena pogodba z dne 13. avgusta 1930., opr. št. 16.970. Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice: 10.000.— Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 10.000.— Din. Poslovodji: Hafner Josip mlajši, trgovec v Ljubljani, Pribojna ulica št. 5 in Gruden Vinko, pasar v

2144

Ljubljani, Orlova ulica št. 17. Za namestovanje upravičeni: Družbo zastopata in njeno tvrdko podpisujeta oba poslovodji kolektivno na ta način, da podpisano, natisnjeno ali s štampljko odtisnjeno besedilo tvrdke pristavita oba poslovodji lastnoročno svoja podpisa.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.
(Firm 1431/30 — Rg C IV 203/1)

*

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

535. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Ljubljanska kreditna banka.

Članom predstojništva podružnice na Rakeku sta imenovana: Meden Anton, veleposestnik v Begunjah pri Cerkljici, in Domicelj Maks, veletržec na Rakeku.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1512/30. — Rg B I 42/164.)

*

536. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Prodajna pisarna slovenskih tovarn metel, družba z o. z.

Po sklepu izrednega občnega zbora z dne 18. avgusta 1930. se je družba razdružila in stopila v likvidacijo.

Besedilo družbe se glasi odslej: »Prodajna pisarna slovenskih tovarn metel, družba z o. z. v Ljubljani v likvidaciji.«

Likvidatorji: Milavc Fran, trgovski družabnik in poslovodja v Ljubljani, Cigaletova ul. št. 4, in Zupančič Ivan, tovarnar v Ljubljani, Krsnikova ul. št. 3.

Družbo zastopata in njeno tvrdko kolektivno podpisujeta obadva likvidatorja tako, da njenemu pisanemu, natisnjenemu ali s štampljko odtisnjenemu besedilu pristavita svoja podpisa.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

Firm. 1508/30. — Rg C IV 91/2.)

*

537. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 8. septembra 1930.

Besedilo: Trgovska agentura »Anglimport«, družba z o. z.

Obratni predmet: Trgovska uvozna agentura, zlasti uvoz angleškega manufakturnega blaga.

Po sklepu občnega zbora z dne 2. septembra 1930., opr. št. 14.666, se je spreminil odstavek »Drugič« družabne pogodbe z dne 6. julija 1930. opr. št. 14.406.

Obratni predmet je odslej tudi: trgovina z manufakturnim blagom.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III, dne 8. septembra 1930.
(Firm. 1599/30. — Rg C IV 169/2.)

*

538. Sedež: Celje.

Dan vpisa: 3. septembra 1930.

Besedilo: Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju.

Vpiše se naslednja izprememba: Prokura za to podružnico se je podelila uradniku te podružnice, g. Adolfu Pfeiferju.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I.,

dne 3. septembra 1930.

(Firm 201/30. Rg B I 20/40.)

*

2129

539. Sedež: Ljubljana.
Dan vpisa: 1. septembra 1930.
Besedilo: A. Zeschko.
Obratni predmet: Papier-Schreib u. Zeichenmaterialienhandel und fabrikmässige Erzeugung von Papiersäcken und Düten.
Vpiše se besedilo obratnega predmeta v slovenskem jeziku: Trgovina s papirnimi pisalnimi ter risalnimi potrebščinami in tovarniško izdelovanje papirnatih vrečic ter zavilkov.

Izbrisi se prokurist: Klementshtsch Karel.

Vstopil je javni družabnik dr. Zeschko Erik, knjigovodja v Ljubljani, Erjavčeva cesta št. 18.

Zaradi tega javna trgovska družba od 1. septembra 1930. dalje.

Družbo zastopa in njeno tvrdko podpisuje vsak družabnik samostojno, da podpisuje lastnoročno besedilo tvrdke »A. Zeschko«.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1514/30. — Rg Posam I 118/4 — Rg A VII 28/5.)

*

III. Izbrisala se je nastopna firma:

540. Sedež: Ptuj.

Dan izbrisa: 4. septembra 1930.

Besedilo: A. Treo in M. Macun.

Obratni predmet: trgovina z drvmi, lesom, apnom in cementom in cementnimi izdelki.

Izbrisala se je radi razdružitve.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 4. septembra 1930.

Firm. 786/30. — A II. 176/4.

Vpisi v združni register.

I. Vpisala se je nastopna zadruga:

541. Sedež: Medvode.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Vodovodna zadruga v Medvodah, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Obratni predmet: Zadruga ima namen oskrbovati svoje člane z vodo za gospodarstvo in gospodinjstvo ter graditi in vzdrževati v ta namen potrebne zgradbe in naprave, predvsem vodovod.

Zadruga pogodba (statut) z dne 10. aprila 1930.

Vsak zadrugnik jamči s svojim pravičnim deležem in pa z enkratnim zneskom istega.

Oznanila se izvršujejo po enkratni objavi na zadrugni deski in po potrebi tudi na drug način.

Načelnost obstoji iz načelnika, podnačelnika in 7 odbornikov.

Člani načelnstva so:

1. Šešek Franc, krojaški mojster, Medvode 16, načelnik,
2. Detela Jože, mlekár, Medvode, Preska 60, podnačelnik,
3. Fertin Leopold, slaščičar, Medvode, Preska št. 39,
4. Medič Franc, tovarnar, Medvode,
5. Jaklič Franc, posestnik, Medvode št. 20,
6. Tome Vilko, gostinčar in posestnik, Medvode št. 4,
7. Sušteršič Franc, posestnik, Svetje št. 7,
8. Markošek Emil, komerc. vodja, Medvode št. 16,
9. Rebolj Alojzij, ščetar, Preska št. 32.

Zadrugo zastopata in njeno tvrdko podpisujeta po dva člana načelnstva na ta način, da se podpiseta pod zadrugo tvrdko.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1507/30. — Zadr. IX 190/1.)

II. Vpisali so se dodatki in izpremembe pri nastopnih zadrugah:

542. Sedež: Lukovica.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Lukovici, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisi se član načelnstva Jeretina Jožef.

Vpiše se član načelnstva Lampret Ivan, posestnik v Kosezah pri Lukovici.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1500/30. — Zadr. III 223/41.)

*

543. Sedež: Logatec.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Kmetijsko gospodarsko društvo v Logatcu, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Po sklepu občnega zbora z dne 27. julija 1930. se je spremenil § 2 zadrugnih pravil.

Zadruga ima namen:

a) razpečevati kmetijske pridelke in obrtne izdelke v prvi vrsti svojih članov, po potrebi tudi nečlanov;

b) oskrbovati v prvi vrsti svojim članom, po potrebi pa tudi nečlanom gospodarske, gospodinske in obrtne potrebščine vsake vrste;

c) ustanavljati in vzdrževati zadruga skladišča;

č) nabavljati kmetijske stroje in jih posojati proti primerni odškodnini.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1328/30. — Zadr. VI 20/30.)

*

544. Sedež: Rateče—Planica.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Mlekarska zadruga Ratečah—Planici, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisi se član načelnstva Rogar Josip.

Vpiše se član načelnstva Matjaž Janez,

posestnik v Ratečah št. 84.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1344/30. — Zadr. VIII 115/8.)

*

545. Sedež: Sv. Ambrož pri Kranju.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Pašna zadruga pri Sv. Ambrožu nad Cerkljami pri Kranju, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisi se člana načelnstva:

Železnikar Janez in Rebernik Simon.

Vpišeta se člana načelnstva:

Grile Anton, posestnik, Stiška vas št. 2,

Zupin Primož, posestnik, Ravne št. 9.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1331/30. — Zadr. VI 285/29.)

*

546. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Vzemna posojilnica v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zav.

Izbrisi se član načelnstva Mazovec Ivan.

Vpiše se član načelnstva Martinčič Avgust,

posestnik in ključavničar v Ljubljani.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1362/30. — Zadr. I. 34/85.)

*

547. Sedež: Dobrna.

Dan vpisa: 3. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica na Dobrni, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izstopil je iz načelnstva Blažič Matevž,

pos. v Lukovini št. 11.

Vstopil je v načelnstvo Rihtar Josip,

posestnik, Vrba št. 17, Dobrna.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju,
dne 3. septembra 1930.

(Firm. 204/30. — Zadr. I 293/43.)

*

548. Sedež: Dramlje.

Dan vpisa: 3. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Dramljah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izstopil je iz načelnstva: Kožuh Jernej.

Vstopil je v načelnstvo: Zidanšek Janez,

posestnik, Št. II št. 1.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju,
dne 3. septembra 1930.

(Firm. 150/30. — Zadr. II 20/42)

*

549. Sedež: Sv. Marjeta na Dravskem polju.

Dan vpisa: 4. septembra 1930.

Besedilo: Agrarna zajednica v Sv. Marjeti na Dravskem polju, občina Sv. Marjeta na Dr. polju, r. z. z. n. z.

Izbrisi se dosedanja člana upravnega odbora Mendas Ivan in Gojčič Miha,

vpišeta pa novoizvoljena člana upravnega odbora Klep Ivan, posestnik v Prepolju št. 23

(podpredsednik) in Meglič Franc, posestniški sin v Sv. Marjeti na Dr. polju št. 80.

Dosedanji član upravnega odbora Marčič

Jurij je predsednik.

Zadruga pravila so se izpremenila v

§§ 20. in 90.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 4. septembra 1930.

Firm. 236/30. — Zadr. IV. 49/4.

*

550. Sedež: Draga.

Dan vpisa: 5. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Dragi, r. z. z. n. z.

Izbrisi se je član načelnstva član Glatz

Franc, vpisal pa novoizvoljeni član načelnstva Ješelnik Ludvik, posestnik v Dragi

št. 19.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Novem mestu,
dne 5. septembra 1930.

Firm. 192/30. — Zadr. I. 122/22.

*

551. Sedež: Škocijan.

Dan vpisa: 5. septembra 1930.

Besedilo: Kmetijska hranilnica in posojilnica v Škocijanu, r. z. z. n. z.

Vpisala se je zasnamba, da sme podpisovati za zadrugo na mesto enega za podpis upravičenega člana načelnstva kot pooblaščenec Globevnik Ivan ml., posestnikov sin v Škocijanu.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Novem mestu,
dne 5. septembra 1930.

Firm. 191/30. — Zadr. I. 47/86.

552. Sedež: Maribor.

Dan vpisa: 4. septembra 1930.

Besedilo: Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Mariboru, r. z. z. o. z.

Po sklepu izrednega občnega zbora z dne 19. avgusta 1930. so se izpremenila zadruga pravila v členu 6. ozir. 13., točka 3.

Vsak zadrugnik jamči odslej s svojim pravičnim deležem in pa še z devetkratnim zneskom istega.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 4. septembra 1930.

Firm. 792/30. — Zadr. IV. 69/3.

*

553. Sedež: Dobropolje.

Dan vpisa: 5. septembra 1930.

Besedilo: Posojilnica v Dobropoljah, reg. zadruga z n. z.

Izbrisi se je član načelnstva član Levstek

Andrej, vpisal pa novoizvoljeni član načelnstva Štrumbelj Anton, posestnik iz Zden-

ske vasi št. 5.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Novem mestu,
dne 5. septembra 1930.

Firm. 185/30. — Zadr. I. 19/32.

*

554. Sedež: Št. Jernej.

Dan vpisa: 5. septembra 1930.

Besedilo: Zadruga elektrarna v Št. Jerneju, r. z. z. o. z.

Izbrisi se je član načelnstva član Krhin Ja-

nez, vpisal pa novoizvoljeni član načelnstva

Brulc Jože, posestnik in usnjari v Št. Jerneju št. 41.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Novem mestu,
dne 5. septembra 1930.

Firm. 57/30. — Zadr. III. 49/5.

E 264/30—7. 2154

Sklep.

Pri prisilni dražbi dne 29. avgusta 1930.

se ni postavil nikak ponudek. Zato se v smislu § 151. i. r. ustavi s tusodnim sklepom

E 264/30—3 dovoljena izvršba s prisilno

dražbo zemljišča vl. št. 135 k. o. Podvrh.

Pred potekom pol leta od dražbenega

naroka se ne more predlagati vnovična

uvredba dražbe.

Okrajno sodišče v Sevnici, odd. II.,
dne 29. avgusta 1930.

*

Konkurzni razglasi

Opr. št. S 17/30. 2145

555. Konkurni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini Kopača

Antona, lesnega trgovca in posestnika v

Stari vasi št. 51, p. Žiri, registrovanega

pod firmo A. Kopač, lesna trgovina v Stari

vasi 51.

Konkurzni komisar dr. Sajovic Rudolf,

sodnik deželnega sodišča v Ljubljani.

Upravnik mase dr. Žitko Stanko, odvet-

nik v Ljubljani.

Prvi zbor upnikov pri imenovanem so-

dišču, soba št. 140, dne 26. septembra 1930

ob 10. uri.

Oglasitveni rok do 31. oktobra 1930.

Ugotovitveni narok pri imenovanem so-

dišču dne 14. novembra 1930. ob 10. uri.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III.,
dne 12. septembra 1930.

*

Opr. št. S 16/30. 2146

556. Konkurni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini »Lesna

industrija in parna žaga, družba z. o. z. v

Zireh.

Konkurzni komisar Premierstein Kaje-

tan, starešina okrajnega sodišča v Logatcu.

Upravnik mase Tavzes Fran, notar v

Logatcu.

Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču

v Logatcu dne 26. septembra 1930. ob 10.

uri.

Oglasitveni rok do 25. oktobra 1930. pri

okrajnem sodišču v Logatcu.

Ugotovitveni narok pri imenovanem so-

dišču dne 8. novembra 1930. ob 10. uri.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III.,
dne 11. septembra 1930.

*

S 7/29—165. 2147

557. Sklep.

Mestni hranilnici v Črnomlju se naroča,

da na pod pu up 1518 hranjeno vložno knji-

žico št. 903 Stečajnega sklada Franca Vink-

šlja dvigne 120 Din, beri: enstodvadeset

dinarjev, in jih po priloženi položnici

pošlje upravnistvu »Službenega lista« kral-

jevske banske uprave Dravske banovine

v Ljubljani ter o tem poroča.

Okrajno sodišče v Metliki, odd. I.,
dne 1. septembra 1930.

*

S 4/29—10. 2152

558. Odprava konkurza.

Prezadolženec Lutar Josip, trgovec v

Dolnji Lendavi.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom

opr. št. S 4/29—2 o imov

Mali oglasi

Stanovanje

trisočno, komfortno, z vsemi pritliklinami se odda s 1. novembrom 1930 v najem v Pražakovi ulici št. 15. — Podrobni pogoji so na razpolago pri Pokojninskem zavodu za namješčenje v Ljubljani, Gledališka ul. 8. 406

Christofov zasebni učni zavod v Ljubljani

vpisuje za bodoče šolsko leto le še ves mesec september vsak dan na Domobranski cesti št. 7. Vpisnina 20 Din, mesečna šolnina 120 Din, revni in pridni gojenci imajo popust. Dnevni in večerni tečaji. Šolsko leto se prične dne 1. oktobra 1930. Zavod preskrbuje službe.

Proda

se večja množina stare cinkove pločevine, nekaj starih plinskih cevi, starega železja in dve železni traverzi. Ponudbe z navedbo cen je vposlati upravi hiš Kranjske hranilnice. 410

Zimnice

(modroce)

ima najcenejše stalno v zalogi in izvršuje vsa tapetniška dela. Sitar Karol, tapetnik in dekorater, Ljubljana, Wolfova 12. 411

Zanesljive

nasvete 415 v težkih življenjskih vprašanjih ali prodaji, nakupu, najemu, zamenjavi posestev, trgovin, gostiln, mlinov, razdolžitvi itd. nudi: Posvetovalnica „Marstan“, Maribor, Koroska cesta 10. Vpisnina Din 10.—, 3 znamke.

Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na KREDITNO ZADRUGO DETALJNIH TRGOVCEV R. Z. Z. O. Z. v Ljubljani Olgaletova 1 (zr. sod.)

Načrte in proračune

za zgradbe izvršuje Tehnični biro „Tehna“ Ljubljana, Mestni trg 25/1. Zahtevajte poset inženjera-arhitekta

Več masivnih orehovih spalnic

ugodno na prodaj. Ilustrirani katalog Din 35. Erman & Arhar, Št. Vid nad Ljubljano.

Zahtevajte povsod »Jugoslovana!«

Najcenejši so

MINERVA

šivalni stroji

Za vsak komad je 16 letna garancija. Brezplačen pouk v šivanju, voženju l. t. d., le pri

»Tehnik« Josip Banjai

Ljubljana, Miklošičeva cesta 20

Najcenejše

416 nove hiše Din 25.000.— gotovine, družinske, naplačilo Din 5000.—, lesene od Din 30.000.— Stanovanje za silo organizira „Marstan“, Maribor, Koroska cesta 10. — Istotam pojasnila sploh v stanovanjskih zadevah. — Vpisnina Din 10.—, tri znamke.

Veliko prazno sobo

event. tudi meblirano se takoj odda mirnim zakoncem ali pa tudi posamezni osebi. Vprašajte se na Viču 127 od pol 1. do 2. ure ali pa od 6. ure naprej.

Tvornica

štampiljk Teodor Rabič Ljubljana

Miklošičeva cesta 15 Štampiljke v moderni izdelavi

Elektrotehnično podjetje

Ivan Cerne Ljubljana Sv. Petra nasip 53

Oglašujte

v »Jugoslovanu!«

Mi smo za Vas

podaljšali rok za odplačevanje za nadaljna dva meseca na

8 mesečno odplačevanje

vsu manufaktura, kakor tudi čevlji v največji izbiri ter po najnižji ceni

Oblačilnica »ILIRIJA«

Ljubljana, Mestni trg 17

ANATOLE FRANCE: BOGOVI SO ŽEJNI

Kaj! Nekdanja država, kraljevska pošast, je utrjevala svoje carstvo s tem, da je vsako leto vtaknila štiri tisoč ljudi v ječo, da jih je petnajst tisoč obesila, tri tisoč privezala na kolo, pa naj bi se Republika pomisljalo žrtvovati še nekaj stotin glav radi svoje varnosti in svoje moči! Potopimo se v kri in rešimo domovino...»

Ko je tako razmišljal, je prihitela k njemu Elodija, blede in prepadena:

»Kaj mi imaš povedati, Evarist? Zakaj ne prideš k »Amorju slikarju« v sinjo sobo? Zakaj si me dal poklicati semkaj?«

»Zato, da ti za vedno rečem zbgom.« Zašepetala je, da je blazen, da ne more razumeti... Prekinil jo je s komaj vidno kretnjo roke:

»Elodija, tvoje ljubezni ne morem več sprejemati.«

»Molči, Evarist, molči!«

Prosila ga je, naj gresta nekoliko dalje: tu so ju opazovali, tu so ju poslušali.

Napravil je kakih dvajset korakov ter nadaljeval zelo mirno:

»Svoji domovini sem doprinesel žrtev svojega življenja in svoje časti. V sramoti umrem in vse, kar ti

morem zapustiti, nesrečnica, je osovražen spomin... Da se ljubiva? Ali more mene še kdo ljubiti... Ali morem jaz ljubiti?«

Rekla mu je, da je brezumen, da ga ljubi, da ga bo vedno ljubila. Bila je topla, iskrena, toda čutila je prav tako dobro kakor on, čutila je boljše kakor on, da ima prav. Toda upirala se je očividnosti.

Evarist je nadaljeval:

»Ničesar si ne očitam. Kar sem storil, bi storil še enkrat. Nakopal sem si prokletstvo zavoljo domovine. Zavržen sem. Izobil sem se iz človeške družbe: nikoli več se ne vrnem vanjo. Ne! Velika naloga ni dovršena. Ah, prizanesljivost, milost!... Mar izdajalci odpustčajo? Mar so zarotniki prizanesljivi? Število očetomornih zločincev raste neprenehoma; izpod zemlje vstajajo, z vseh naših meja prihajajo: mladi ljudje, ki bi bili storili boljše, da so poginili v naših vojskah, starci, otroci, ženske s krinko nedolžnosti, čistosti, ljubkosti. In ko si jih žrtvoval, najdeš še več novih... Saj le predobro vidiš, da se moram odreči ljubezni, vsaki radosti, vsaki sladkosti življenja, življenju samemu.«

Umolknil je. Elodijo, ki je bila ustvarjena za okušanje mirnega življenja, je bilo že nekaj dni groza, da se ji pod poljubi tragičnega ljubimca vpletajo med sladkostrastne občutke krvave slike: ničesar ni odgovorila. Evarist je pil molk mlade žene kot grenko kupo.

»Vidiš, Elodija, prenapeto živimo; naše delo nas žre. Naši dnevi, naše ure so leta. Živel bom kmalu celo stoletje. Poglej to čelo! Mar je to čelo ljubimca? Ljubiti!...«

»Evarist, ti si moj in hočem te ohraniti, ne vrnem

ti svobode.«

Govorila je z glasom človeka, ki se žrtvuje. Čutil je to in tudi sama je čutila.

»Elodija, ali boš mogla nekoč pričati, da sem živel zvest svoji dolžnosti, da je bilo moje srce in moja duša čista, da nisem imel druge strasti razen javnega blaga, da sem bil rojen z dovetnim in nežnim srcem? Ali boš mogla reči: »Storil je svojo dolžnost?« Toda ne! Tega ne porečeš. In tudi te ne prosim, da bi rekla. Naj pogine spomin name! Moja slava je v mojem srcu; obdaja me sramota. Ako si me ljubila! ohrani večni molk nad mojim imenom.«

Osem-ali devetleten otrok, ki se je igral z obročem, se je v tem trenutku zaletel Gamelinu med noge.

»Deček! Rastel boš svoboden in srečen in hvalo za to boš dolžen podležu Gamelinu. Jaz sem krvoloč, zato da boš ti srečen; krut sem, zato da boš ti dober; neizprosni sem, zato da se bodo jutri vsi Francozi poljubljali in pretakali solze radosti.«

Pritisnil ga je na prsi.

»Otročiček, ko boš mož, se boš meni imel zahvaliti za svojo srečo, za svojo nedolžnost; in če boš kdaj slišal, da se izgovarja moje ime, ga boš sovražil.«

In posadil je dete na tla; steklo je preplašeno k svoji materi, ki je prihitela ponj, ter se ji vrglo v krilo.

Ta mlada mati, ki je bila lepa in aristokratsko ljubka v svoji obleki iz belega platna, je odvedla malega dečka z oholim licem.

Gamelin se je divje ozrl proti Elodiji:

»Poljubil sem tega otroka, njegovo mater pa morda pošljem pod giljotino.«

Ne veruj vsega kar slišiš!

ampak prepričaj se sam, kakšna je jesenska izbira in kakšne so jesenske cene

čevljev

„Pri Pollaku“

Dunajska cesta 23, na dvorišču

Posebnost so trpežni čevlji za jesensko slabo vreme, za štrpac, za šolo, za lov, čevlji od ruske juhte, kakor tudi nepremočljive gojzerce, tudi po meri.

Poslužujte se za oglašanje »Jugoslovana!«

Jugoslovansko novinarsko udruženje, sekcija Ljubljana sporoča žalostno vest, da je umrl danes v Mariboru naš redni član, Nestor slovenskih novinarjev, gospod

Makso Cotič

vpokojeni direktor tržaške „Edinosti“.

Pogreb našega vzornega tovariša bo v Mariboru v nedeljo ob 14. uri. Ohranimo ga v trajnem hvalnem spominu.

Odbor.

V Ljubljani, 12. septembra 1930.

Špedicijsko podjetje

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. **Lastno skladišče** z direktnim tirom od glavnega kolodvora. **Carinsko skladišče.** **Mestne trošarineprosto skladišče.** **Carinsko posredovanje.** **Prevoz** pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili.

Za šolsko mladino je potrebna dobra in trajna obutev!

Tovarna čevljev »PEKO« posvečuje vso pažnjo izdelavi čevljev za mladino. Zato si nabavite čevlje najboljše kvalitete po izredno nizkih cenah, in sicer:

od štev. 26 - 30 Din 125.-

od štev. 31 - 35 Din 145.-

v naših trgovinah:

„Peko“ Ljubljana

Aleksandrova cesta 1

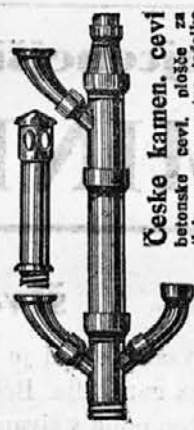
Miklošičeva cesta 14

L. MIKUŠ DEŽNIKI

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

TELEFON ŠTEV. 2282. USTANOVLJENO 1839

Na malo! Na veliko!

Česke kamen. cevi
betonske cevi, plošče za
tisk, vse cemente izdele
Ciniar, Ljubljana, Dunajska cesta.

Izdeluje gojzer, lov-
ske, smuške
212 in športne čevlje.

Ima v zalogi in iz-
deluje po meri.

A. ZALOKAR

GOSPOSVETSKA C. 8.

Perilo.

Delavnica moškega, ženske-
ga, otroškega in posteljnega
perila, kakor tudi entlanja, lepa iz-
delava in poceni.

P. MIHELAK,
Ljubljana, Rimska cesta št. 5.

Cenjenemu občinstvu se priporoča na novo ustanovljena tvrdka

Trgovina z železnino
Jos. Zalta & Co.,
Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

Zdravilišče ROGAŠKA SLATINA

268

228 m, najlepše, največje zdravilišče kraljevine Jugoslavije.

Svetovnoznani zdravilni vreli (TEMPEL-STYRIA-DONAT).

Izredni zdravilni učinki pri želodčnih, žolčnih in jetrnih boleznih.

Predsezona od 1. maja do 15. junija.

Glavna sezona od 16. junija do 31. avgusta.

Posezona od 1. do 30. septembra.

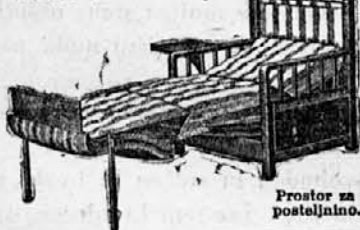
Najboljši čas za zdravljenje je pred- in posezona.

Zmerne cene,

v pred- in posezoni poseben popust.

Štirinajst zdraviliških hotelov, več privatnih hotelov in pensionov. - Vojaška godba. -
Največji komfort. - Radio. - Zdravniki-specialisti, röntgen. - Zelo ugodne železniške
in avtobusne zveze; na železnicah poseben popust. - Razpošiljanje mineralnih vod.
Prospekti in natančnejše informacije po zdraviliški direkciji.

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljnino.

Franc Jager

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29

Priporoča svoje najmodernejšie
spalne fotelje vseh vrst modroce,
otomane itd.

Najmodernejša oblika!

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski
banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in
okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din
in dobivajo za to brezplačno strokovni list

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk
in navodila za umno gospodar-
stvo. Družba dobavlja članom
tudi razne kmetijske potrebščine

**VSAK KMET MORA BITI
ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE**

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Miklošičeva 21, Masarykova 12.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; o) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in stelo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

398

UNDERWOOD

Štiri milijone strojev
v rabi!

ZASTOPSTVO IMA

LUDV. BARAGA

LJUBLJANA, Šelenburgova 6

Telefon 29-80

KLIŠETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

NOV

Dvokolesa teža do

7 kg
naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa
najboljših svetlovnih tovarn. Otroški
vozički od najpreprostejšega modela
Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Sivalni
stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Ve-
lika izbira najnižje cene. Prodaja na obroke.
Ceniki iranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles
in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

**TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA**
Gregorčičeva 23

Tiska časopise,
knjige, brošure, ta-
bele, cenike i. t. d.
**LASTNA
KNJIGOVESNICA**